

PANGPAR BAWM

Rev. Rokhuma

MZ

Mizoram State Library

13372

MIZORAM STATE LIBRARY

Date of Issue	Due Date	Date of Issue	Due Date

N B. :- Book lost, defaced or injured in any way shall have to be replaced by the borrower.

PANGPAR BAWM

Lëtlingtu: Rev. Rokhuma

Mizoram State Library

13372

1 100000 10000 10000 10000 10000 10000

Shir	895
Aut	
Date	24/1/02
Supplied by	Zemi Book Agency
Price	40/-

Translated by kind permission of Ward, Lock & Co.
Ltd., London and Melbourne, and the Daughter
of St. Paul, Bandra, Bombay.

© For Mizo version and edition
Rev. Rokhûma

Chhut khatna : 1965—1000
Chhut hnihna : 1986—3000
Chhut thumna : 1994—5000
Chhut lina : 1996—3000
Chhut ngana : 2000—3000

Chhuahtu: Rev. Rokhûma,
Mission Vêngthlang, Aizâwl,
Mizoram, India.

Khâwl chhutu: Tlângvêng Printing Press,
Mission Vêngthlang, Aizâwl,
Mizoram, India

MIZORAM STATE LIBRARY

Acc. No 13372

Acc. by

Class. by

Cata. by

Sub.Heading by

Transcribed by

Location No

A CHHUNG THU

Bung

Phek

Thu hmahruai	...	...	[iv]
Thu hma	...	...	[v]
Chhut thumna thu hma	...	...	[vii]
1. Mari naupan lai hun	...	...	1
2. Mari Lal inah	...	...	10
3. Lunglu zungbun a bo	...	...	17
4. Mari lung in tân lai thu	...	...	24
5. Mari rorêlsakna		...	29
6. Lung in tlawh thu	...	...	33
7. Pisa thubuai remna		...	37
8. Tanpui ngaih hun laia thian		...	43
9. Mari te pafa Pine Bûktêa an chên lai			48
10. Natna pindan chu	...		54
11. Mari pa thih thu		...	62
12. Marin harsatna thar a tâwk		...	69
13. Zân thla ênga zinna	...	...	74
14. Thlânmuala inhmuhna	...		78
15. Lal nula thu sawi	...		81
16. Zungbun chhar chhuah leh dân		...	86
17. Dik lohna inpuanna leh a thawi damna			92
18. Tlaiah Lal inah		...	94
19. Pine huan tlawh thu	...	...	97
20. Khawvêl hmangaihna rahte	...	...	100
21. Mari ngaihdamna thinslung	...	...	104
22. Mari, mi hlim thei leh tangkai		...	107
23. Hun hlimawm	...	...	109
24. Mari pa thlân lung	...	...	115

THU HMAHRUAI

Hmân lai kan nun hlui awmze hrang hrang vawn that leh, tûn lai hun kal zêla chhenfâkawm taka, chûng chanchin ziate kan hman theihna ngaihtuah hi Publication Board thil tum a ni a.

Tawng hrang hranga ziate lehkhahu tha tak tak chhuah leh lehkhahu ziate rethei tak takte lo chhawmdâwl zêl kawngah Publication Board chu a inpeih reng a. He pâwl hian tûn hnai khân Mizo tawnga ziate lehkhahu pathum lai chu a chhuah tawh a. Tin, kumin chhûng hian Mizo tawnga ziate lehkhahu hrang hrang 7 (pasarih) a chhuah bawk. Chûngte chu: (1) Mizo Chanchin (2) Lemchan Bu. (3) Hmân lai Mizo Awm dân. (4) Pangpâr Bâwm chu. (5) Macbeth. (6) Zoram Thar leh (7) Mizo Naupang infiamnate hi an ni.

Heng lehkhahu hrang hrang chhuah tûra thlan chhuah kawngah hian, Aijal-a Mizo Academy of Letters chuan min pui a. Tin, Pu B. Poonte, Secretary, Mizo Academy of Letters-in lehkhahu chhut kawngah nasa taka min puih avangin a chungah kan lâwm êm êm a ni.

Mipui vântlângin hêng lehkhahute hi lâwm taka in lo pawm ka beisei.

B.N. Shastri,
Secretary,

15.11.65.

Publication Board, Assam, Gauhati.

Hêng lehkhabu pasarih (1) Mizo Chanchin, Pu Zatluanga ziaik. (2) Lemchan bu, Pu Lalhmuaka ziaik. (3) Hman lai Mizo Awm dân, Pu Thanga ziaik. (4) Pangpâr Bâwm chu, Pu Rokhûma lehlin. (5) Macheth, Tv. Lalrâwna lehlin. (6) Zoram Thar, Pu Sêlthuama ziah leh, (7) Mizo Naupang Infiarnate, Pi Nuchhûngi ziaik te hi Mizo Academy of Letters, February 29, 1963 a ding tan chuan Assam Publication Board puihnaa kan buatsaih hmasa ber an ni a. Publication Board puihnain lehkhabu dang chhuah leh theih kan inbeisei.

B. Poonte
Jt. Secretary,
Mizo Academy of Letters.
Aizawl.

22.11.65

THU HMA

He thawnthu hi a ngaihnawm avângin, “Chhiar zawh hma chu bânsan phal loh” an tih ang chi hi a ni ve a.

Mahse a ngaihnawmna aia pawimawh zâwk, nungchang tha leh chatuan nunna thu thlenga a zir-tirna hi Zo tawnga lehlin a nihna chhan chu a ni zâwk a.

Lehlinnaa min puitu Pi Thankhûmi (Mrs. V. L. Vuana) Dâwrpui, Aizawl te, a neitu leh Zo tawnga chhuah phalna min petu Ward, Lock & Co., London te leh khâwlchhuta chhuahna min ngaihtuahsaktu Mizo Academy of Letters-te hnênah lâwm thu ka sawi a ni.

ROKHÛMA, B.A., B.D.
1.7.1965.

THU HMAHRUAI

He Thawnthu mawi tak leh tangkai tak hi French ramah chhiar hmasak ber a ni a. Pathian thu hrit darhna lam thu dik chiang taka tilang tûrin Sunday School Library atân te leh, tleirâwl rilru put dân chi hrang hrangte tân pawh chhiara tangkai tak a nih ka ring flat a.

A thawnthu hian rilru a khawihin a thu zirtirte pawh hi an tangkaiin an pawimawh êm êm a. Heti anga thu mâwl si a, khawvel pianphung mawina hmanga Pathian ngaihsakna lam rilru chêt dân a tihlanna anga zirtirna mâwl tha si hi, he lehkhabu ang chi hi chu ka la chhiar ngai lo. Bung zawng zawng mai tih theih deuh thawah hian, huana pang-pârte hmanga zirtirna lâk chhuah, tleirâwl rilrua Pathian thu sawina kan hmu a ni.

G.T.B.

CHHUT THUMNA THU HMAHRUAI

He PANGPÂR BÂWM bu chhut thumna atân hian, a thawnthu ti danglam chuang lovin, a bu kalhmang leh a bung thu rem dânte mumal zâwka dah a ni a, lehlinna pawh ngun taka en nawna, a then laiah a thu leh jawng kalhmangte tih danglam leh famkim zâwka dah a ni a. Tin, Ward Lock & Co.-te lehkhawua tel lo, heta Bung 23-na HUN HLIM-AWM tih hi Daughters of St. Paul phalnain, tân tumah hian belh a ni ta bawh a ni.

Sual simna leh Pathian rinnaa thatna kawngah te, Pathian leh mi dangte lawm tlâka nun mawi leh tangkai nei tûrin chhiartute a tanpui ngei ka beisei.

Rokhûma
1994

PANGPAR .BAWM

BUNG I

MARI NAUPAN LAI HUN

He lehkhabu tê reuh tê-a kan sawi tûr hi hun rei tawh tak leh ram hla taka thil thleng ngaihnawm tak chanchin a ni a. A chhiartu thalai, la naupang deuh zawk tana hriat than loh tak nun dan leh hnam ze hrang daiha mite chungchâng a ni chung-in, he lehkhabuin tib-lan a tum zirtîrna hlu tak mai hi, han chhiara Chiang leh briat thiam awl zâwng tûra buatsaih luih deuh hrâm a ni a. Mihring rêng rêng hian Pathian min siam dânah chuan nihphung inthawm kan nei theuh va, ram tina mi hi Pathian khawngaihna pawhin ang khat vekin min enkawl bawk a. Tichuan he chanchina kan thupui leh nungchang kan tih-lan tûr hi khawi atân pawh an dik thei a. He chanchin hi a vaiin a ngaihnawmin nungchang leh sakhaw thua zirtîrna hlu ber hera khat a ni a; thalaiten ngaihnawm ti taka chhiarin an tangkaipui êm êm kan beisei tlat a ni.

JAMES RODE-A, Mari pa hi, a lo pianna chu German rama chbûngkaw rethei tak, mi fel tak si an ni a. A tlangvâl laiin Eichbourg khaw Lal huan enkawltu hnen atangin huan enkawla, thlai chin dân te zir tûrin a kal a. Tlangvâl vengva tak, nunnên leh nêlawm tak, nun dân dikna ngaina mi a nih avângin mite ngaihsân mi tak a ni a; chuâng chuan mi tinin ad ngaina êm êm nghâl mai a. Tichuan a thil zir chu a thiam hau chuan ei zawn nâna hmang tûr hmun danga va kal ngai chuang lovin,

Lal chuan a ruai ta ngâi a; tin, a hna chu rinawm taka a thawh avângin, a lo upat deuh hnu chuan in tê pakhat leh huan, a khawsakna a lo inngaihtuah ve theihna tâwk tak lâwmmanah a pe ta a. James Rode-a chu la naupang tak a nih laiin, Isua Kristaa thu tak hriatnaah chuan hruai a ni a. Thlarauva mi piang thar a lo ni a, hêng avâng hian a ni, a hnate pawh rinawm taka a lo thawh theihna chu ni. An thenawm nula nupuiah a nei a. A nupui chu fahrah a ni a; mahse ani pawh chu Pathian thilpêk hlu pian tharna chu chang ve tawh mi bawh a ni a. Chuti ang chuan James-a chuan Pathian dân anga "Lalpa hming chauhva inneihna" duh mi a nihzia a lantîr a, dân anga inneihna ngaihnêp mai hian a hmei a pa, mi tam tak chungah lungngaihna nasa tak arawn thlen thin a ni.

Kum eng emaw zât lai chhûng chu James-a te nupa chuan Kristian nun thianghlim taka lo thang chho zêlin, thuhnuairawh tak chungah an Chhandamtu Pathian chu an rin tlat zêl avângin, anmahni leh an sakhua chuan duhawmna leh mite ngaihsanna an lo dawng ta deuh deuh va. Pathian fa tak tak, nun dân leh jawngkama inhmeha fel taka awm mi chu mi tlâwm tak pawh ni se, tumahin an lehthlâk theih loh sakhaw thu dik briatpuitu an ni thin. James-a te nupa hi chuti ang mi chu an ni a; amaherawhchu mihring dinhmun chu a mi lian a mi têin eng ang pawh ni se, thihna leh tuarnaina a thlen phâk loh a awm loh avângin, zahngaihna Pathian chuan Ama fa tak takte thilung chu A hnêna A vên himsak theihna tura A hman, thihna leh tuarnate hmanga zirfirna chu hêng mi fel takte nupa chungah pawh hian a lo thlang fo va. An fate eng emaw zât lai chu Pathian ring chungin, ni hnuhnung bera thawh

lehna leh khawvêl lo la awm tûra nunna chu nghâk-in thlânmuallah an liam zô tawh a; tin, a tâwpâh pheî chuan an nu ngei pawh chu natna khîrh leh hrehawm tak rei lo tê a tuar hnuin, a fate ang bawkin chatuana ropuina beiseina famkim nei chungin "Thawh lehna leh Nunna" neitu Lal Isua thutiama innghatin a lo thi ve ta a.

James-a chu Chanchin Tha thute leh Lalpa lo hmangaih thîntute chu Lalpa hnên aţang leh, an zîngah inthenna rêng awm lova an la intawh khâwm lehna hun tûr thutein a inhnêm thei hle a. Kan mi duh takte Lalpa ringa an thih hian,

"Then takte chu kan ngal lo vang,

Thihna kan hlau hek lo;

Thihna hi Lal Isua hnena

Kan kalna kawng a ni."

kan ti thei tûr a ni.

Hetih hun lai hian James-a chu kum sawmruk chuang, lu ţuak vâh vah tawh mai hi a ni a. Chhûngkaw hung tak nih thîn nâk alaiin fanu la dam pakhat chauh mai a nei tawh a. Chu a fanu chu a nu hming bawk puttîrin 'MARI' a ti a. Mari chu a nu thih chuan kum nga chauh a la ni a. Mari chu a hmêl a tha êm êm a, an vêng mite chuan a hmai-chhan ngeiah pawh hmêl tha tiin an fak mawlh mawlh thîn a, chuti anga an hriat ngeia infak chu nulate hian an lêr phah duh avângin tih kheş chi loh tak a ni. Mari duhawmna tak zâwk erawh chu, a pa chu a hmangaih êm êm leh a nun a nêmin thu a âwih thei êm êm bawk chu a ni. Hêng thil tel lo hi chuan pâwn lam mawina mai hi chu engmah a ni lo rêng a ni. Mari chu kum sâwmpanga a lo nih chuan, an in chhûng thil rêng rêng chu a kutah a pain a dah vek a. Mari chuan an in chu ngun tak-

in a enkawl a, a tithianghlim thei êm êm a; chokaa bungbêlte rêng rêng chu a thar emaw tih tûr khawp-a fai hian a vawng thîn a.

Kan sawi tawh angin, James-a chu huan enkawl mi a ni a. A huanah chuan thei leh thlai a ching thîn a. Chûng chu bazârah a zuar a, chu chu a ei zawnna a ni. A thil hlimpui ber chu pangpâr enkawl a ni a. Hêng thil hlimawm tak atân hian, Mari chuan hun âwl a neih apiangin a pa chu a tãmpui thîn a. Heti anga pangpâr an enkawl na hmunah hian a pa chuan, Mari chu a kâwm hlimin nungchang tha te a zirtîr thîn avângin, Mari chuan an pangpâr huan chu a dam chhûng zawnga hmun nuam ber a chanah a ngai a ni.

Chuti ang chuan Mari chu a têt têt a tanga pangpâr zinga lo seilian a nih avâng leh, an huan têt chu a khawvêl a nih deuh mai avângin a naupan têt a tãngin pangpâr chu arawn ngaina ve tan ta a. Pangpâr kûngte chu fîmkhur tak leh phûr êm êmin a enkawl thîn a. A hun neih dân azirin chu lamah chuan lâwm takin a inhmang thîn.

Pangpâr chi hrang hrangte an lo kuhmûm chuan a nun a tiblîm a. "Eng ang takin lo pâr chhuak hlawm tak ang maw," tia a rilrua ngaihtuahin, an lo pâr hlân a nghâkhlei êm êm a; tin, an lo pâr hun pheih chuan lâwmnain a lo khat thîn a ni. Mari pa chuan a pawisa hmuh chu pangpâr chi lei nân a hmang thîn a; khawvêl thil ropui dangte aiin pangpârte chu a ngai ropui zâwk a. Pathian hmangaihna leh finna te pangpâr a tãng hian a zir theih avângin a ngai ropui a ni. Nî tin mai hian Mari chuan pangpâr a tãng chuan lâwmna thar a chhar chhuak thîn a. Mari te huan bula kal tawh phawt chu an

huan chhûnga pangpâr mawizia thlîrin an ding lo phal ngai lo va. Naupangte hian an sikul kal pahin pal âwngah hian an bih thîn a; tin, Mari chuan a ngilneihna entîrin an hnênah chuan pangpârte lâwm takin a lo pe thîn a.

James-a chuan a fanua rilru lâwm zâwng chu a tha lama hruai dân a thiam hle a. An huana pangpâr chi hrang hrang pian dân leh awm dân chi hrang hrang te, an mawina ropui tak leh an rim tui-na aţangte chuan a fanu chu Pathian thiltihtheihna te, A finna leh A thatna te a zirtîr thîn. "Thil siam aţangin Siamtu hnênah" a fanu rilru chu hruai a tum tlat a ni.

Zîng hun hi rilru fîm lai hun pawimawh tak a nih avângin James-a chu zîng takah thovin a hun hmasa ber chu Pathian hnêna ţawngţai nân a hmang thîn a. Thil engpawh Pathian nêh a bul ţana a hna atâna inthlahdah hauh lo tûrin zîng thawh hma chu ngaiyah a neih a, chu chu thlarau lam rilru insiam nân pawh a lo tha khawp mai. Kan Pa, vâna Mi nêna thil dang tih buai lohva inpâwlina hun, chatwan atâna thlamuanna min pêk chungchâng te ngaihtuaha dârkâr hnih khat tal hmanga zîng fianrial hun hman a nih phawt loh chuan, nun a hlim lovin a khawngaihthlâk thîn a ni.

Fûr lai leh nipui lai hian Mari te huan chu pangpâr mawi takin a khuh a, a vul chûk mai thîn a. Zînga pangpâr mawi tak chungga dai tla te, ni chhuak tîrin a rawn chhun chu a mawi thei êm êm mai a. James-a chuan Mari chu an pangpâr huana thlâmah chuan a fehpui thîn a. Sava hrâm mawi takte ngaihlâa huan chu thlîr chungin Pathianin A khawngaihnaa min enkawl dân, ni êng te min pein,

ruahtui leh daifimte min pêk dân te, chunglêng sava-
te A châwm dân te leh pangpârte hnêna mawina tîn-
rêng A pêk dân te, a fanu chu a zirtîr thîn. Chuti
ang chuan Pathian Engkimtithêia chu mihring tân Pa
ngilnei, A thîlsiam tînrenga mihring lama A hma-
ngaihna lantirtu leh mi suai boral tûr aia thi tûra A
Fapa petu A nih thute hi ngaihtuah turin Mari thin-
lung chu a hruai thîn. Amah Mari ngei pawh chu
a sualna avânga Chhandamtu a mamawhzia hrilhin
Isua Krista hnênah a hruai a. Chutichuan Lalpa
Isua Krista Pa Pathian chu thîngthia chibai bûk tûr-
in a zirtîr a; tîn, Ludi ang khân Mari thinlung chu
Lalpa chuan A hawnsak tih briain a lâwm a. He-
ti anga a pain a zirtîr thîn avâng hian Mari chuan
Pathian zahna thinlung a rawn pu ta deuh deuh a ni.

A pa chuan Mari chu a pangpâr ngainat ber
atângin hmeichhe nungchang tha, Kristian nun dân
mawi chu a zirtîr thîn a. Yawi khat chu March
thla tîrah hian violet pangpâr senduk mawi deuh
mai hi Mari chuan lâwm takin a pa hnênah a rawn
la a. A pa chuan, "He violet pâr duhawm tak hian
inngaihtlâwmna te, nêlawmna te, tawngkam insûm
theihna te, mi tanpui duhna nungchang te min entîr
a. A rawng senduk hian inngaihtlâwmna a entîr a,
a that duhpa hmun chu hmun biru lamah a ni a, a
hnah phên atângin, pâr rim tui tak a rawn chhuah a.
Chuti ang bawkin, nang pawh ka nau duh tak, vio-
let pâr angin, tawngkam insûm thei mi ni la, pawns
lam mawina chhuang lo la, mite laka lan mawi rîk-
ngawt tum lovin inngaitlâwm tak chung a thil tha
tîn, i dam lai chhûng zawngin pangpâr angin pâr
ve ang che," a ti a,

Tin, lili leh rose te an lo pâr vul lai chuan, lili
pâr mawi tak, ni-zungin a rawn chhun ên chu a

kâwk a. Mari hnênah chuan, "En teh ka fanu, he lili pâra rilru thatna chhinchhiaha hi! A va han nalhin a va thianghlim êm! A hnah vâv hlak maite hi, maimaw puan mawi ber leh, tlânga vûr tla aiin a ropui lo bîk lo. Hmeichhe thinslung thianghlim takte chu an nihlawh e; 'Thinslunga thianghlimte chuan Pathian an la hmu ang,' tia sawitu kha hre reng ang che. A pâr rawng hi a thianghlim zawh poh leh, a vawn thianghlim a har ve zêl a. Lili pâr hi bawhlhlawh tê tak tê pawhin a tihmêlhem thei a, khawih dâwn pawhin, a dîm thei ang berin khawih tûr a ni. Chuti ang bawkin jawngkam pakhat leh ngaituahna sual tlêm tê pawhin thinslung thianghlimna a tichhe thei a ni," a ti a. Tin, rose pâr chu a kâwk leh a; a sawi zawm zêl a. "Rose pâr pawh hi thuhnuairawlna entîrna a ni a. Thuhnuairawlna hmêl hi rose pâr aiin a mawi zâwk. Suall tê tak tê pawh ngaithei lo mi leh, thil tha lo lo thleng tûr laka inrâring mi chu a eng a thâwl e. Mi thuhnuairawlhthe hmêl chu rose pâr angin a mawi reng a; mi hawihhâwm lote hmêl erawh chu hma takin a chuai ang," a ti a.

Mari pa chuan, rose leh lili pârte chu a têt khâwm a, Mari a pe a; a hnênah, "Rose leh lili pârte hi unau an ni a. Pangpâr têt khâwm emaw, thi-a thil khâwm emaw te hi rose leh lili pâra siam an nih chuan a aia mawi engmah a awm lo. Thatna leh thuhnuairawlna pawh hi unau an ni a, then bran theih an ni lo. Ih e, ka nau duh tak, thatna chu eng lai pawha invêng reng tûr leh hlauhawm lo thleng tûr hriatpui tûrin, a unau atân thuhnuairawlna chu Pathianin a hnênah A pe a. Nang pawh thuhnuairawlh takin awm fo la, mi fel tak i ni mai ang. Aw, Pathianin rem a tih chuan, A

khawngaihna chuan i thinlungah lili pâr thianghlina
 hi i vawn reng theih nân tanpui che rawh se. I
 hmêl mawina pawh hi eng tikah emaw chuan la bo
 mai tûr a ni a; mahse tih thar leh a ni ang a. Mi
 felte thawh lehna chu i chan phawt chuan, vâng lai
 hun ni kumkhua mai tûrin i mawina chu a vul reng
 mai ang," a ti a.

*Zinglanah Par maw rim tuiten.
 Ah-knah hring mawite an rawn chhuah,
 Ni chhun chung, turni a hrang leh,
 Zan tlai khaw vaw reng hlau lovin.*

*Vritthi leng an hrang vel zingah
 Leh turnipui senza hnuaiah;
 Hma te'n an ropunq chuatin,
 An mawina a lo chul thuat thin.*

*Hring nun sakmtel a lo vul a,
 Len lai ni tleisir hun mawite;
 Khawvel mawina ata duhawm,
 Rose par tir ai pawha rim tui.*

*Mahse, kumsul lo her zel leh
 Awmlai leng zan khat mitchhinah,
 Hring nun ropunq chuatin,
 An mawina a lo chul thuat thin.*

*Mahse, thlan ata lo thovin,
 Mawi zawkin an la eng dawn si;
 Charuanin an vul tawh ang a,
 Chuai lovin an him reng tawh ang.*

*Awmlai leng chu hrang mah sela,
 Par khlan kan khawngaihna min hnem;
 Hlabet pangpawt vul mah se,
 Pashian thu erawh a hung reng.*

Mari te huan timawitu ber chu a lai taka lei
 tha khar biala rose buk aia sâng bik lo, Apple thei
 kung chu a ni a. He thei kung hi James-an Mari

pian ni taka a phun a ni a. Kum tin hian rangka-chak rawng eng mawi tak mai, a senin a pawlh zauh zauh nên hian a rah hmin tai tuar thin. Chu thei kung chu a lo pâr chuan Mari chuan mawi a ti hle mai a. Tûk tin maiin a en apiang hian, “Âw a va mawi em! A sen leh vâw in pawlhte hi a va ropui êm! A thing buk pum hian pangpâr hlîr têt khâwm ang mai a ni ka ti,” tiin lâwm takin a au thin a.

Tûk khat chu a dân pangngaiin a lo kal leh a; mahse, chu apple pâr chu vûw vawtin a lo tivuai zo vek mai a, an lo engin an lo dâng zo ta a. Tin, ni a lo sat leh chuan an zûr zo vek ta mai a. Chu chu Marin a hmuh chuan a lung a chhiain, a mittui a tla ta zawih zawih mai a. Chu veleh a pa chuan, “Vûrin apple kung pâr vûl lai a tichuai thei ang bawk khan, hlimhlawpna tha lo mai mai hian tleirâw lai nun hi a tichhe thei a ni. Chuvâng chuan e Mâm-tê, dikna kawng a tanga pên sual hi hlauvin khûr ang che. I nungchang mawi tak hi a lo chhiat vaih chuan, he pangpâr uia i tahnna mittui aia nasa mittui ka sêng ngei ang. Lungngai chung a thlâna ka liam dâwn ai chuan, dârkâr khat pawh hlimhlawpna mai mai hi ka chên lo vang,” a ti a. Heti ang thil a han ngaituab hi chuan, James-a chu a mittui a tla thei hial thin a. A thu zirtîrte chuan a fanu thinlung nêw tak chu a hneh thei thin ngawt mai.

Chuti ang pa zaidam, nunnêm leh fîng tak maiina duat taka enkawlina hnuaiah pangpâr zinga lo seilianin, Mari chu a lo thang lian zêl a. Amah chu rose pâr ang mai hian a tharlâm siah reng mai a. Thianghlim lamah chuan lili pâr ang mai leh violet pâr ang maia duhawm a ni a. Thing buk mawi tak

mai, rel lo tea rah hlu tak rawn chhuah thuai tûr ang maia beiseiawm a ni rêng a ni. Dik takin Lalpan Ama ropuina atân A thing phun duhawm tak, rah hlu tak rawn chhuah mai tûr ang hi a ni a.

James-a chû a huan aţanga a thawh rim rah hlu tak, hlawk tak mai a han seng chuan a lung a awi-in a lâwm êm êm thin a. Mahse chu ai pawha a lâwmna ropui zawk chu: Mari, Pathian thu thiang-blim a zirtîr thin chuan, Pathian fakna leh chawimawina rilru a rawn pu dawn ngeia a lanna chu a ni.

BUNG 2

MARI LAL INAH

Ram tam berah chuan, May thla hian ram lan dân hi a mawi êm êm a. Mari chuan May thla chawhma lam hian an huan piah lam ngawa Willow thing zâr leh, Hazel thingtangte chu a pa tân a va lâwr khâwm a. A pa chuan huanah nathawh tûr a neih loh châng hian hmeichhe hnathawbna bâwm a ~~ta~~ thin a. Taimâkna hi blimna leh tangkaina bul a nih avângin, a kut a tiâwl mai mai ngai lo va. Mi tam takin kan hun âwl kan hmang tha lo hi a pawî hle a ni. Hunte pawh hi kan hmang tha êm êm tûr a ni tih entîr nân, kan Chhandamtu pawhin thlalêra mipui a hrai khân, "Engmah bo lo tûrin ei bang nawite chhâp fai vek rawh u," tia a sawi kha; haapui thawh mai tûr kan neih loh avângawm âwl mai châkna neih a awlzia leh kan hun mit khap, kâr khat zêl pawh hi hman that a tûlzia entirna ~~the tak~~ a ni a. Mi tam tak, Kristian invuah-

ten, hun an khawhral mai mai te hi Kristiante khawngaihoa hnathawh nân hman ni ta zêl zâwk sela, Lalpa tân a hlâwk nasat tûrza chu sawi phâk pawh a ni lo.

James Rode-a chu a dâwngdah mai mai ngai lo. Pathianin hun hlu tak a pêk chu a khawhral mai mai chuan a tân a pawl dâwn tih a hriat avangin. Ani dam lai hun hi chuan tân laia Kristianten khawvêl huapa ram thara an thawhna mumal tak hi a la awm ve ngai lo va, chuvângin ani tan pawh chuti ang lama inhmanna a awm chuang lo va. A taima êm êm a, a taimâkna chu a tih tûr a nih avângin, amah thahrui nei mi a ni bawh a, taimâkna hi a nunpui nghet tawh hrim hrim a, chuvâng chuan huan enkawl lamah a tul loh lai a nih phawt chuan inah bâwm a tah thîn. Chuti anga bâwm a tah lai te chuan Mari chuan Pathian thu a lo chhiarsak thîn a; a nih loh leh amah chuan Mari hnênah chuan thlarau chungchâng lam te a hrih thîn a.

Ngawa a pa bâwm hnâng tûr a zawnna lamah chuan Mari chuan phaizâwl lili chi khat pâr mawi zet mai hi a va hmu a, a pârte chu a pa leh ama tân têt hnih daih a hâwn ta a. A haw lam chuan phûl lamah pumpelh kawngah a hâwng a. Chu kawngah chuan Eichbourg Lalnu leh a fanu Amelia-i tlai lêng a tâwk ta hlauh mai a.

Tu zâwk mah mah chu, Mari chuan a la hmuh than loh an ni a. Khawpuiah ngat deuh thaw an chêng thîn a, tân tumah hian thingtlâng hmuna, an in tlawha an va kal lawk lai a ni a. Mari chuan, anmahni chu a tâwk lo thei si lo va, hawihbâwm deuh hian anmahni chu kawng kianin kawng sirah a han ding a. Mahse Mari lili pâr têt ken chu an

hmuhin mawi an ti ta êm a, an dinchilh a, lei atân têt khat chu an dawn ta a. Mari chuan a leia lei chu a remti awzâwng lo mai a. An pahnih chuan têt khat ve vea an neih tûrin a pe lui ta a. Lal fanu chuan Lili pâr dangte pawh a hnêna rawn la leh thîn tûrin a hrilh a, tûk tin rama an inah chuan rawn keng tûrin a ti a. Tin, ani chuan lili pâr hun chhông zawng chuan a hrilh ang chuan a va pe thîn a.

Kan nnn dâna thil pawimawh lo zâwk emaw lo awm thîn atangte hian kan dam chhûnga thil pawimawh ber berte hi a rawn inhing chhuak thei thîn a. Mari chanchinah pawh hian, he lal fanu nêna an lo intawh blaui hi, tûn hnua a nunnaa thil pawimawh leh a khawngaihthlâkna lai berte intan chhuahna a nihzia kan la hria ang. Pathian chuan engkim chungah hian ro A rêl a, "A hmangaihthute tân chuan an thatna tûrin engkimin A thawhsak thîn," tih thu hi a dik êm êm a ni.

Mari leh Lal fanu chu, an pangpâr inpêk thinnâ lamah chuan an lo inhmêlhriat ta hle a, kum lamah pawh an inruai hle a, an thil ngainat zâwng pawh a inthuhmun a; Lal fanu Amelia-i chuan, "Thil pakhat chauh pawimawh" tlâkchham a nei e tih mai loh chu.

A tlângpui thuin, pianphung, dinhmun leh, nun dân kawng dang rêng rêng pawha khawsak dân hrang hliab hliab maite hi chuan, inkawm ngeihna tak tak nei lo sêla, thil tha a ni zâwk a ni. He ram nưm takah erawh hi chuan, he thu hian dikna chin a nei a, Mahse Pathianin mi A kaibhruaina hnuaiah hian chuti anga khawsak dân brang daih inkarah chuan inthianne hi sawi mawi vak chi chu a ni lo, a tu emaw zâwk chu sakhaw thununna thu

pawisa lo mi a nib lehngghâl phei chuan. Thil tha lam aiin a sual lampang hi a mi hîp a chak zâwk deuh zêl bawk a, leilung thil hian a neitute tân lâwmna a thlen theih ringa itna nei lo chu mi tlêm zâwk hi an ni.

Amelia-i pian champha lawmna ni a lo hnaib ták bawk avângin Mari chuan thil têtham eng emaw tal pêk a rilrûk a, pangpâr chu a lo pêk than tawh avângin, thil thar eng emaw ni se tih a ngajhtuah a. Kum hmasa thlasik lai khân Mari pa chuan hnathawhna bâwm, mawi deuh deuh mai a tah teuh mai a, a nalh deuh ber chu Mari tâna a ruat a ni a. Chutah chuan an khaw lem te a chuantîr a, chuvâng rêng chuan sawisêl bo hi a ni mai a. Lal fanu pian champha lawm nâna thilpêk atân chuan, Mari chuan chu bâwm chu pangpâra khatin pêk a tum ta a. A pa pawhin a remti a; tin, a timawi lebzual tûrin, bâwm sîr khatah chuan Amelia-i hming mawi takin, Willow hnângin a ziahsak a; tin, a sîr leh lamah chuan Lal chhûngkaw chhinchhihna a chuantîr bawk a.

Chu ni an nghahhlelh êm êm chu a lo thlen chuan Mari chuan zîngah rose pâr tharlâm deuh deuh leh pangpâr dang mawi deuh deuh, rawng chi tin mai hi a va la khâwm a. Thingtangte a hnah chawpin a thliak a, pangpâr leh thing hnahte chu bâwmah chuan mawi takin a rem pawlh ta chiaï a, tichuan rawng chi tinrêng maite chu mawi tak maiin a inpawlh chhang mai a.

Tin, rose kuhmûm leh lungpuisam inpawlh deuh dirdiara siam, pangpâr thi hi bâwm pâwn lamah chuan a zam a, forget-me-not pârte inzam vêl zîngah chuan, "Amelia-i" hming kha awl takin a chhiar

theih a. Chu bâwm chu a puma a lan dân han mawizia chu a nêp lo kher mai.

Chu thilpêk keng chuan Mari chuan lal in lam chu a pan ta a. A va thlen chuan, a rilru tak taka a thian chu eng lai pawha a tâna a duhsakna thu hrihlin, a thilpêk chu Lal fanu Amelia-i chu a han pe a. Chutih lai chuan Lal fanu chu incheina dawh-kân kiângah chuan a lo thu a, a hnungah chuan chu a pian champha ropui tak lawm nâna a samte lo chei nahsak vêlin a chhiabhlawhnu a awm bawk a. Chu thilpêk, bâwmâ nah tak maia pangpâr duhawm tak tak mai rem khâwm chu lâwm êm êmin a han la a. A lâwmna chu han sawi chhuah ngaihna pawh a hre lo va, "Duh tak, Mari, he thilpêk ropui tak atân hian in huana pangpâr tam tak mai i han hmang a ni a. A bâwm pheih hi chuh— Heti ang hi ka dam chhûngin ka la hmu ngai haub lo mai. Hawh, ka nu i va entîr ang," a ti a.

Mari chu a bânah a kai a, Lalnu awmna pindan lamah a hruai chho ta a. Amelia-i chuan, "En teh, ka nu, Mari thil min pêk han mawizia hi. Heti ang bâwm nah leh pangpâr mawi hi i la hmu ngai bik lo vang," a ti a. Bâwm chu a hmuh chuan Lalnu chu a lâwm khawp mai a, "A ni ngawt mai. Hêng pangpâr zân dai fimin a la tihhnawm chiap maite hian an awmna bâwm hi an mawi ngei mak tak a! Mîlem ziaik thiam ber ziaik ai pawhin an mawi lo bik haub lo mai. Mari rilru awm dân entîrtu leh a thilung ngilneihna tilangtu an nih hi. Ka nau, ti khân lo awm lawk rawh aw," Mari hnênah chuan a ti a. A fanu chu pindan danga amah zui tûrin a mitmei a.

Lalnu chuan, "Amelia, Mari hi engmah hmu kir ve lovin a haw leh mai tûr a ni lo. Thilpêk ve tûr

i nei em?" a ti a. Amelia-i chuan a han ngaihtuah vang vang a, "A! ka nu, ka kawr pakhat kha pe ila tha berin ka ring, i remti ve emaw? Puan hringa a sen leh vâw inpawlhâ pâr mawi tak kha. A la thar deuh thaw a ni a. Ka tân chuan tlêmin a chhîng deuh hlek a; mahse, Mari chuan a ha tâwk chauh ang. A tha lutuk dâwn te a nih nghâl loh chuan," a ti a.

Lalnu chuan, "Tha lutuk teh lo ve a. Mi thil i pêk dâwn chuan tha tâwk tak a ni rêng tûr a ni. Kawr fual hring pâr mawi tak chu a âwm tâwk rêng alâwm," a ti a. Mari hnênah chuan an lo kîr leh a. Lalnu chuan, "Naute u, Pangpâr hi ngun taka enkawl tûr a nih hi, ruai theh hmain a vuai mai ang e. Dawhkân chei mawina zînga a mawi ber tûr chu he bâwm hi a ni a; hei hi kan mi sâwmte pawhin mawi an ti ve dâwn êm mai. Mari, kal ulangin, i thilpêk chungchângah hian Amelia-in lâwm thu a hrilh ang che," a ti a.

Amelia-i chu Mari nêh chuan pindan lamah an tlân pheih a, a chhiahlawh nula chu kawr fual chu han la tûrin a tîr a. Juliati chuan (chu chu a hming a ni a) "Vawihnah i ha duh dâwn em ni?" a ti a. Ani chuan, "Duh lo ve, Mari hi pêk ka tum a nia," a ti a. Juliati chuan, "Khati ang kawr han pêk chu le. Lalnu pawhin a remti teh rêng em ni?" a ti a. Amelia-i chuan, "Han la la a ni mai. Thil dang i ngaihtuah buai ve a tûl lo," a ti a. Juliati thimrim chu a hmai a sen tshuh mai a, a lungnih lohna chu tihlan loh tumin a hawi nghauh va, a kal ta a. A thawmhuaw dahna almaira chu a han pawt hawng a, kawr chu a la chhuak a. Chu tleirâwl suaksual tak chuan kawr chu a lâk pah chuan, "Pawh thlêr sawm vek mai atân ka va ít êm! Mari hi lal fanu hian

a duhsak hle mai si a. Hei tânah pawh hian, keima ta ngei tûr mi neih khalh dâwn a nih hi, a mitmu hi kher chhuah tak ka nâp mai ka ti; mahse, ka tân a tha dâwn si lo va," a ti a. Juliati rilru put dân chu a râpthlâk reuh kher mai. Mari vânnêih-na chu lâwmpui tâk aruengin, rilru dik lo tak mai a pu tlat mai a, remruatpuina tha te pawh hi a bengkhawn duh miah lo mai a, a tân chuan chutih lai chu a thinchhiatziâ tih lanna hun remchâng tak mai a ni a. A thinrimna chu a inthup hrâm hrâm a, hlim âwm takin kawr chu a pi a rawn pe a.

Amelia-i chuan, "Duh tak Mari, vawiin hian thilpêk ropui zâwkte pawh ka dawng bawk a, mahse, i thilpêk hian min ti lâwm ber mai. Ka duhsakna che entîr nan he kawr fual hi nej la. I pa, mi fel tak kha chibai mi han bûksak ang che." a ti a. Mari chuan kawr chu a la a, lal nula kut chu a fâwp a, a haw ta a.

Juliati chuan, Mari kha itsik êm êma thinrim teuh chungin, ngawi rengin a pi sam chu a khuih zawm leh ta a, mahse, a thinrim chu a thup tak tak thei lo va. A pi chuan, "I thinur elo, Juliati?" a ti a. Juliati chuan, "Nang i thil phal avânga keia lo thinur ngawt thu a awm hlei nê," a ti a. A pi chuan, "A ni ngawt mai. Tha takin i awm zel ka beisei e," a ti a.

Mari chu lawm êm êmin a tlân hawng a, mahse, a pa chuan chu thilpêk lo lawmsak dân tâwk chu a thiam hle a. Pâwn lam mawina mai aia chhûng lam thinlung tha ngaih pawimawh tumtute tan chuan incheina mawite hi a. Hlu nâp viau rêng a. Mari hnenah chuan, "I thilpêk kha lo va pe ta lo la, ka ti ngawt mai! Mahse, tih ngaihna a awm ta si lo va.

Kan mi ngaihsânte ațanga dawn a nihnaah mai lo hi chuan, he thilpêk hian hlutna a nei miah lo. He thil avâng hian mi îtsikna i tâwk ang tih ka hlau va, chu ai maha thil pawî zâwk tûr chu, i rilru a ti chapo ang tih a hlauhawm a ni. Bawihtê, hêng thil hlauhawmte hi tâwk lo tûrin fimkhur ang che aw. Thawmhnaw mawi leh to ber berte ai chuan, nulate tân hian thuhnuairawlhna leh nungchang ța hi a duhawm zâwk. Pathian thun, 'Mi inngaitlâwm leh remna duh mite incheina chu Pathian mithmuh-in a ropui a ni,' a tih chu hre reng ang che," a ti a.

Nangni, tleirâwl, chhiartu duh takte u, incheina hlutsakna hi tlânsan ula. Khawiah pawh thil awm-zia azira a âwm tâwka khawsak hi Pathian lâwm zâwng a niin, zahawmna pawh a ni zâwk. Tleirâwl tam takin incheina an ngaihhlut luattuk avângin, chhiat phah nân an hmang a, tin, tleirâwl sakhaw ngaihsak tumte tam takin, an rinna an bânsan phah-na a ni bawk a ni.

BUNG 3

LUNG HLU ZUNGBUN A BO

Mari khân Lal In kha a chhuahsan chauh tihin, Lalnu zungbun, lung hlua siam, mawi tak mai hi a bo ta daih mai a; a dahna pindanah chuan, Mari chauh lo chu mi dang an awm ve si loh avângin, Mari chuan rinbleh a lo kai ta a. Lal fanu Amelia-i chu Mari te in lam pânin rang deuhvin a tlan ta a. Mi briat pun hmam va dîl leh a tum a ni a.

Chutih lai chuan, Amelia-i kawr pèk kha Mari chuan a lo ha chhin mək a. Rôkrôah pub a ni ang tih te chu inrin ngaihna rêng hre hek lo, chutih laia Lal fanu thawchham dawn khawpa haba, khûr chung-a lo lût ta chu a han hmuh chuan a ngaihna bi a hre lo êm êm mai a.

Amelia-i chuan, "Ka duh tak, Mari, eng nge i tih tək ni le? Ka nu lungflu zungbun a bo daih mai a, pindana khân nangmah chauh lo chu mi dang awm ve pawh kha an awm si lo va. Han pe lêt leh vat mai la; tichuan kan ngawi bo mai dawn nia," a ti a.

Mari chu a thlaphâng ta êm êm mai a, mitthi ang mai hian a lo dang zo ta a. "Zungbun rêng rêng ka hmu miah lo, pindana ka luha ka thutna atang khân sawn pawh ka insawn hlei nê." a ti a. Mahse Amelia-i chuan, zungbun rawn pe kîr tûr chuan a la thîem ta fo va. "A man pawh tam deuh mai a nia, i la ni ngei tûr a ni," a ti a. Chuti anga rinhleha a awm avâng chuan, Mari chu lungchhe deuh maiin a tap ta a. "Ka la lo tak meuh meuh a ni. Mi thil chu rûk ahnêkin khawih rikngawt pawh ka ngam ngai hlei nê. Ka pa pheii chuan, a tha lam zâwng ngawt hian mi zirtîr thîn a ni," a ti a.

Lal fanu hmanhmawh deuh maja a lo tlan lai kha James Rode-a chuan huana a hnathawh laiin a lo hmu a, ngaih tha lo fêin a lo haw ve a. Thil awmzia chu a han hriat chuan, a tihngaihna hre lo chu, dawhkân vuanin thutthlêngah a han thu hnawk mai a, "Bawihthê, heti ang zungbun man tam rûk chu he ram dânin tihhîum tûr asin. Chu chang pawh chu a ni hlei nê. Pathian thupèk kan ngaihtuah pheii chuan, 'I ru tûr a ni lo,' a ti a ni. Chuti ang thil tih chu mihring chung a tihswal chang ni lovin,

tihder theih rual loh, thihlung chhûngril hmu theitu Pathian chung a tihsual a ni baw k a ni. Pathian thupêk thianghlim chu i theihngihl ta em ni le? I pa-in awm dân tha ka hrih thih che kha, i theihngihl ta em ni? Rangkachak leh lung hlu ropuinate chuan a ti â ta che'm ni? A paw tak meuh meuh a ni. Tang lovin zungbun chu pe kîr leh mai lang, chu chu a kawng awm chhun a ni e," a ti a.

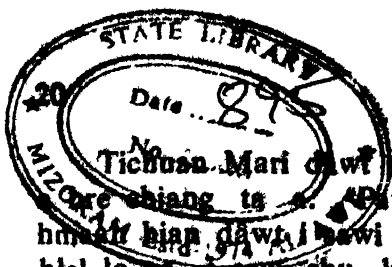
Mari chu lungchhe deuh mai hian, a inhnit hliam hliam a. "Aw ka pa, ka ti tak tak asin maw. Ka la lo a ni. Chuti ang zunbun pheih chu kal-kawnga a tla pawh chhar ta ila, a neitu ka pêk leh hmâ chuan ka awm a nuam lo vang. Ka la lo Chiang êm mai," a ti a.

A pa chuan, "Mari, he nula in a duhsakzia che hi han ngaihtuah la, thubuai nei lova pumpelhna a zawnpuh che a nih hi. Dâwt sawi lovin, thu dik sawi ngâl mai rawh," a ti a.

"Ka pa, pawisa pakhat pawh ka la rûk ngai loh-zia hi Chiang takin i hria alâwm. Chuti anga thil ropui pheih chu engah nge ka han rûk ang ni? Ka sawi chu âwih mai rawh, dâwt ka la hrih ngai hauh si lo che a," Mari chuan a ti a.

A pa chuan, "Aw, Mari, baka kêl sam to hial khawpa upa ka nih tawhzia hi i hmu a, lungngai in thlânah mi liamtîr dâwn em ni ang le? Mi tilung-ngai suh ang che aw. Rûkrûk ngai thei riau lotu, i Siamtu hmaah chuan thu dik sawi la. Zungbun chu i la em? Mi hrih rawh," tiin a zâwt nawn leh a.

Mari chuan mittui tla zawih zawih chung hian vân lam a en a. Aw nêem takin dâwt a sawi loh-zia leh thil a tihsual loh-zia chu Chiang takin a pa chu a hrih a.

Tichuan Mari daw pawl lohzia enu a pa chuan
hmanh hian daw i pawl ngam lo vang tih ka ring-
hlel lo va, i saw chu ka awih e. Thu dik sawiin
ka rin che avang hian thlamuang takin awm la, eng-
mah hiau sub. Khawvelah hian sualna chauh lo chu
engmah hiau tûr a awm lo. Lung in leh thihna te
ai pawhin, sualna bi a hleuhawm zawk; eng pawh
lo thlong sela, Pathian kan ring phawt mai tûr a ni,
tichuan engkim a fel mai ang. Pathian chuan 'I
felzia chu eng angin leh, i thiltih thatzia chu chhûn
lai angin ka lantir ang,' A ti si a," a ti a.

Amelia-i chuan, "Ia thu sawi atang chuan kei
pawhin zungbun chu i la lo a nih ngei ka ring e.
Mahse, thil awmzia te ka han ngaihtuah neuh neuh
chuan, awih hersa hle chuan ka hria. Ka nu chuan
zungbun a dahna chu chiang takin a hre si a; chu-
tah chuan Mari chauh lo chu tumah dang pawh an
awm lo va. A chhuah velah khân ka nu chuan
zungbun chu a hmu ta lo mai a ni a. Tu lâk nge
maw ni teh reng ang le?" a ti a.

James-a chuan, "A latu phei chu ka hre haub lo
mai," a ti a, tin, vân lam a en a, "Pathianin he thu-
huai khirh tak mai hi min han sawipui rawh se.
Eng pawh lo thlong se, ka inpeih mai e. Aw Pa-
thian, hei chauh hi ka ngên a che. I khawngaihna
min-pe ang che," a ti a.

Lal nula chuan, "Lungngai takin ka haw leh
dawn chu a ni a. Vawin ka pian champha kher
kher chu le! Ka nu chuan kei lo chu tu dang mah
a la hrih haub lo a ni a; mahse a tlângthang lo thei
dawn lo zawng a nih hi. Vawin hian ka nu chuan
a zungbun kha a bun ngei tûr a ni a; mahse a bun

lo tih vawin chhûna ka pa pisa bângin a rawn hmu nghâl mai dâwn a. Ka pian nia ka pa'n ka nu a pêk a ni a, ka pian champhaphâk ni apiangin a la bun ziah zêl a. Hâwn ngei tûrin mi lo beisei âwm si a. Dam takin u le. 'A rûk a ni lo' ti zawngin ka tang ngei ang a. Mahse, tuman an âwih lo vang le," a ti a. Lungngai tak leh lungchhe takin a kal ta a.

Mari pa chu thutthlêng seiah a thu a, a chalah a indawm kun a, hnuaï lam a bih a. A biang zûrah chuan mittui a lo luang zawih zawih a. Mari chuan a pa khûp chu a bawh a, "Ka pa, ka ru lo tak tak a nia," a ti a.

A pa chu a lo dâk chhuak a, Mari chu a han en tlawk tlawk a. "Ni e, Mari, i sual lo ve, i hmêl lan dân rinawmzia leh, i thu takzia ka hmuh hian thil tisual hmêl i pu lo ve," a ti a.

Mari chuan, "Aw ka pa, eng thil nge lo thleng ang le? Kan hmabâk a ko hle mai maw? Keimah chauhva ka tuar tûr chu ni se, ka lungngai hauh lo va; mahse, ka pa, nangin mi tuarpui ve dâwn tlat si a. Chu chuan mi tilungngai ngang mai a ni," a ti a.

A pa chuan, "Pathian ring ila, huai takin i awm mai ang. Ama remtih loh chuan kan samzai pakhat pawh hi a tîl dâwn si lo va. Kan chunga thil lo thleng rêng rêng hi Pathian duh zâwnng vek a ni a, kan thatna tûr a ni ang e. Thil dang beisei a ngai lo ve. Thlaphâng hauh suh lang, thu dik tan tlat ang che. Thu tiamin engtin tin emaw an sawi thaih che pawhin, zung khat bawp pawhin thu dik chu tlan chbiatsan suh ang che. Tha ni-a i briat chu zâwm ngei ngei rawh. Lung in chhôngah pawh chbia leh tha hriatna thiang tak neih hi min thlamuantu a ni.

MatheNovin kan inthen rih phawt dawn zawng a ni nge mai a; i pa bian ka thlamuan zel phuk tawh lo vang che'ng a, mahse i Pa, Vana Mi chu hnaih sauh sauh zawk ang che. Ani chu mi felte veng himtu, Thiltithe i A ni a. A tanpuina tur che chu engmahin a dal thei lo reng reng ang," a ti a.

Chutih lai tak chuan kawngkhar a rawn inhawng thuai mai a. Tang vengtu hotu pakhat leh thuchhe remna lam hotu pathum an lo lut a. Mari chu a au thawt a, a pa chu a pawm a. An hotupa chuan thirrim takin, "Kai ben rawh u. A fanu kha hlin, lung ina khung tur a ni a, a pa pawh kha khuah-khinh bawh tur a ni. Inah leh huanah bian awm ula, roreltuina a zawng chhung chuan tumah lo kal phal suh u," a han ti a.

Mari chuan a theih tawpin a pa chu a pawm tlat mai a; mahse a pa ban atang chuan an pawt then lui a. Kbaidiatin an hling ta a. Mari chu a lo thidang ta hial a, chutih lai chuan an kal bopui ta a. An pafaa khawlaia an han kaih chuan mipuiin an rawh thir huai huai a. Zungbun chanchin chu khuaah chuan a thang chhuak ta thuai a; Mari te in bulah chuan in kang theih tur ang mai bian an awm khawm tuau tuau mai a.

Mipuite chuan Mari te chungchang thu chu a chhuanchhe zawng deuh ngatin an sawi hlawm a. Mari te pafa kha mi tinrêngte chunga an thilphal thin tehlu nen, thenkhatten an lo elrelzia chu a lo lang ta a. An taimak leh an inren thiam avanga an hmuingil hle te kha an lo tsik hle hlawm mai a lo ni a. "An hlawhtinnate kha tun hma kha chuan a chhan kan lo la bre ngai lo va, heti ang bi an awm dân lo ni sun. Heti a nih chuan thenawm

khawvêng mi rinawmte aia hausa leh thawmhnaw tha neihte hi a tha teh chiam hlei nê," an ti hlawm a. Eichbourg khaw mipui tam zâwk erawh chuan Mari te pafa chu an lainat êm êm a, nu leh pa tam takte chuan, "Mi tha berte pawh hi an tlu palh ve thei tho va, anni pheih hi chû heti ang tiduh âwma rin ngaihna pawh a awm loh thin vei nêh khân le," an ti nauh nauh a. Thenkhat chuan, "Mite rin dân hi a dik lo pawh a ni mai thei a ni. An thubuai han sawi hunah chuan, an tibsual lohzia lo langin, thiam han chang hlauh mai teh sela aw! Tûna an rilru tithlaphângtu zawng zawng lakah hian Pathianin an-mahni hi chhan chhuak rawh se," an ti a.

Naupanghote chuan, "Awi, a pawl êm mai! He mite lung in an tân te chuan, thei leh pangpârte tu'n nge min pe ta ang," tiin an lo tap hlawm a.

Mihring nun dân rêng rêngah hian, tihduhdah tuartute hi, a khawngaih tâwk chu an bo bik ngai lo va. Mahse, mihring rilru hi a tlângpui thuah chuan khawlo nasa deuh mai a nih avângin, mi dang chanchin a sual zâwnga kan lo hriatte hian, mahni'n zawh fiah tâk a-ai chuan âwih nghâl mai hi kan chîng a; mi an mangan laia tantute chu mi tlêm tê chauh an lo ni mai thin. Nimahsela, dik lo taka rinhlelhna tâwktute kalsan ve ngai hauh lotu Thian pakhat A awm a, "Kan unaute ai pawha min hnaih zâwktu Thian A ni," tia an sawi chu Amah hi A ni.

BUNG 4

MARI LUNG IN TAN LAI THU

Mari mangang lutuk thidang ta khân lung in pana an hruai lai te pawb chu a hre Chiang hauh lo va. A lo harh chuan lungchhe êm êm mai hian a han tap a; a inhnit faih faih a, tin, a kut a suih a, a jawngtai ta a. Rei fê hauah chuan a hlauhna te leh lungngaihna te a nasat êm êm lutuk avâng leh a mittuite a tlâk hnem tawh êm avângin, a buhpawl khumah chuan a han mu thlawp mai a, tui takin a muhl ta a. A muhl chu a lo harh chuan khua a lo thim têt tawh a. Khaw thim avângin engmah pawh a hmu fiah thei lo va, khawiah nge a awm tâk tih pawh a inhre chhuak thei lawk lo va. Zungbun chungchâng thu te kha a mumang emaw tijn ama khumtê pangngaia mu thânah a inngai a. Chuti ang a inngaihtuah neuh neuh lai chuan a kutte chu thîr khaidiat hlin a nî tih a han hre chhuak leh ta a. Khaidiat ri a han hriat chuan a mangang chu a zung tho va. Thil awmzia a han hriat chian leh tâk hnu chuan a lungngai êm êm a. "Ka thilung Pathien haena inhlan mai loh zawng tih theih dang ka ôi lo a nih fî lo," a ti a.

Thingthiin a jawngtai ta a. Ama tân leh a pa dên tak, buainain a rawn tlâkbuaq ta chu rawn tan-pui tûria Lalpa hnênah a jawngtai a.

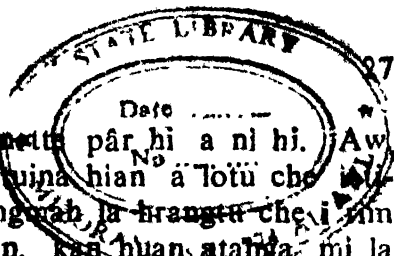
A pa chungchâng a han ngaihtuah chuan a mit-tui chu a sôr hian a sôr zung zung mai a. A pa a khawngaihna leh a lungngaihna avâng chuan jawng pawh a jawng chhuak thei lo va. Chuti ang chuan rei fê chhông chu a tap ringawt mai a. Thia chu

chhâm chhah mup mai bian a hlah a; chu a lo kian chuan a pindan chhûngah chuan thla zung chu thirlên awng kârah bian a lo eng ier-gier mai a, thirlên thla chu chhuatah chuan a lang-rân hawk a. A tâna pindan tê tak tê bang lungrem leh a chârna bilat lei vâv vûk mai te chu thla êng-ah chuan fiah takin a hmu thei a. Tin, dawhkân atâna hman tûr banga awm thleng laia lungrem pawn leh a chungâ bêl leh hlum thlêng tê reuh tê awnte leh a mutna tûra buhpawl phah te chu a han hmu hawk a. Chuti anga a vêla thla a lo ên raih lai chuan Mari thirlung chu a hlim deuh sawt a.

A rin loh leh a beisei phâk loh tak maiin Mari chuan lung in chhûngah chuan pangpâr rim tui tak mai hi lo nam ram ramin a han hre ta a. Zînga rose kuhmûm leh pangpâr dang, bâwma a rem bang kba thi-ah a siam a, tûn thlengin a awrh ta reng a, chumi rim chu a hria a lo ni a. A pangpâr thil khâwm chu a han phelh a, thla êngah chuan a ril-ruin a ngaihtuah ta a. "Aw a! Tûkin zînga hêng rose leh forget-me-not pâr ka lawh lai te khân vawin tlaiah he rip thim leh lungngaihtlâk takah hian ka awm ang tih tu'n nge hre phâk ang? Hêng pangpâr thi te ka han awrh lai te kha chuan, a ni vêka hêng thir khaidiat ka bun tûr te hi chu ka va han hre lâwk lo tehlul êm. Heti ang chiah hian leilung thil hi an lo danglam thîn a, mî rêng rêng hian rei lo te chhûnga an awm dân lo danglam vek dân tûr leh mî fêl tak pawhin vânduaina an lo tawh theih dân tûr hi an hre lâwk bik lo a ni. Ni tin mai bian Engkimthieia hnêna kan inkawltir thîn hi a lo pawimawh tak zet a ni," a ti a. A tap leh ta a, a mit-tui chû rôse leh forget-me-not pârahte chuan a han

far a. Chutia pangpâr chunga a mittui far chu thla
 engah chuan dai tla a ang khawp mai a. "Pangpâr-
 te tihpawng tura ruabtui leh daifim pêk theihngihl
 ngai haub lotu chuan kei pawh hi mi theihngihl
 bik haub lo vang chu," a ti a; a pa chungchâng
 ngaituahin a mittui a lo luang zawih zawih a. "Aw,
 ka pa duh tak, he pangpâr thi hi ka han ngaituah-
 in pangpâr chapchin atanga awm dân tha mi brilht-
 te kha ka hre chhuak e. Hêng rose kuhmâmte bi a
 hling zinga mi ka lawh an ni ang bawkin hên gbuai-
 na ka lawh atang te hian lăwmna an lo la chhuak
 ve ngei ang. He rose kuhmâm bi a hun hma chuan
 miin keu phel tum ta sela, a tichhe mai zawk ang a.
 Pathian chuan zawi zawiin a tuamtu sen-duk hi A
 kut nêp takin A rawn phelh a; tin, A thăwk khum
 a rim tawh hi A pe ta ni awm tak a ni a, Ani
 chuan thil tha lo ka tuar hi A tibo thei a; thil tha
 si, sual anga lang hi A tihfel hun tûr chu ka ngăk
 fan fan ang. Hêng pangpârte hian amahni Siamtu
 chu mi hriat chhuahîr a, Aw, Ani chuan mi hriat
 teng thîn angin kei pawhin Amah chu ka hre reng
 ang. Hêng pangpârte vãn ang maia dum-pâwl raih
 mei te hi a va duhawm tak êm! He leia ka thil
 tuar zăwng zăwngah hian vãn khi mi thlamuantu lo
 ni rawh se. Hêng bepui kung leh a hnah nêp thip
 thep, a sen leh a văr inpawllite pawh hi! He thlai
 hi chuan vaivota a zăm lohna tûria a lo than lenin
 a ngai a rawn zem a, tichuan lei chungah a zăm
 kăng a; tû, phăngphiehlep emaw tih mai tûr khawpa
 mawia an lo pâr ta thîr a. Chet ang chuan kei
 pawhin Pathian chu nghe takin ka kuah tlat ang a.
 Ama tawpawm vavut leh he dam chhông lung-
 ngahate chung laman kuan ka lêng ang. A rim

tui taka chu he mignonette pâr hi a ni hi. Aw pangpâr dehawm, i rim ruina hian a Totu che lăwm e. Lei atanga nangmah la hrangtu che i rim ruina i tilăwm ang hian, kan huan atanga mi la hranga, he lung ina mi khungtute lakau hian thatna entir ve ila ka va induh em! He periwinkle zarte pawh hi thlasik hun brehawm ber pawisa lovin a la hring hliab hliab mai a, beiseina entirna a nih hi. Kei pawhin tuarna ka chung a lo thlen lai hian beiseina chu ka vawng reng ang a. Thlasik khaw vawt, vûr tla leh vûr khalte laka he thlai hi veng hima, hring tharlâm siaba awmtirtu Pathian hian, he ka vânduaina lakah hian mi tanpui ve ngei ang. Heta laurel hnah pahnihte pawh hian Lalpan Amah hmangaihute A thu zawm avānga khawvêla lungngaihna tuartute tâna lallukhum chhe thei lo A tiam mi hriat chhuahitir a ni. Rangkachak rawng zâm vêl zînga ropuina lallukhum chhe thei lo chu ka mitthlain ka hmu lăwk ka ti! Aw, lei pangpârte u, leilung lăwmna ang mai hian rei lo te chhûng atân chauh mai in ni a; in lo vuai a, hma takin in lo chuai mai thin. Mahse Krista Chhandamtu chu kan beiseina A nih phawt chuan, he leia brehawm tlêm tê kan tuar hnuin lăwmna danglam thei lo chuan vânah min nghâk a, chatuanin ropuina kan chang tawh ang," a ti a.

Chutia amah chauhva a tawng lai chuan Mari chuan a lungngaihna pawh a hre chang lo va. Chutih lai chuan vawi leh khatah thla êng chu chhûmin a rawn hliab ta khup mai a. Mari chuan pangpârte pawh chu a hmu thei ta lo va. Lung in chhûng chu a thim râpthlâk khawp mai a, a lungngaihna kha a lo chhuak leh ta a. Mahse, chhûm chu a

kiang leh ta thuai a, thla chu êng deuh maiin a lo
 lang leh ta a. Mari chuan, "Hetì ang bawk hian
 kan chungah hian chbûm an lo zîng thei a; mahse
 an lo kian leh hnu chuan, chbûm zîn hma ang mai-
 in kan lang leh thei thîn a. Chuti ang chiah chuan he
 rinblehna râpthlâk tak mai hian mi rawn timualpho
 mah sela, hêkna dik lote zawng zawng lak ata chu
 Pathianin mi la chhan chhuak ang," a ti a. Tichuan
 a bûhpâwl khumah chuan a han mu leh a, tui tak-
 in a muhîl leh ta a. A mumang lamah chuan lâwm
 tak leh thlamuang takin a lo awm a. A mangah
 chuan huan thar zîm tê, a la hmuh ngai hauh loh
 chbûngah hian a lo kal a. Chu huan awmna chu
 hmun fianrial tak, sasaw thing ngaw ropui tak
 chbûngah hian a ni a, nuam a lo ti êm êm mai a.
 Tin, thla chu tûn hma lam zawnga a hmuh thîn aia
 nasa leh mawiin a lo êng phung mai bawk a. Chu
 huan tê reuh têa pangpâr chi hrang hrangte chu
 thla êngah chuan an lang mawi êm êm mai a, bo-
 ruak pawh chu pangpârte rim tuina chuan a tikhat
 ram ram mai bawk a. Chu huan mak tak mai
 chbûngah chuan a pa nêen an lo awm dún a. A pa
 hlim hmêl zahawm tak leh thlamuanpuiawm tak mai
 chu thla chuan a lo chhun êng raih mai a. Tin,
 ani chu a pa hnên lamah chuan a va tlân pheî a, a
 âwm nghênga lo va tap ta hian a inhria a. Tin, a
 han harh chuan a biangte chu a mittuiin a lo tihuh
 kiang mai a. Mumang mai a ni nain a thinlung
 chú a tithlamuang deuh huai mai a.

BUNG 5

MARI RORELSAKNA

Mari muhîl kha a lo ƣhangharh hlawl mai a, chutih lai chuan hotu pakhat hi thubuai sawina Pissaa amah hruai tumin a lo lût nghâl a. An thubuai remna Pisa chu a thim hle mai a, Mari chu a hlah avângin a tha a khûr zawih zawih mai a. Rorêltu chu chair ropui deuh mai puan sena khuhah hian a lo ƣhu a; tin, a hmaah chuan dawhkân zau deuh mai bulah hian ziaktu pakhat hi a ding a, dawhkânah chuan lehkha ziah sa hi a awm ƣeuh mai a. Rorêltu chuan Mari chu zawhna tam tak a zâwt vêl a. Mari chuan dik tak takin a chhâng zêl a. Nasa takin a ƣap ƣhîn a; mahse thil a tihsual lohzia chu a sawi hrâm hrâm zêl a. Rorêltu chuan, "Hetî angin min rintîr tum suh. Pindanah chuan nangmah chaub i lût a ni si a, tu dang mahin zungbun chuan la lo vang. 'Chuti ang chu a ni e' ti mai rawh," a ti a. Mari chuan, "Ka ti thei lo. Thu dik chauh lo chu thil dang engmah ka sawi thei lo. Zungbun chu a hmuh pawh ka hmu hlei nêh, ka hmu lo tak tak a ni e," a ti a.

Rorêltu chuan, "Zungbun chu i ken lai ngei pawh an hmu si a. Engtin nge i tih dâwn?" a ti a. Mari chu a ƣang tlat zêl a. Rorêltu chuan dâr a han vaw ri bal a; tichuan Juliati kha an rawn hruai lût a. Mari kawr an pêk chungchângah khân îtsiknaa khatin, Mari a piin a duhsakna kha tihbosak ƣâlh tumin, Juliati chuan Lal ina mite hnênah khân Mari zungbun lâk lai chu hmu angin a lo insawi

mai a lo ni a. Chutia a sawi avâng chuan thu hretu atân anrawn hruai a lo ni a; dâwt sawi pawh ni sela, a lan chhuah mai lohna tûrin rorêlna hmaah pawh chuan tan tlat zêl a tum a. Rorêltu'n a han kohva, Pathian hmaa thu dik sawi tûra a han tih meuh chuan a thin chu a phu zawih zawih mai a, a kete chu a khûr hlawk hlawk maj bawk a. Mahse he nula suaksual tak mai hian Rorêltu thu sawi chu a ngaithla lêm lo va, ama chhia leh tha hriatna pawh zawm a tum hek lo. "Dâwt ka sawi tih tûna ka tihlan mai chuan mi hnawh chhuah daih loh pawhin lung inah mi khung mai âwm si a," a ti rilru a. A dâwt sawi chu a la chhonzawm ta tâlh a; chapo hmêl takin Mari lam chu a hawi a, "Zungbun chu i lâk khawp kha, i keng ka hmu che alâwm," a ti a. Chutia dâwta a puh dân chu a han hriat chuan Mari chuan mak a ti êm êm mai a. Mahse rilru natna avânga ngaihtuahna fîm hloh chu a duh hauh lo va. Amaherawhchu a lung a chhiat êm avângin a insûm zo hlawl lo va, a mittui tlâk avângin thil pawh a sawi tha hlei thei lo va. "Dâwt a ni, zungbun ka ken lai i hmu âwm lo êm mai. Chuti anga dâwt Chiang tak mai tanchhana mi tihchhiat chu eng tiziaa duh nge i nih le? Keim i pawh engmah ka sawi ngai loh vei nên le," a ti a. Mahse Juliati chuan ama lîwmni mai a ngaihtuah avâng leh Mari chu a huata, a itsik êm êm avângin engmah dang pawh a ngaihsak lo va. A tan dân pângngai chu eng tin tin emaw sawi belhin a uar sauh sauh zâwk mai a; tin, rorêltu chuan, a kaltir leh ta a. Mari hnênah chuan rorêltu chuan, "Mari, i thiam lo a ni e. Thil awmziaah a lang a ni. Lal fanu chhiabhlawh nulain zungbun i ken lai a hmu si a.

Zungbun chu engtin nge i tih tâk zêl mi hrih mai rawh," a ti a.

Mahse Mari chu a ɣang fan fan zêl a. Rorêltu chuan a inpuang mai dah law maw tiin thisen chhuak khawp hialin a vuaktîr ta a. Chu chu chûng laia an dân râpthlâk tak chu a ni rêng a. Mari na tuar chu a au va, a ɣap a, a sual lohziã chu a sawi zui zel a, mahse a sâwt mawlh si lo va. A hmai te a lo dâng a, a khûr zawih zawih a; pem hial khawpa an vuak hnu chuan lung inah an dah leh ta a. A hliamte kha nã a ti êm êm a. A na tuar chu a buhpâwl khum ruh tak maiah khân a han mu leh a. Mahse zan lai hma lamah chuan mut pawh a muhîl thei lo va. A chângin a rûm a, a ɣap a ɣap mai bawk a. Pathian hnênah a han ɣawngtãi a, tichuan tui tak maiin a muhîl ta a. A tûkah chuan rorêltu chuan a pisaah Mari chu a rawn hruaitîr leh a. An sawi-sak nek pawha engmah a hriat chian theih si loh a-vângin, aw nêem taka thil lâwmawmte tiamsakin inpuantîr tumin a han bei leh ta a. "Thihna khawp meuh thil sual ti i ni a, Dân ang pheih chuan thi mai tur i ni a, mahse zungbun awmna chu sawi mai la, tichuan engtin mah kau tih lo vang che. Ngun takin han ngaihtuah teh, i thlan tûr chu nunna emaw, thihna emaw a nih chu," a ti a.

Mari erawh chu a ɣan dân pangngaiin a la ɣang zêl a. Marin a pa a hmangaih êm ênzia kha rorêltu chuan a hre bawk a, a hnênah chuan, "Thu dik chu zêpa i nunna i hloh phah dâwn pawhin, i pa putar nunna hi chu zuah hrâm i duh lâwm ni? I pa lû, a tar avânga ɣuak vâv vek tawh hi nghaisatuin a han tan chhum mai tûr chu i ngai ngam em ni? Hetia dâwt sawia ɣang tlat tur hian i pa chauh hian a fuih

che a ni a. I pa nên hia: chih hlahawmah in awm tih i bre na nge?" a ti a. Chuti ang thu a han hriat chuan Mari chu a thidang theih a. Rorêltu chuan, "Zungbun i lâk thu chu inpuang mai ta che. Thu mal pakhat, lam khat chauh 'aw' tih chauh mai hian i pa leh i nunna chhanhim mai rawh," a ti a.

Chu thlêmna chu khirh a ti ngang mai a. Mari chu a han ngawi vang vang thîn a. Hei hi fiahna râpthlak lai tak chu a ni. A rilruah Setana chuan, "Zungbun chu ka la a, mahse kalkawngah ka hloh leh a ni," ti mai turin a lo fuih a. Mahse, nakinah chuan, "Ni lo ve, Thu dika tan a tha zâwk a ni. Dâwt sawi chu sual a ni si a. Engpawh lo thleng ang hmiang, thu dik chu ka tlân chhiatsan lo vang, ka nunna leh ka pa nunna ka chhanhim theihna tûr pawh ni dâwn teh rêng mah sela. Patbian thu zâwm ila, Amahah innghat ila, a tâwk a ni mai," a ti-rilru a. Tichuan, aw khûr deuh hlak hlak, ring fê hian, "Zungbun chu lain ka insawi chuan dâwt sawi ka ni dâwn si a, ka nunna chu chhanhim dâwn mah se, dâwt zawng ka sawi lo vang. Amaherawhchu, ka pa, mi fel tak hi chu zuah hrâm ula, thisen chhuah-na hial pawh ni se, a tuar ai chu lâwm takin ka tuar peih a ni," a han ti a.

Chung a thu sawite chuan, a kianga ding zawng zawngte rilru chu a khawih riau mai a. An rorêltu ngei pawh chu a paukhauh tehlul nên a rilru a dang-lam deuh sawt mai a. A ngawi vung vung a, ngawi rengin Mari chu lung ina hruai leh tûrin a tîr ta ringawt mai a.

BUNG 6

LUNG IN TLAWH THU

Rorêltu chuan thubuai chu rem harsa a ti kher mai. "Vawiin hi a ni thumna lai a ni tawh nâ a, a tîr ang mai kha kan la ni reng mai. Zungbun hi mi dang lâk a nih theihna âwm hria ila chuan, he nula thu sawi hi a dik niin ka ring ngei ang. Mahse, thil awmzia zawng zawng hi han enin, a rûk ni ngei chuan a lang Chiang si a. A rû a ni ber ang e," a ti a.

Lalnu hnênah chuan a lo kal a, chipchiar takin a zâwt fiah nawn leh a, Juliati pawh a zâwt Chiang leh baw k a. Nilêngin chuti ang chuan a zâwt fiah vêl vak mai a. Mari a dâwp laia a thu sawi rêng rêng kha a ngaihtuah reng baw k a. Khua a lo tlai dâwn ta mai a. Mari pa chu lung in ațanga a ina rawn hruai tûrin thu a pe a. A hnênah chuan, "James, mi hian mahni thu duh tiin mi hlau hle nâ a, mite hi ka pâwngpaw hrem mai bîk lo va. Tûnah pawh hian i fanu hi tihhlum mai chu ka duh dân a nih ring sub la; mahse thil awmzia ațang chuan a rû ngei niin a lang si a; chuti ni se dân angin a nunna lâksak a lo tûl ta si a. Juliati hian a briat chian êm avângin a dik niin a lang a ni. Amaherawhchu, zungbun chu rawn pe kîr leh mai sela, amah Mari hi tleirâwl tê a la ni baw k a, ka ngai-dam mai ang. Mahse a tihsual ahnua dâwt a la sawi fo chuan a thih phah ngei dâwn a ni mai e. Tichuan nang hi a hnênah va kal ta la, zungbun chu rawn pe kîr leh tûrin va thlêm la; a rawn pêk kîr leh phawt zawngin thihna a pumpelh mai ang, tiin

ka tiam tlat a ni. Tichuan hremna tlêm tê chauh a tâwk mai ang. A pa i ni a, i thu thuin i awmtîr thei bawk si a. Mahse i va hlawhchham hlaub chuan a thil tihsualah hian i tel vein i rem tihpui a ni kan ti mai ang. Zungbun chu hmuh leh a nih loh hlaub si chuan, in khawngaihthlâk dâwn ngei mai zawng a ni e," a ti a.

James a chuan, "Ka fanu hnênah chuan i duh ang chuan ka han sawi ngei ang e. Nimahsela theih tâwpin bei mah ila, a rûk miao si loh avângin, thil tisual chuan a inpuang hauh lo vang, tih chu ka hre lâwk a ni. Amaherawhchu, a sual lo chung pawha a thih phab tho dâwn a nih chuan chu thil râpthlâk lo thlen hmaa amah ka hmuh lehna hun remchâng pawh a ni mai ang chu," a ti a.

Tichuan, Mari tâнна hmunah chuan a pa leh hotu pakhat chu an lo kal a. Pindan banga lungrem kovah khân hotu chuan khâwnvâr hi a han hûng a. Hlum thlêng chawa khat leh, bêl tuia khat a inhûng bawk a. Mari khân engmah pawh a la ei miah lo va. Bang lam hawiin a buhpâwl chungah khân a lo mu a. Tin, a han meng a, khâwnvâr êng fiah lo tak mai chu a han hmu a, a han inlet a; a pa a hmuh chuan a lâwm chu a au that a. Rang deuhva han thawh thut mai a tum a, khaidiat kha a lo ri leh ta chhawng chhawng a. Mari chu a thi-dang leh theih a. Chau êm êm chung hian a pa nghâwnghah chuan a kuah a. Buhpâwl chungah chuan an thu dôn a, a pa chuan a kuangkuah a, an pahnih chuan an lungchhiain, tawng pawh an tawng hlei thei lo va. A tâwpah chuan James-a chuan, rorêltu thupêk kha a han sawi ta a. Sawi pawh a la sawi zawh hmam Mari chuan, "A! Ka pa, thil ka tihsual lohzia

chu i âwih a ni lâwm ni?" a ti a; ɣap chungin a sawi zawm zêl a, "Aw, tumah rêng rêng, ka pa ngei pawh thil tusual lova mi ring an awm hauh lo a ni raw? Ka pa duh tak, ka tihsual lohzia hi ring mai rawh," a ti a. A pa chuan, "Bawihtê, thlamuang takin awm rawh, i sawi chu ka ring a ni. Tûna ka tih tâkte kha ti tûra tih ka nih avâng chauh a ni e," tjin a chhâng a. Tin, an pafa chuan an ngawi dôn leh vang vang a, James a chuan Mari hmêl chu a han en a. A hmai chu a lungngaih avângin a dângin a biang pawh a thâwp deuh tawh a. A mitte pawh chu a sen râm a, a ɣah nasat avângin a bui lâk tawh mai bawh a. A sam chu buai niajin a tla phelh hnjang a. A pa chuan, "Bawihtê, i va rethei êm! Thubuai râpthlâk tak maih hian, Pathiaain A han hruai lût che a ni a. Mahse, a lungngaihthlâk ber chu tuarna râpthlâk ber mai lo thleng tûr chu a ni. Aw, ka nau duh tak, i lû hi nghaisatu kutin a la dâwn chu a ni âwm ale," a ti a. Mari chuan, "A, ka pa, keimah hi chu ka inngaihtuah mang hauh zâwk hlei nê. Mahse e, nang..," a sawi zawh hmain a pa chuan, "Bawihte kei chu mi hlauhpuî awzâwng ma ta che. Ka tân hlaub tûr a awm hlei nê," a ti a. Mari chuan, lâwm takin a pa'n a sawi tâwp hma hma chuan, "Chuti ang a nih chuan, ka rilru a dam huai huai mai. A ɣha ngawt mai, ka pa, thihna ka hlauh lohzia hi hria ang che. Vânah chuan ka Pathian leh ka Chhandamtu leh ka nu kha ka han hmu ang a. Aw, a va hlimawm dâwn êm!" a ti a.

Hêng thu a han briat te hian a pa putar rilru chu a dek riau mai a, naupang ang maiin a ɣap ta a. A kut a suh a, "A ɣha e. Pathian chu fakin awm rawh se. I thu âwihna avâng hian Pathian chu

fakin awm rawh se. Putar, tar kûn khûp bih tawh, fate duat mi tak mai tân chuan, a fa neih chhun, a hmangaihna fa, a inthlamuanna ber, amah tuam-hlâwmtu ber, a tar hnu pawha a lâwmna inngahna ber a han hloh tûr chu, sawi rual lohva harsa tâwp-khâwk a ni e," a ti a; tin, aw khûr tak bian, "Lalpa thu thu ni rawh se," a ti a. A thu sawi pah chuan, a mittui a lo luang zawih zawih mai a. Rei lo deuh hnuah chuan a lo jawng chhuak leh a, "Juliati khân i chhiatna zawngin dâwtin a hêk che a ni a. Chhe-chham meuhvin zungbun i keng lai hmu chein a in-sawi a. Boral dâwn pawh ni la, kha a thu sawi kha i boral phaha chu a ni ang a. A nih leh amah chu i ngaidam em? I ngaidam thei lo em ni zâwk? Huatna rilru rêng rêng i thindlungah a awm em? He pindan thima bubpâwl chung a thîr khaidiata hlina i awm chung pawh bian, Juliati a pu lai ina a awm ai chuan nasa fêin i hlim zâwk a ni. Hming chhe taka dam ai chuan thil tusual si lova thih mai chu a duhawm zâwk e. Mari, i Chhandamtun A hmêlma-te A ngaidam angin Juliati hi i ngaidam ve thei em? Ngaidam rawh aw," a ti a. Mari chuan a ngaidam a ni tih a hrilh a. Chutih lai chuan hotu pakhat amabni rawn inthentîr tûra lo kal thâwm hi an hria a, a pa chuan Mari hnênah, "Aw le, Pathian leh A khawngaihnaah chuan ka kawltîr a che. Mi hmu leh tawh kher lo pawh a ni thei a, tûn hi kan inbiakna hnuhnûng ber pawh ni sela, ka fanu, i kal-na tûr vânah chuan ka lo kal ve bat lo vang. Nang nêna inthen êm zawng ka tuar zovin ka inring mawh si lo va," a ti a. Chu mi lo kal chuan, putar chu inthen tawh tûrin a rawn hrilh a. Mari chuan, a pa chu la awmpui reng a duh a, a theih tâwpin a

kuah tlat mai a, mahse, a pa chu zawi tēin a inhlip thla a; tin, Mari chu nikhua pawh bre lovin a khumah chuan a mu leh ta a. James-a chu rorêltu hmaah chuan anrawn hruai leh a. A lo luh veleh chuan a kut chu vân lam hawiin a phar a; mi â ang maiin, ring takin, "Thil a tisual lo," a ti a. Rorêltu chuan, "Âwih mai a awl viau mai. Mahse, in pafaa in sawi dân ang chuan ka rem thei lo a ni. Thu hretu briatpuina thu angin ka rem tûr a ni a; dân ang ngatin, a tâwp thleng râwt pawhin," a ti a.

BUNG 7

PISA THUBUAI REMNA

Mi rêng rêng hian Mari te chungchâng vânduai-thlâk tak mai chu a tâwp dân briat an châk êm êm theuh va. Chutih lai chuan rûkrute chu khawngaihna tel haub lovin an hrem thîn a. Mi pângngai deuh tawh phawt chuan, Mari pawh chu an hlaupui theuh mai a; rûkru thenkhat an tihhlumte thil rûk chu zungbun bo ta man hmun sawmhniha thena hmun khat ang bu pawh tluk lote an ni lehngâl si a. Lal chuan Mari chu a sual lohzia briat dân awm thei se a ti khawp mai a. An thu hriatpuina te chu amah ngei chuan a chhiar ve vek a; rorêltu nên chuan rei fê an titi dân a, mahse Marin thiam a chan theihna âwm chu a hmu thei si lo va. Lalnu leh a fanu Amelia-i chuan mittui tla zawih zawihin Mari chu tihhlum ni lo tûrin an ngên chiam a. Tin, a pa, putar pui pawh khân Mari thil tihsual lohzia chu

khawvêl hnêna hriattîr ngei tûrin, chhûn leh zânin Lalpa hnênah bắng lovin a ngên chiam thîn.

Hotuin a awmna pindan kawngka chabiarawn hawnga a lo lút thâwm a hriat apiang hian, Mari chuan a thih hun tûr arawn hrih dâwn ni hian a lo ring rân thîn a. Chutih lai vêl chuan nghaisatu chu hremna hun tûr âwm atân chuan a lo inhuatsaih vêl mək a, chutia a inhuatsaih lai a han hmu hmeuh chuan Juliati tak ngial pawh chu lungngaihna a khat a. A thilung chu rāpnain a khat a. Chaw kila a han thut pawhin engmah rēng a ei thei lo va, amah hmu apiang hian a rilru ngai a pu lo tih an bre thei ngbāl mai a. A han mut leh a muhîl tha thei si lo va, a muthîlh vêk leh Mari lû, thisen kai ang hian a mangah a hmu a, hlauvin a thangharh chhên mai thîn lehngâl a. A inthiam lo lutuk chu chhûn leh zânin awm ngaihna rēng rēng hi a hre lo mai a. Mahse a sualna han inpuang tûr êm chuan he mi sual thilung hi a khaub lutuk a, a dāwt sawi kha chu a la inpuang dūh miah lo mai a.

A tâwp a tâwpah chuan rorêltu chuan a han rem ta hlawl mai a. Mari chu tleirāwl tē a la nih avâng leh, tûn hma lam rēng rēngin, mi fak hlawh tak a lo nih reng fo bawk thîn avângin, tihhlum êm ai chuan an pafaa hnawh chbua h daih tûrin a ti ta a. A pa kha rûkrûknaah a inhnamhnawih a nih loh vêk pawhin a fanu chu a fuih nia a rin avângin, a hrem ve a ni. An thil neih zawng zawng chu hralh veka, a man chu zungbun bo avānga lal zāng-na dawm nân, a man thua h tlem tham hle mah se, Lal hnêna pēkah leh, Pisa thil sên ral rulh nân hman tûrin a ti bawk a. Hemi a thu rem hi a tûk khaw vār veleha tihngâl tûr a ni.

Mari leh a pa, hotu pakhatin lal in hung kawngka bu'a a hruai lai takin, Juliati khân a lo hmu a. Rin loh ang tak leh, ani pawhin a lo rin lâwk ang lo tak maia thil a lo awm tâk avâng chuan, he nula fing vervêk tak, thatna rilru chhe tê pawh pu miah lo hi a rilru chu a lo tho leh tan ta a. Tûnah chuan, a duh ang ngei chu a lo hlawhtling ta a. A thil hlahh ber thin chu, eng tikah emaw amah kha Marin a la luahlân mai ang a, tih a ni a. Chumi a hlauhna chu a lo bo ta a; Mari vanduaiana avâng chuan a lâwm khawp mai a. Dik takin, a thinlung suahsualna chu a lo nasa zual sauh a ni ber mai e. Lalnu khân Mari bâwm dawhkân chung a mi chu a han en a, Juliati hnênah, "Kha bâwm kha ka hmuh leh tawh hauh loh tûrin la bo vang vang rawh. Ka rilru tinatu leh tilungngaitu, ka thinlung mi tih thar-saktu chauh a ni," a ti a. Juliati chuan bâwm chu a la a, Mari hmuh tûrin a keng lang a, a hnênah chuan, "Lo ding rawh. Hei, i thilpêk kha i duh chuan nei leh rawh. Ka piin nangni ang mai mai thilpêk zawng a la duh lo ve. Hei, i pangpâr pêk, a thungrulhna i hmuh kîr leh tâk rual hian, i mawina kha a chuai ve ta nghâl a nih hi. He i thil han pêk kîr leh vêl che pawh hi nuam ka ti ngawt mai," ti chungin, Mari ke bulah chuan bâwm chu a theh thla a, nui chungin lal inah chuan a lût leh ta a.

Mari chuan mittui luang zawih zawihin ngawi reng hian bâwm chu a chhar a, an kal ta zêl a. A pa lah chuan, tiang hawl tûr takngial pawh a nei si lo va, a kal tha thei lo va. Mari chuan bâwm chauh lo chu engmah thil dang neih a nei miah lo va. Chutia an kal lai chuan, a lan theih chhûng zawng chu an in te, Lal in te, Biak in chung chhîp zum te chu

Mari chuan a thlir zui vawng vawng zêl a; a mittui a tla zawih zawih mai a. Nakinah chuan, chûng chu tlâng pang thing hmun ngaw hian a rawn hliah ta a. Hotu chuan ramri thlengin a hruai a. Mari pa chu rilru hahna leh lungngaihnaa khatin, a tar chak lo vei nêh, sasaw thing tar buk hnuaiah hian lungpuisam chungah a han thu a, "Mâmtê, lo kal teh," a han ti a. Mari chu a pawm a, a kut leh ama kut chu a suih a, vân lam hawiin a ban chho va, "Kan kal zêl hma hian Pathian hnênah lâwm thu i sawi phawt ang khai. Ani chuan lung in thim leh chêp tak ata min hruai chhuakin, vân êng khi hmu leh tûr leh, boruak thar te dawng tûrin min zalêntir leh ta a. Kan nunna te A chhanhim a, Bawihê, nangmah ngei pawh hi i pain ka han pawm leh thei ta che a nih hi," a ti a.

Tichuan putar chu a han thingthi a, thinlunga lâwm êm êmin an pafa chuan an Pa, vâna Mi hnênah an inkawltir ta a. Chutia an han tawngtai dun chuan, (a pa sawi apiang kha Mari chuan a lo sawi nawn ve zêl thin a ni a,) an thlamuang huai mai a. An thinlungah chuan huaina leh lâwmna danglam tak mai an lo nei ta a. Chutih lai ngei chuan Pathian tanpuina an chungah a lo thleng a. Tun hmaa lai hnung a zui thin laia a rawngbawlpui thin ram chhuak mi, upa tawh tak mai Anthony-a chu khaw vâr hma hian sazuk pêlin a lo ram chhuak a. "James, Pathianin malsawm che rawh se. I aw ka han hria hi ka lâwm ngawt mai. Hnawh chhuah in nih thu ka hriat hi a dik a lo nih hi. Tar alamah mahni ram han chhuahsan erawh chu thil namên lo tak chu a ni ngei ang le," tiin James-a chu a han bia a.

James-a chuan, "Vân hnuaia ram rêng rêng hi Lalpa ta vek a ni a; tin, kan awmna apiangah Lalpa ngilneihna chu kan chungah a fu reng bawk a, kan ram chu vâna awm a ni si a," tiin a chhâng a. Ramchhuak mi chuan, khawngaih tih hriat tak hian, "A nih leh, heti ngawt mai hian, in kalkawng silbfên tûr pawh pe lovin, an hnawt chhuak mai che u a nia maw?" tiin a'n zâwt a. James-a chuan, "Phûl pangpârte chei mawitu chuan keini pawh min ngaihtuahsak ang chu," a ti a. Ramchhuak mi, mi ngilnei tak chuan, "Chuti ang pawh ni se, pawisa tlêm a-zâwng tal chu an hûmtîr ang che u chu maw?" a ti a. Ani chuan, "Chhia leh tha hriatna tha tak kan neih hi, he ka thutna lungpui hi rangkachak ni se, chumi ai pawh chuan ka hausakpui zâwk a ni. Ka pa chu bâwm tah mi a ni a, huan enkawl lam bâk-ah, chu bawk chu kei pawh mi zirtîr ve a, thlasik chhûng pawhin ei zawnna ka tlachham ngai lo. Sum tam tak pawh mi hnutchhiah ta ni ang sela, chuti ang ai pawh chuan ka khawsakna atân chuan a thil mi zirtîr chu a hlu zâwk a. Chhia leh tha hriatna tha te, taksa hrisêlna te leh ei zawn dân kawng zah-awm tak leh, depdêl lohna te hi, he kan dam chhûnga thil pawimawh ber ber leh kan vâneihna bulte an ni zâwk si a," tiin a chhâng a. Ramchhuak mi chuan, "I vânduaina i tuar thiam êm avângin, Pathian chu fakn awm rawh se. I sawi tâkte chu dik ka ti ngawt mai. Huan enkawl lam chu i la thei êm êmin ka ring a; mahse, khawng hnathawh tûr in hmuh tâk ang le?" a ti a. James-a chuan, "Hla tak mai, kan hriat phâk lohna hmun, Pathianin min hruainâ apiangah a ni mai ang chu," a ti a. Ramchhuak mi chuan, "James, he tairaw tiang bâwk ang thlekthlawk hi ka pe ang che, tlâng panga lâwn nân

tea ka rinchan ber a ni a, mahse, kei zawnngin a hnan ka nei leh thei mai ang. Tin, hei pawh," jin iptêa savun ip chu arawn phawrh a, "Nizâna khawpera ka riaha, thing man ka lâk pawisa tlêm hi ka pe ang che u," a ti a. James-a chuan, "I thilphalzia hriat reng nân pawh a ni ang a, tiang hi chu ka lo kaw! ang a; pawisa erawh chu ka la thei lo vang. Thing man a nih te chuan, lal kuta lût tûr a ni alâwm," a ti a. Ani chuan, "Chu lampang chu ngaih-tuah buai duh suh. Lal chuan pawisa chu a hmu tawh asin. Tûn hma eng emaw ti lai vêl khân, putar rethei tak mai hian thing a lei a, mahse a bâwng-pui a hloh hlaub avângin thing man chu a pe thei ta lo va. Keiin a man chu ka pêksak a, hmuh kîr leh kher pawh ka beisei miah lo va. Mahse tûna a lo din chhuah leh hnuin nimin khân, ka phûl loh tehlu nên, lâwm thu sawi pahin mi rawn pe kîr leh kher a. In tâna Pathian thilpêk che u a lo ni ta hlaub a nih hi," a ti a. James-a chuan, "Aw le, ka la ang e, Pathianin rûl leh che rawh se. En teh, Mari, hnawh chhuaha kan awm tan tirh maiah pawh, Pathianin thatnaa min han vûr pang mai hi. Ramri pawh kan la pêl hman lo tihin, kan thian hlui, mi tha tak mai chu kan hnênah A rawn tîr a, zin kawng atân tiang leh pawisa min han pe ta a ni a. Chuvângin, Pathian hnêna jawngtai phawt loh chuan he hmu hi ka chhuahsan thei lo a ni. Bawhte, huai takin i awm ang khai, Pathian chuan min vêng zêl dawn si a," a ti a. Tichuan ram chhuak mi chuan, "James rinawm, Mari, mi tha tak, Dam takin ule," tiin a kut chu an lamah a phar ve ve a, "Tûn thleng hian thil tusual lovin ka ring tlat che u a ni. Bawng haub sub ula, rinawm takin awm zêl ang che. Tupawh thil tha ti-a, Pathian ringtu chu,

Ani chuan mal A sâwmsak si a. In hnênah Pathian chu awm rawh se," tiin hreh takin a kalsan a, Eichbourg lamah a kal ta a. James-a pawh chu a lo tho va, a fanu chu a bânah a kai a, ngâwah chuan an kal leh ta a. Khawi lai hmunah tak nge chawlhna an hmuh ang tih pawh an bre miah lo va. Pathian chauh lo chu thian dang rêng rêng an nei lo.

BUNG 8

ṬANPUI NGAIH HUN LAIA ṬHIAN

Mari leh a pa chu chau êm êm chung chuan an kal dūn ta hnak hnak zêl a, mêl sawmhni h aia thui lai an kal pawhin, zân riabna tûr hmun an la hmu ta lo fo mai a. An pawisa tlêm tê neih chhun lah chu an hmang zo têp a ni tawh mai si a, engtin nge an la khawsak dâwn tih rêng rêng lah chu an inhre thei rih si lo. Mi khawngaihna beiseia vehbûr khawna, kut han dawh rîkngawt mai chu an hreh êm êm mai si a; mahse an tân chuan tih loh theih a ni ta lo va. In tam takah chuan, khawngaibna dilin an han lût lâwr ngei mai a; mahse engmah an hmu mang lo va, ṭawng huatthlala tak taka bauh pahin, mite chuan an lo hnar zêl mai a. A châng châng erawh chuan, chhang tlêm tê leh, tuikhur hnai deuhva tui tlêm azâwngte chauh hi an hmu brâm ṭhîn a. Tin, thlai hring chawbmeh emaw, antui emaw, an sa ei bâng leh chaw ṭhingte an lo pêk mial chângte chu a awm bawk a. Heti ang rêng rênga ni eng emaw zât an awm hnu chuan mi pakhat hian a chhêk ina an riah a phalsak blauih va, anni chu an lâwm khawp mai a.

Tlâng kâr kawng ngawpui chhûnga thui ngial mai an kal hnu chuan, kawng chuan tâwp chin iêm pawh nei dâwnin a lang ta lo va. An kal rei tawh vei nên, khaw pakhat tê pawh an la thleng si lo va, tichuan ani putar kha a lo chau tan ta hle mai a. Pine ngaw awmna tlâng pakhat bul hi an va thleng a; hnahthel ro tla khâwm chungah hian a han mu ta ringawt mai a, a dâng zo vek mai a, tawng pawh a tawug peih lo va. Mari chu a hlauthâwngin a rilru a lo buai ta êm êm mai a, a lungngai lutuk chuan tihngaihna rêng rêng a hre lo mai a. An awmna bul vêlah chuan tui zawngin a han vâk vêl ta a, mahse far khat tê pawh a hmu zo si lo. Tanpuitu tûr beiseia a han au lah chuan, chhânna a hriat chhun chu ama aw thangkâwk chauh a ni mai si a. A han hawi vêl chiam thîn a, mahse in pakhat mah a hmu si lo. Tichuan chau êm êm maiin, khua a hmu thui theih deuh mahna tih beiseijn tlâng chhip lam pan chuan a tlân chho ta a. A tâwp a tâwpah chuan, tlâng bul leh lampangah chuan, ngawin a hual vêl, phûl leh huan mawi tak mai laia in pakhat awm hi a zuk hmu ta hlaui mai a. A tlân chhuk ta ngat ngat a, thawchham lo deuh chauh hian a zuk thleng hlawl mai a. Mittui tla tuih leh tuih aw tiau hian tanpuina a han dîl ta ringawt mai a. A vânnêih asiamin, chu lo neitute nupa tar tawh tak maite chu, mi ngilnei tak an lo ni hlaui mai a. Chu nula rethei, khawngaihthlâk tak, hmêl dâng bâm mai leh, a mittui tlate leh a manganzia chuan an rilru a khawih hle mai a. Lo neitunu chuan, a pasal hnênah chuan, "Tawlailîr te leh sakawr han buatsaih langin, chu putar dam lo chu i va la ang hmiang," a ti a. Tichuan, lo neitupa chuan sakawr tawlailîr chu a buatsaih a, a nupui chuan âwng-

phah puan chhah chi leh, bêlin tuisik thianghlim leh
grep tui sâwr ken tûrin a lo buatsaih bawk a.

Tawlailîr tân chuan tlâng chu kal hualin, dârkâr
chanve zetah a pa lo awmna kha a thleng thei chauh
ang tih Mari chuan a hriat avângin, tui leh grep tui
sâwr chu kengin a lo va kal hmasa a, ama lo kalna
kawngah khân kalin a lo thleng hmasa a. A pa
pawh kha a lo harh deuh hlek tawh a, Pine thing
bulah hian a lo t̃hu chhuak a. Mari thang bo hlân
khân a ngaihtuahin, a lo mangang hman hle tawh a,
a lo kîr leh a han hmuh chuan a lâwm êm êm mai
a. Lo neitute nupa kha an lo thlen chuan, tawlai-
lîrah an hlâng sawk sawk a, an hawpui ta nghâl a.
An ina pindan tê fai tak leh bungraw dahna pindan
leh choka ruak te chu an luahtîr ta a. Mari pa tân
chuan lo neitunu chuan khum nuam deuh mai hi a
pe a. Mari tân erawh chuan t̃hutthlêng sei a tâwk
mai a, a pa kha a kalsan thei bawk si lo va.

Mari pa a han chau thut kha, ei tûr t̃ha an
hmuh loh avâng te, chawlh hahdamna an neih loh
avâng te, an zin kawnga an kal bah luattuk tawh
avâng te a ni a. Lo neitu fel tak mai nupui chuan,
a theih tâwpin dam lo chu tibdam tumin, an thil
neibte sêngin a enkawl a. He mi fel takte nupa hi
kum t̃inin an khaw t̃henawmah dâwrpuiah an kal
ziah t̃hîn a, mahse, hemi kum hi chuan kal loh zâwk
maia, an va kala an pawisa sên ral tûr âwm ang hu
chu, Mari pa dam lo enkawl nân, damdawi leh paw-
mawh dang lei nâna hman an tum ta zâwk a. Mari
chuan lâwm avânga mittui luang zawih zawih chung
in, "Aw! Khawiah pawh mai hian mi ngilneite hi an
awm zêl a. Kan rin loh lam takah hian min khaw-
ngaihtute hi kan hmu leh hlahh t̃hîn a nih hi le,"
tiin anni chu lâwm thu a brilh a. A pa kha a lo

tha leh ta hret hret a. Mari chu a pa khum bulah chuan a thu reng thin a; mahse, a awm-âwl mai mai ngai lo va, nasa takin la phiar leh puan thui lam thawkin, lo neitute chhûngkua chu a tanpui thin a. Mari taimâkzia te, a inngaihtlâwmna leh, a nung-chang thatzia te a hmuhin, lo neitunu chuan mak a ti êm êm mai a.

Ngun taka an enkawl leh, ei tûr tha tak takte an pêk avâng te chuan, James-a chu a lo tho harh sâwt hlein, thut pawh a lo thu chhuak peih ta a. Amah kha awm mai mai ngai thei lo mi a nih avângin, bâwm tah bawh a rawn bei leh ta a. Mari khân willow zâr leh hazel tangte hnâng atân a va lâksak leh a. A bâwm han tah hmasak ber chu, mawi tak leh lian tâwk chauh hi a ni a, chu chu lo neitunu hnênah chuan lâwmna entîr nân a pe ta a. Ani pawh chuan a duh zâwng tak a lo ni kher bawh a. Nalh deuh mai, khaui tâwk kheh khawh a ni a; willow hnâng sen reih rawih hian a pâwn lamah chuan, a neitu hming lam tawi leh, a tah ni a ziaak a. A tlângah chuan bûkte lem, a sîr tawn tawna pine thing ding ang hi hnâng hring te, a pâwl leh a eng tein mawi deuh mai hian a chuantîr bawh a. An chhûng mai chuan tha an ti khawp mai a. Lo neitunu chuan chu bâwm chû lâwm takin a la a, an bûktê "Pine Bûktê" an tih lem chu a chuan bawh avângin, chu chuan a tilâwm lehzual a.

James-a chuan dam Chiang Hlea a han inhriat hnu chuan, lo neitute nupa hnênah chuan, "Kan ti-buai rei ta hle mai che u a, kan khawsakna tûr hmun zawngin kan kal leh ta'ng e," a ti a. "Eng tizia nge ni ta le, James?" tiin lo neitupa chuan a kutah a han dawmsak a. "Kan chungah lungnih loh-

na nei chu in ni êm lo phawt ang a. Eng tiziaa min chhuahsan duhna nei ta nge in nih le? Tûnah chuan kum pawh a laklawh zo tawh a, thla a sik têt tawh a, thing hnahte pawh hi en ula, hei, a kaurau thut tawh alâwm. Nat pawh i na leh mai ang asin le," a ti a. James-a chuan, "Thil dang avâng a ni aw-zâwng lo mai, keimahni hi in tân hian kan buaipui-awm lutuk ang tih hlauhthâwn thu hla a ni ber e," tiin a chhâng a.

Lo neitupa chuan, "Buaipuiawm â maw ni? In-thlahrung hlek ma ta che; tûna in awmna pindana in awm hian eng tikawng mahin min tichêp hlei nêin le. Nangmahniin in mamawhte in inphuhrûk thei lehngâl vei nêin," a ti a. A nupui chuan, "Ni e, Mari mai pawhin puan thui leh la phiarin a thawk chhuak rei rui a, nang pawhin i duh phawt chuan, bâwm i tah zêl ang a. Hmân ni lawka khâwl ina ka kal pawhin i bâwm min tahsak kha ka keng a. Chuta hmeichheho rêng rêng chuan, an duh ve khawp mai a. I tah phawt chuan leitu tûr chu ka hmu t̃euh thei ang a, bna tlachhamin i awm hauh lo vang," a lo ti ve a. Tichuan, Mari te pafa chuan, chuta awm hmun ngheh chu an tum ta a; chutia an hnêna awm hlen an tum tâk avâng chuan, in neitute nupa chu an lâwm êm êm a, lâwm thu an brilh a.

BUNG 9

MARI TE PAFA PINE BŪKTĒA AN CHĒN LAI

James-a leh Mari chuan awm hmun an ngheh ta a, an bŭktê chu bungraw pawimawh chauhvîn, nalh takin an rem fel thlap a. Lâwm taka a pa chaw ei a han siam leh thei ta te chu Mari chu a lâwm êm êm mai a, hlim takin an awm ta a. Mari chuan a pa bâwm tabna bulah hian la phiar emaw, puan thui emaw a lo thawk ve a, hlim tak maiin an titi dŭn siah siah thîn a. Zânahte hian a châng chuan thutna pindanah an inkâwm thîn a. Mari pa ngaihtuahna finzia leh, a fanu zirtîr a thiamzia te chu lo neitute chhŭngkua chuan an fak hle mai a. Mari pa chu "Pu James-a" an ti mai a. Chuti ang chuan thlasik khaw vâwt pawh chu hlim takin an lo hmang ral ta dêr mai a.

An in bul lawkah chuan, lo neitute chuan huan zau fêt mai hi an nei a, chu huan chu enkawl that a ni ngai mŭng lo va. Lo lam thawh tŭr hna an ngah avângin, huan chu an enkawl hman meuh lo va; tin, chu lo rêngah pawh, huanthlai enkawl lam hi an thiam zâwng a ni mŭng lo va. James-a chuan chu huan chu pangpâr huan mawi taka siam tŭrin a han bei ta a. Favâng laiin a inbuatsaih lâwk a; ni-pui a lo thâwka, thlasik vŭr lo tuihal veleh chuan an pafain huan chu an enkawl dŭn ta a. Huan chu bial hrangah an sem sawm vek a, bial tinah chuan thlai chi tinrêng an chîng a, a sîrah chuan a vêlin kawng rawra phah an siam chhuak vek bawh a. Mari chuan a theih tâwpin huan chu a lo buat-saih a, chutih lai chuan a pa chuan khaw danga mi pangpâr chi rose te, tiulip te leh lili bul bâwk te leh huana chîn mi, chi tinrêng mai hi a va lei thîn a,

Mari chuan pangpâr mawi ber ber chi, chûng lai hmun fianrial tak leh khawhar tak maia an lo la chin ngai hauh lohte chu a han phun ta a. Tichuan chu huan chu pangpâr kûng tam deuh mai hian a lo hring ta dup mai a, tûn hmaa ngawpui kâr, luikawr ruam hmun ruak mai mai ni thîn kha, chu huan chuan a rawn chei mawi tan ta khawp mai a. Chu-mi huan bul lawka thei huan pawh chu James-an a han enkawl meuh chuan, thei kûngte chu an lo nula tha leh a, an lo rah duh leh ta viau mai bawk a.

James-a chu a thiltih apiang maiah a hmuvingil-in, a hlawhtling êm êm zêl a. A hna duh zâwng a lo hmu fuh leh ta bawk a. Pangpâr chungchâng a tang chuan ni tin mai hian zirtîrna lamte sawi tûr thar a hre mai a. Fûr a lo thleng leh ta tih chuan, Mari chuan, an huan sîr lama inhnaih tâwk tak taka a phun kual, violet buk zîngah chuan a pâr a rawn zawng a. Pangpâr pâr hmasa ber chu tûn hmaa a tih thîn angin, têt khâwma a pa pêt a duh a ni a. Nakinah chuan pâr mawi deuh deuh mai leh, rim tui deuh mai a han hmu ta a; tichuan, hlim êm êm mai hian a lo tlân a, a pa chu a rawn pe a. A pa chuan, "A tha ngawt mai, zawng la, tichuan, i hmu ang; mahse, lo ngaithla teh. Hêng pangpâr duhawm tak tak mai, pâr mawi êm êm maite hi, an awm duhna hmun chu hlîng kûng zîngah a ni a; chu chu chhinchbiah a tûlin, kan tân zir tûr ropui tak a ni. He lai luikawr ruam chhûng ngawpui thim ruai mai leh he bûktêah hian lo kalin, hlimna kan rawn hmu thei ang tih tu nge hre lâwk thei ang? Chuti ang chu a ni a, lungngaihna nasa tak zîngah pawh bian, hlimna thlamuanthlâk tak mai te a lo awm thîn zûk nia. Bawihê, Pathian chu nghet takin ring tlat fo la; tichuan mangatna eng pawh lo tâwk la, i

thinlungah lâwmna i tlachham ngai hauh dawn lo zuk nia," a ti a.

Ni khat chu nu pakhat hi a fa mipa naupang tê tak tê hruaiin, khawpui atangin lo neitupa hruikhau lei tûrin a lo kal a. A nuin hruikhau a dawn buai vêl hlân chuan, pangpâr huan kawngka inhawngah a nau chu a va lût a, rose kûng buk luih maia a pâr chu lawh a tum a, mahsè, a hlingte chu a in-chhuntîr ta hlawk mai a. A tap thâwm an hriat veleh, a nu leh lo neitunu leh Mari te pafa chu an lo tlân a. Naupang chuan a kut chu a lo keng thi hna mai a, "Rose buk pâr mawî deuh mai hian min tihder alâwm," a ti a. James-a chuan, "A châng chuan puitlingte pawh hi heti ang hian kan awm ve bawk thîn. Rose kûngah hian a hling a awm a, a pâr a awm ang bawk hian, brehawmna tel lovin, lâwmna ringawt hi a awm mai thei lo. Nawmna hi dubin kan bawh huam a, mahse, mihring rilru hi lâwmna emaw, infiam châkna te emaw, a nih loh leh, zû in châkna te leh, chu ai pawha thil zahthlâk zâwk tih châknaina hruai bovin a lo awm thîn a ni. Tichuan, lungngaihna leh vânduaina ten min rawr tlâkbuakin, hlimna brim brim pawh kan sawi chhe mai thei bawk a ni. Chutichuan, pâwn lam lan dâr ringawt maia bumin i awm suh ang u. Mihring hian chhandamna a mamawh a, kan tisa châk zâwn ringawt mai zâwm lovin, chatuana nunna chang tûr in, eng lai pawhin, theih tawnin kan bei zâwk tûr a ni," a ti a.

Ni hnih lai khua a chên hnu hian, Mari te paf chu zingah huanah an va lût a. Lili pârte a lo vu tan ta an han hmuh chuan, 'Mari chuan in chhông mite chu a au va, a pâr vul hmuh hlân an lo ngah hleih thîn êm avângin. Anni chuan tha an ti nas

khawp mai a, "A va han thianghlim êm! A vârzia lah chu! Sawisêlna tûr rêng rêng a awm dêr lo mai a!" an ti a. James-a chuan, "Sawisêlna awm aw-zâwng lo ve a. Mihring rilru pawh hi heti ang hian han fel famkim ve se'ng chuan, Pathian leh angelte chuan hmuhdawm an va ti ve dawn êm! Pathian nêna inzawmna chu thintlung thianghlim bi a ni a. Lili kûngte hi an ngîlin, van lam hawiin an dîng sang mai a. Huana an lo awm hi tîhzia ka ti ngawt mai. Huan apianga awm tlak an ni asin maw le. Khawvêl thilte kan rilruin a âwn veleh hian, vîn lam thilte kan lo theihngihlîh thîn a ni. Lili kung ngîl taka dîng zân mai hian, buaina leh thawh rimna zîngah pawh hian, kan thintlunga chatuan ram chu thlîr reng tûr leh, he khawvêl thil aia duhawm zâwk chu bersei tûrin min fuih a ni. Thlai ʔo engpawh hi nê̄m eng ang mah se, mahnîa inlek kawh an tum ʔeuh va. Mahnîa inlek kawh zo ve ngang lo, hêng bepui te leh he pal hnîm bûk zînga zâm, hop kûng ngei pawh bi amah a inherh a, he ban hi a zem chiat mai a nih hi. Mihring pawh hi mahni tisa châkna mai zâwm ringawta·thatchhe taka a awm chuan, mi tlâk-tlailo tak a ni mai thîn a ni," a ti a.

Ni khat chu James-a chuan thlai ʔiak a phun sawn a, a piah deuhvah Mari chu huan hlo thlovin a awm bawk a. A pa chuan Mari hnênah chuan, "Hêng hna kawng hnihte hi kan dam chhûnga kan nun dân tûr a ni. Pathian fel tak chuan kan thintlung huan hi kan enkawl atân min pe a, eng lai pawhin kan thintlung huanah chuan ʔatna kan phun tûr a ni. Sualna erawh chu zung a kaih hmâin kan pawt chhuak zêl tûr a ni. Chuti a nih loh chuan a lo khawlo vek mai ang. Chuvângin fimkbur takin hêng thil kawng hnihte hi ti ilangin, chumi hau ah chuan Pa-

thian, nî ti êngtu, ruah leh daifim te tlâktîrtu, thlai te tişhangtu leh, thei rahte tihmintu hnênah chuan tanpuina leh malsawmna kan ngên chauh tûr a nî. Chutah zet chuan kan thinlung chu huan mawi theih tâwp a lo nî mai ang a, keimahniah hian vân ram a awm a lo nî ang," a ti a.

Kum thum lai a lo vej hnu chuan, an chênna "Pine Bûktê" chu an tân a nawm êm bawk avângin an vânduaina te pawh kha an lo hre chang tawh mang lo va. Favâng tâwp dâwn lamah chuan, pâng-pâr dangte an chuai zawh tawh vek hnu hian, Khri-santhemam (Chrysanthemum) pangpârte chu a sen leh a dum-pâwl nalh tak mai hian an vul ve ta a. Ngawpui thing bukthe chu han thlîr ila, thla a lo sik dâwn tawh avângin, an hnahte an kaurau dâwn a, rawng chi tinrêng mai hian a bâwm a; huan pawh chu thlasikah chuan a lo ruak ve deub deuh dâwn tawh a. James-a chuan awm nuám lo hlauh hlauh thîn leh chak lo sâwt hlein a inbria a, mahse Mari hnênah chuan engmah a sawi duh lo va, chuti lo zawng a lungngaih phah ang tih a hlau va. Mahse a pa pangpâr han thlîr vêl chuan, ngui hmêl a put tlat avângin, Mari chu a rilru takah chuan a hlim lo viau mai a. Nî khat chu Mari chuan, rose pâr thlasik chhûng zawng chu vul reng mai âwm tak hi a en a, a ngaihtuah neuh neuh va, a thlîr reng a. A han lo dâwn a, mahse a han khawih chuan a jîl zo ta a. A pa chuan, "Khati ang mai bawk khân mihring pawh hi kan tleirâwl lai chuan.rose pâr parh tîr ang mai kan nî a. Mahse rose pâr ang mai bawk hian kan nunna pawh hi a chuai ve hret hret a. Kan lo puitling zet tih hian, kan borai a hun ve mai thîn a nî. Nang pawhin e, Bawhtê, i taksa mawna rei lo têa chuai leh lawk mai tûr hi chapo-

pui miah suh la. Chhông lăm mawina leh Pathian ngaihsakna thinslung, eng tik maha chuai ngai lo tûr chû châk zâwk ang che," a ti a.

James-a chu tlai khat chu, apple rah lo tûrin leilâwnah a lâwn a. A thei lawh chu Mari a pe a, ani chuan bawmah a lo rem zêl a. A pa chuan Mari hnênah chuan, "Chu favâng thlifim chuan mi va han chhêm vâwt sang sang ve le. Hnah kaurau leh ka sam ɣuak hi a chhêm vêl châk emaw ni. Kei zawng ka nunna hian a favâng hun chu a tawng tawh a. Mari, nang pawh i lo la tar ve ang a, he thei kûng tui tak maia rah ɣeuh ang hian awm tum la. He khawvêl huan Neitu hi tih lâwm tum ang che," a ti a.

Mari chuan ruahtui a lo tlâk leh hun atân thil chite a tuh a. A pa chuan, "Thlai chite leia i phûm ang chiah khân eng tik niah emaw chuan leia phûm-in kan la awm ve dâwn a, leiin min khuh ang. Mahse pangpâr chi chuan an phûmna lei chu ɣosan in a lo chawr chhuak a, mawi takin a lo pâr ta ang bian, kan thlân aɣang chuan ropui takin kan la tho leh dâwn a. Chu chuan inthlamuan ang che. Nang pawhin thlânah chuan mi la rawn zuì ve ang a. Tio, ka thlân chungah pangpâr i la rawn phun ngei ang a, chu pangpâr aɣang chuan thawh lehna leh chaturan nunna thu la rawn zîr ang che aw," a ti a.

BÙNG 10

NATNA PINDAN CHU

Thlasik chu a lo thleng leh ta a, a vâwt tan viau mai a, tlâng sâng leh kâwr ruam te chu vûrin a rawn khuh leh ta hluk mai tih chuan James-a chu na fê hian a lo dam lo ta mai a. Mari chuan a pa hnênah an khaw thenawma daktawr koh a rawt a. Lo neitupa kha a tûl apiang ti mai thei tûrin a lo inring reng thîn a. Tichuan vûr chung a tlngna tawlailirin daktawr chu a va ko va. Doktor chuan a damdawi chawh chu a ziaak chhuak a. A hâwng leh tûr chu Mari chuan kawngka thlengin a va thlah a; a pa chu a lo dam chhuak lehin a ring emaw a zâwt a. Anî chuan, "I pa natna hi natna rang tak zawng a ni lo va. Ngawrna hri tûr a ni a. Amah hi a upa tawh si a, a that chhuahpui zo kher lo vang ka ti," a ti a. Chu thu a han hriat chuan Mari chu a thidang dawn thaw mai a. A tap a, a inhnit a, a lungngai ta êm êm mai a.

Mari chuan a pa chu theihtâwpin a enkawl a. A pa chu tawng pawh a tawng peih loh avângin a mitmei atangin a thil duh chu a hre mai a. A pa khum bulah chuan a tlaivâr zak zak mai thîn a. Mi rêng rêng chuan amah chu a dam lo ve mai ang tih an hlahpui ble mai a, mu hahdam tûra an thlêm chiam pawh hian, eng emaw châng tê chuan rêi lo tê tê a han chhîng blek chauh thîn a. Zan lai thleng dawn dawn puañ thui leh la phiarin pawisa tlêm chu a khâwl thei a. A pawisa neih zawng zawng chu a pa tân a tûlna apiangah a hmang vek zêl a.

Chu putar fel tak mai chuan, zawi zawiin a lo tha deuh hret hretin a inhre na a, a mutna chu a thihna khum tûr a ni tih chu Chiang takin a hria a. Mahse a thlamuangin a tuar thiam êm êm a, a thih hun tûr lo hnai mêk thu pawh thlamuang leh lung-âwina rilru hahdam takin a sawi chhuak a. Chutia a han sawi pawh chuan, Mari chuan lungchhe deuh mai hian, "A! Ka pa, ka pa duh tak, chuti ang lam zawng sawi suh aw. Ka ngaihtuah ngam mawlh lo mai. Kei hi engtin nge maw ka lo awm ang le? I nau khawngaihthlâk tak hian khawvêlah hian laina rêng rêng ka nei dâwn si lo va," a ti a. A pa chuan, a kut chu Mari lam hawiin a han lek a, "Tap ma ta che, Bawihtê, Pa ngilnei êm êm mai vânah i nei a-lâwm. Kei chuan awm lohsan che pawh ni ila, Ani chu i kiangah A awm reng asin. I khawsak dân tûr thu-ah chuan, lungngaihna ka nei hauh lo va. Awl-sam takin savate pawh hian chaw chu an hmu mai a, nang pawhin i manawh tâwk chu i hmu ve tho mai dâwn lâwm ni? Chawngzawng takngial pawh enkawltu Pathian chuan, engah tehlul nge A han ngaihtuah loh bîk ang che ni? Ka rilru tibwaitu chu, khawvêl sualna zînga i la chêng dâwn hi a ni. A, ka nau duh tak, khawvêl suahsualzia hi a chan-ve pawh i hre phâk lo vang. Thil سوال tihchâkna rilrute pawh i la rawn pu ang a, thil سوال tih hi a pawl teh chiam hlei nê, tihna rilru pawh awlsam takin i la rawn nei mai thei a ni. Tûna ka fuihna che hi ngun takin ngaithla la, i pa rei lo têa thih-san mai tûr chein, thu hnahnung ka fah che hian i thihlung chhûngril takah thu nei zêl rawh se. Thil tih leh tawngka leh ngaihtuahnahte keiin ka hriata ka huat zâwng tûr ang chu tingai suh la. Rei lo tê achinah ka awm lohsan vang vang tawh ang

che'ng a, ka enkawl zui zêl thei tawh lo vang che. Mahse vânah engkim hmu theitu, i rilru chhûngril ber pawh hre vektu. Pa i nei tih hre reng ang che," a ti a. Tin, thâwk a han la tê tê rib a, a sawi zawm leh ta a, "Thil tihsual avânga he leia i pa mi tihlungnih loh i hlahuh aia nasa daihin vâna i Pa chu tihlungnih loh i hlau tûr a ni. Mari, mi han en leh teh. Thil sual tih mawlh hi hlau ngawih ngawih la, chuti ang tihchâkna rilru tê reuh tê pawh i lo put dawn apiangin, ka hmai dâng tak tawh leh, ka bianga mittui luang hi han ngaihtuah mai thîn ang che. Lo hnai la, ka kut vâwt, vuai tak mai te, rei lo têa vaivuta chang mai tûr te hi, i kutte khân han vuan teh. Ka thu sawi zawng zawngte kha theihngihl hauh lo tûrin tiam tlat rawh. Thlêmna i tawh hun-in tûna thlân kotlânga ka kut vâwt takte i vawn ang hian, yuân reng angin inngai la. Ka chêrzia leh ka dânzia te i han hmuh hian, i mittui a tlain i tap zêl mai a, i khawngaihthlâk hle mai. A! He khawvêla thil engkim mai hi an boral duak duak zêl a ni tih hi hria la. Kei pawh hi kan vâng lai chuan, tûna nangmah ang bawh hian hrisêl tak leh sâr tak ka ni ve thîn asin. Nang pawh hi e, i tar hmaa Pathianin A hruai mai nghâl loh che chuan, tûna keimah mi hmuh ang mai bawh hian, thîhna khuma chêr tak leh dâng êm êma i mut hun a lo la thleng ve ang. Fûr a lo tâwp a, pangpârte an lo tîl zo ang mai hian, ka tleirâwl laia ka thiante chu an thi zo tawh a. Pangpâra dai tla a lo hul leh thuai ang bian an awm lo zo tawh a ni," a ti a.

A tûk lehah chuan James-a chuan chak lo tak chung chuan, pawimawh a tih tlat si avângin, a fanu chu awm dân sha a brîlh leh hrâm hrâm a, a thih hun tûr chu a lo hnai hlea a tîl si avângin. "Lal

hnung zuia ka zin vêl thìn lai chuan, khua ka tlawh zauvin mi pawh ka hmu tam ve hle thìn a. Khawpuiah vântlâng thil ropui deuh awm se, kan kal zêl a. Nuam takin kan khawsa thìn. Inkhâwm puî lian leh thu sawi ngaihnawmte a awm leh, ka pu a tel-naah tawh chuan ka tel vein, ka ngaithla ve vek zêl a. Ruai ropui leh in tûr lam mi narân hmuh phâk lohte pawh ka kîl vein, chûng ang chu hnianghnârin ka lo nei thei ve thìn a. Mahse hêng thil mai mai, khawvêl nawmna te hi chuan chhawrbâwkna awm lovin mi liamsan zo tawh a. Eichbourg-a kan in emaw, heta mi emawa khûn taka thil ngaihtuahna leh, hun rei lo tê pawh ni se, ðawngtâina urhsûn tak-a ka neih lai hi, chûng thil zawng zawng ai chuan ka lâwmna a ni zâwk; ka sawi tawh angin, he ka thih-na khum ngeiah pawh hian ni sela, khawvêl lâwmna mai mai ai chuan, chûng chu ka ngaihlû zâwk daih a ni. Kan Chhandamtu duh taka hmangaihna leh, A rawngbâwl-naah chuan i hlimna zawng la. Amah chu i hmu ang a, tin, mal A sâwn ang che.

“He khawvêlah hian vânduaina thilten mi rawn tlâkbuak fo thìn a. I nu’n min boralsan lai phei kha chuan ka thinlung chu huan ro deuh mai, engmah to theih lohna hmun, a chhûnga leite nîin a em châr avânga khi chat hrêk hrûk mai leh ruahtui ngaia ro huam huam ang mai hi a ni a. Chuti ang chuan vânduaina avângin ka lo awngrawp deuh deuh va, thlamuanna ngaiin ka tui a hâl a; a tâwpah erawh chuan chu thlamuanna chu Lalpa hnên ata ka lo hmu ta a ni. I e, Bawihtê, nang pawh eng tikah emaw chuan i thinlung chu hmun khawhar, engmah to theih lohna ang mai hi a lo la ni ve ang a, mahse, mangang suh ang che. Lei tuihâlin ruah a auh chuan a hlawhchham lo va, a mamawh tâwkin

Pathianin A pe thîn. Lalpa hnênah thlamuanna chu zawng ang che. Ruahtui hlu takin lei ro tak a rawn tihñawng ang hian, Lalpa thlamuanna chuan i thîn-lung chu a tihtharsak ang che.

"Ka nau duh tak, tihchêr rual lohva nghetin Pathian chu ring tlat la. A hmangaihthe chu engkim A tihsak thîn. Lungngaihna ațangin lâwmna famkimah min hruai thîn. Ka nau duh tak, Mari, hmâna kan zin kawnga thui tak mai hah taka kan kal hnua ka chauh avânga kawng laia ka tlûk lai vêla i mangan nasatzia kha i la hre reng ang chu maw? Khâng thil kha hmangin Lalpa chuan, hêng mi tha takte zâra lâwmna kum thum chhûng lai kan neih tâk kha min rawn siamsak a nih hi. Khati ang khân lo chau ta kher suh ila chuan, an in hi kan thleng ngûr kher lo vang a, heti tak hian an khawngaihna pawh hi kan dawng kher lo thei a ni. Mahsela khatia ka han chauh tâk avâng khân hêng thil lâwmawm zawng zawng, an lak ata lâwmna kan dawn te, thil tha kan tih theih te, beta hlim taka kan awm theih tâkna te hi kan lo ta chang hlaua zâwk a ni e.

"Chuti ang chuan e, Mari, kan dam chhûnga buaina kan tawh ațangte hian, Pathian thatna hi kan lo hre chhuak thei thîn a ni. Tlâng sâng tak takte leh luikawr ruam te, ngawpui chhûng te leh, lui kam te leh, phai zâwl chirhdûp hmun te pawh A thatzia leh A ngilneihzia hmun tin ațanga kan hriat chhuaha kan fak theihna tûrin Lalpa chuan pangpâr-in A chei mawi vek a. Chuti ang bawh chuan ngun taka ngaihtuahtuten an hriat chhuaha, Amah an hmangaiha, an chawimawi theihna tûrin kan dam chhûng huna kan thil tawhahte rêng rêng hian, A finna nasa tak mai leh mihringte A lainatna nasa tak mai hi

hriat chhuah theihna A siam a ni. Hêng hi mahni nun theuhvah a hriat theih a ni. Rûkrua an puh chea, kan pafaa lung in chhûnga kan pahniha lungngai taka kan han tãh lai meuh aia nasa lungngaihna kha kan la tâwk ngai lo vang. Mahsela kha thubuai kha thil tha rawn intan chhuahna hnâr a lo ni ta a ni. Lungngaihna te, retheihna te tâwka lung in chhûngah te kan awm lai khân, Amah chu kan hnaih a. Ani chuan he khawvêl sual hian a then hian rual loh hmunah chuan min hruai ta a.

“Hetah hian, hmun fianrial ber chei mawitu pangpâr, a tichhetu hlahh tûr awm lohna hmunah awm ang i ni a. Amah he Pathian tha leh rinawm tak hi, manganna i tuar zawnzawngte hlimnaa rawn thungruh che duhtu chu A ni e. Lalpa chuan ka tawngtaina A chhâng ngei a ni tih ka ring a, thil i tihsual lohzia chu A la rawn tilang fiah ngei ngei dawn a. Chumi hun chu kei zawnzin ka hmu ve phâk dawn lo va. Eng pawh ni se, i thil tihsual lohzia chu ka hriat chian êm avângin, i dikzia an rawn hriat chhuah hun chu hmu phâk lo mah ila, thlamuang takin ka thi tawh tho vang. Aw, Mari, natna i tuar zawnzawng te chu, he khawvêla lâwmna leh hlimna thlensaktu che a la ni ang a, (he lei lâwmna hi la nêp hle mah se); tin, hrehawmnate hi vân rama awm thei tûra Pathianin min buatsaihna a ni bawh a ni. Tuarna leh fiahna a tang chauhvîn vân ram chu kan thleng thei a ni si a,” tiin a sawi a.

Thu a sawi hnem êm avâng chuan a chauh phah theih a. Mahse rei vak lovah chuan, a thu sawi chu a rawn sawi zawn leh a. “Huan enkawltu chuan, thlai engkim tân hian a phunna tûrin hmun remchâng bîk a ruat theuh thîn a, a lo that theihna dân ber tûr a ngaibtuah thîn. Chuti ang chiah bawh chuan

ringtu mi mal mal hi, kan nunna atâna hmun rem-
 châng thianghlimna lama kan lo than sâwt theihna
 ber tûr hmunah, Pathian chuan min dah theuh va.
 Chuti ang chuan, nang pawh i vânduaina te chu
 hlâwkna atân A siamsak zêl thîn che a, he ka dam
 lohna hruhnûng ber leh ka thihna ngei pawh Lalpa
 chuan i tâna malsâwmsaknaah A chantîr bawk ang.
 A! Bawih-tê, 'thihna' ka han sawi apiang hian i mit-
 tui a tla zêl mai a. Thihna hi chuti êma râpthlâk-
 ah ngai ma ta che. Hmâna Eichbourg-a kan huana
 kan tih ang khân i han titi leh teh ang. Fûr ruah-
 tui a lo tlâk tîrh hian, eng nge lo thleng thîn i hria
 a. Thlai tiak tê tê, no ngik ngiakte an lo tiakho
 va, pangpâr mawi tak tak leh, thei tui tak takah te
 an lo la chang ang tîh rin ngaihna a la awm hauh
 lo va; dik takin chuti anga bit lutuk leh, inhnaih
 lutuka an awmho reng chuan, pangpâr leh rahte chu
 an rawn chhuah thei lo rêng ang. Inkâr hlat tâwka
 an awm a tûl a, chuta kui tiaktu, huan enkawltu
 pawh chuan, chumi hmuna awm hlena thi mai mai
 tûr chuan a duh a ni lo va. Hmun ruakah boruak
 thianghlimin a tihchaka, vân dumpâwla ni zung
 mawi takten a rawn chhun theihna hmuna phun sawn
 a duh a ni. Tichuan, ruahtui leh zân daifînte
 dawngin, hnah an rawn chhuah a, mawi takin an
 duhawmna chu a lo lang chhuak thîn. Tâwt deuh-
 va an to chu i ngaih theih thîn loh avângin. chuti
 ang thlai tiak ka han phun sawnte kha i lâwm thîn
 a; hmun thâwla an han awm hnu kha chuan i lâwm
 avângin, 'Tûnah chuan an that duh tawh tûrzia ka
 mitthlain ka hmu lâwk ka ti,' i tih thîn kha. Ka
 nau duh tak, keini pawh hi thlai chak lo tê tê ang
 mai kan ni a. Kan chênna lei hi a zîm lutuk a.
 Hei hi kan kumkhaw in tûr pawh a ni hek lo, hetah

hi chuan thlai thang thei lo deuh ang mai kan ni a, mahse ropuina la hmabak neia siam kan ni a. Pathian chuan huan zau zawk leh ropui zawkah min phun sawn thîn a, chu chu vãn a ni. Bawihê, tap tawh teh suh. Ka kal tûr thua ka lungngaih lohzia hi ngaihtuah mai rawh. Aw! Ka Chhandamtu hnên ka thleng thuai tawh tûr hi ka va lâwm êm. He ka taksa, khawvêl sualna bawhlhlawh kalsana Krista kianga chatuana awm chu a va han nuam dâwn êm," a ti a.

Rei lo tê a han ngawi hlek a, a sawi zawm leh a. "Mari, kan huana kan pahniha fûr lai zîng ni chhuak êng mawi tak maja kan han awm dun lai te kha maw! Vãn chu huan zawnzawnga mawi ber mai nên an tehkhin thîn a; tah chuan pangpârte a chuai ngai lo; he ram nuam tak mai hi a ni, tûnah hian ka pan dâwn ni. Pathian rawng hi bâwl fan fan zêl langin, chutah chuan kan la inhmuh leh dâwn zuk nia. He khawvêla kan khawsaho hi zawnzin hrehawmna sawi sên loh kan tuar a, tap chungin lungngai takin kan inthen thîn a. Chumi hmunah zet erawh chuan inthen rêng rêng hlau tawh lovin chatuana hlim leh lâwmna zîngah chuan kan awmho reng tawh dâwn nia. Mari, Pathian bulah hlîr awm reng fo la, he khawvêlah lâwmna i tawh pawhin chatuan lâwmna theihngihl phah nân hmang suh ang che. Tichuan eng tik niah emaw, i nu leh kei hian kan fanu hi vãnah kan lo hmu leh dâwn che zuk nia. Bawihê, ka tilungngai nasa chein i mittui ka titla hnem ta ngei mai. Mahse i mittuite kha a duhawm zawnza tla a ni a; mittui nêna chi tuh chuan zung a kai samin a duah tha ting mai a ni. Buh chi han tuha fûr ruahtui duhawm takin a chawm ta chiah ang mai hi a ni si a," a ti a.

BUNG 11

MARI PA THIH THU

Mari chuan a pa chu a dam rei dâwn tawh lo tih a hriat chuan, Erlenbrunn-a Pastor hnênah a kal a, a pa dam loh thu chu a va hrilh a. Pine Bûktê pawh kha chu Pastor bial chhûnga mi chu a ni nghe nghe a. Chu Pastor chu mi entawn tlâk tak leh mi rilru thianghlîm tak mai a ni a. James-a chu a kan ngun hle a, thu tha tak takte sawiîn an ti-ti dôn thîn a. A pa ni mai âwma hmangaihîn Mari chu a thlamuan thîn. Tlai khat chu, Mari pa natna chu lo zual ta thutin a hria a. James-a chuan Pastor nêna an pabnih chahhva ti-ti dôn a duh avângin, Mari chu pâwna va awm lawk tûrin a tîr a. Mahse a ko leh thuai a, a hnênah, "Mari, ka khawvêl thil-te chu ka tifel zo ta a, Krista hnêna chêng tur chuan ka inpeih ta," a ti a. Mari chu a thlaphâng êm êm mai a, a pa thih hun tûr chu a hla tawh lo tih a kan hriat chuan, insûm harsa a ti êm êm a, mahse a pa rilru tihbrehawm a hlaub avângin a insûm leh thuai a. James-a chu nilêngin a rilruin Pathian hnênah a tawngtai a, a rilruin Pathian lam thu a ngaihtuah a, engmah dang pawh a sawi mang lo va.

A tûkah chuan Pastor hnên atang chuan chhang leh uain, Krista taksa leh thisen entîrna te chu a dawng a. Rinna leh hmangaihna leh, chatuan nuna beiseina te chuan a hmêl zahawm tak chu vân lâwmnain a tihlîm a. A biangah chuan a mittui a lo luang a. Mari chu a pa khum kiangah chuan khûr zawih zawih leh tap chungin thingthiîn a tawngtai a. Lo neitute chhûng chuan Mari chêt dân chu ngun takin an lo ngaihtuah reng a, an rilru a khawih hle

mai a; an kut an suih a, an mittui a tla zawih zawih hlawm mai a. Mari chuan, "Tûnah zet chuan ka thin a damin ka thlamuang ta huai mai. Isua Krista sakhua hian thih dâwn dârkâr ngeiah pawh, chung lam ata thlamuanna min lo pe thei tak meuh a nih hi," a ti a.

Chumi lai chuan James-a chuan a thih a hnai ta tak zet tih a hria a. Lo neitute nupa khân an thian tha ber anga ngaiin, an hnêna an lo kal kha nihlawhpui hlein an inhria a. An theibtawpin an enkawl a, ni tinin a awmna pindan tê kawngkaah chuan, engtin nge a awm tih en tûrin an lo dâk fo thin a. An lo kal apiang chuan Mari chuan, a pa chu a that leh an ring emaw, a lo zâwt ziah thin a. Vawi khat chu lo neitupa chuan, "Fûr hi chu a tuar chhuak ngût lo vang," tiin a chhâng a. Chuta chin chu Mari chu a tukverh têah hian a dâk thin a, khûr zawih zawih chung hian, an huana pangpâr kuhmûmte chu a en reng mai thin a. Tûn hma lam tea fûr lo thlen hlân te a lo nghahhlelh thin tehlul nêh, tûnah erawh chuan gooseberry thing chawr buk leh pangpâr kuhmûmte chu a tilungngaitu an lo ni ta a. Chaffinch sava hrâm mawi tak mai pawh chu a thinlung tithlabârtu a lo ni ta mai a; tin, snowdrop te leh primrose pâr te a han hmuh chuan a rilru a khawih êm êm mai a. A mangang lutuk chuan, "A! engkim mai hi an dân pângngaiin an lo tharin hlim takin an lo awm leh ta a, mahse ka pa erawh chu amah chauh hian a thiin, ama tân chauh hian beiseina a awm lo "bîk em maw ni le âw!" a han ti a. Nakîn deuhvah chuan amah inthlamuan chawpin, vân lam a hawi a, "Beiseina chu awm teh rêng mai e, Lal Isua chuan, a thi lò vang tih A sawi si. He khawvêla a in hi thiat a ni ringawt a,

mahse vânah nunna tak tak chu a lo nei tan tawh ang," a ti a.

Marin thiam tak leh Chiang lauh maia lehkha a han chhiarsak te chu a pa chuan ngaihthlâk nuam a ti êm êm thîn a. Hetia a dam lohna hun tâwp lamah te phei hi chuan, Lal Isua thu sawi hnahnung berte leh, A tawngtaina hnahnungte aia ngaihthlâk chăk zâwk a nei chuang lo va. Zan khat chu Mari chu a pa khum sirah a thu a, an pindan chhông chu thlain arawn chhun êng ruih mai a, an bati (sathau khâwnvâr) êng pawh chu, chu thla êngah chuan Chiang lo riai mai hian a hriat a. Dam lo chuan, "Mari, kan Chhandamtu tawngtaina mawi tak mai kha mi han chhiarsak leh teh le," a ti a. Ani chuan bati a chhi a, a han chhiar ta a. A pa chuan, "Khawi maw, lehkhabu chu, khâwnvâr kha han la hnai deuh bawh langin," a ti a. Mari chuan a pe a, khâwnvâr chu a hûn hnaih bawh a. Bible châng chu a kutin a kâwk a, "He lai hi i tâna ka tawngtaina hnahnung ber a nih hi," tiin aw khûr deuh tak chung hian a han tawngtai ta a: "Aw ka Pa, he khawvêlah hian rei ka awm dawn ta lo. Ka Pa, Nangma hnêna lo kal ka inbeisei tlat a ni. Aw, he ka neu hi I hmingin sual lakah hum ang che. Khawvêla ka awm chhông zawng khân, I hmingin sual lakah ka theih tâwkin ka hum thîn. Nimahsela Aw Lalpa, kei I hnênah ka lo haw dawn ta. Nangin ani chu tûna I hnêna I hruai tûra ngensak ka ni lo va, thil hlaubawm laka I hum tûr ka ti a ni. I thu dik thienghlîm chuan ani hi chawmin enkawl rawh se, I thu chu thu tak a ni. Aw, ka Pa, vâna Mi, Nangin fa mi pêk hi tûna ka kal tumna hmunah hian larawn hruai ve ang che. Ka Chhandamtu Isua hmingin ka ngên e. Amen," tiin.

Mari, khum kianga mittui tla ɽeuhva lo ding chuan, thei leh thei lovin, "Amen," a lo ti ve a. A pa chuan, "I e, Bawih̄tê, Lal Isua chu khawvêl siam tîrh aɽanga Ama ram vânah chuan, kan han hmu ang a, tin, keini pawh kan la inhmu leh dâwn nia," a ti a.

Tin, a lukhamah chuan rei lo tê a han tlu zâl leh lawk a, lehkhabu kha a la keng reng a. Chu lehkhabu chu Thuthlung Thar bu a ni a. Eichbourg a chhuahsan hnua a pawisa khâwl hmasak bera a lei a ni. A thu sawi chu a rawn chhunzawm leh a, "Ka duh tak, Mari, ka dam loh ɽan tîrh aɽanga duat taka i mi enkawl na duhawm tînrêng avâng hian lâwm thu ka hrilh nawn che a ni, i mi enkawl na hnuhnûng ber pawh a ni tawh dâwn rêng a. Thu sâwm pêka pangana kha i zâwm ɽha ngawt a ni. Mari, i Pa vâna Mi chu ring tlat la, A hnên aɽang chuan i lâwm man chu i la dawng ang. He khawvêl aɽang hian rethei leh fahrah takin ka kalsan dâwn che a ni a. Ka malsâwmsakna che leh, he lehkhabu chauh lo hi chu, engmah dang pêk tûr che ka nei lo. ɽha tak leh thianghlim takin awm reng fo la, tichuan, he malsawmsakna hi rah nei lovin a awm hauh lo vang. Lalpa ring chung a pain a fa fel tak mai, mal a sâwmsakna chu ro khâwm theih thil hlu ber ai pawhin a hlu zâwk si a. I pa i hriat rengna atân, he lehkhabu hi kawh la. Pawisa ilêm têa ka lei a ni a, rinawm takin chhiar ɽhîn la, a chhûnga thute hi i nun dânin zâwm ang che; tichuan sum ropui ber ka hnutchhiah che a ni dâwn nia. Fûr laia thinghnah leh pangpâr zawng zawng aia tam, rangkachak ɽangka hnutchhiah ta ang che ila, chu ɽangka zawng zawng pawh chuan, hei aia thil hlu zâwk hi lei tûr i hmu chuang lo vang.

He lehkhabuah hi chuan Pathian thu a chuang a.

“Tûk tinin he lehkhabuah mi hi chhiar ziah ang che. Eng pawh thawk dâwn la, i chhiar ngei ngei ziah tûr a ni. A tlem berah pawh thu hlâwm khai tal chhiar ziah la, i rilruah vawng la, i thinlungin mlêng-in ngaihtuah thin ang che. Hriat thiam loh zâwngei nei leh, ka tih thin ang khân, hrih fiah tûr chein Thlarau Thianghlim chu ngên ang che. He lehkhabuah a pawimawh lai bera chu, mi tin tâna hriat thiam mai theih a ni a. Nang pawhin chu chu tumin i zâwm tûr a ni. A chhûnga thute hian vân malsâwmnate chu i tân a lâk thlâksak thei che a ni. Ka tlangvâl laia ka lehkhabu chhiar zawng zawng aijn, ‘Ram tuktin pâr hi ngaihtuah rawh u,’ tih ngawt pawh hian, finna mi pe tam zâwk êm êm zuk nia. Chu lovah pawh lâwmna sâng tam tak ka chhar chhuahna hnâr a ni a; he châng hiau muanna leh thu âwih châkna thinlung mi pe suh sela chuan, hrehawmna sawi sên loh ka tuar avângte khân, ka lo beidawngin manganna tâwp thei lo chu ka nei hial mai thei a ni,” a ti a.

A tûk zîng, dâr thum vêl laia chuan James-a chuan chau êm êm hian, “Ka peih lo hle mai a, tukverh kha zîm têin han hawng teh aw,” a han ti a. Mari chuan a han hawng a, thla chu a lo tla hman tawh a, mahse arsîte chu mawi takin an pe thut mai a. Dam lo chuan, “Vân mawizia khi han thlir teh. Mawina famkima êng khîng arsîte nêna han tehkhin chuan, lei pangpârte hi chu engmah an ni lo. Chumi hmunah chuan a ni, tûnah hian ka kal dâwn ni, a va hlimawm êm! Lo kal rawh, Lalpa Isu, lo kal thuai rawh,” a ti a. “Chûng thu a sawi zawh chuan a khunah a mu leh a, Krista ringin a thi ta a.

Mari chuan tuma hnuk chat lai a la hmuh ngai loh avâng leh, chuti thutin a thi mai ang tih pawh rin ngaihna a hriat loh avângin, a pa chu a thidang emaw a ti mai a. Mahse a hlauhthawn si avângin mi dangte pawh chu an chhûngin a kai tho ta a. Khum lamah chuan an lo tlan khâwm a, a pa chu a thi a ni tih an rawn hrilh a. Chutah Mari chuan a pa ruang chu a pawm a, a biangte fâwpin lungchbe takin a tap ta a. “Aw, ka pa, ka pa tha tak, Engtin nge maw ka tih tak ang le? A va pawî em! Ka sawi thei lo! I thu sawi leh zirtîrna tha tinîng, i kê leh i hmui te, tûna thihnain a châr ngheh tâk aţanga ka dawnte avâng khân lâwm thu hrilh che hi ka theih tâwk a ni a. Ka pa, i kut vâwt leh khawng tawh tak, thil tha tam tak mi petu leh ka thatna tûra hna tam tak thawktu hi, lâwm thu hrilh nân ka fâwp a nih hi,” a ti a.

Mari chu a khawngaihthlâk ngei mai. Lo nei-tunu chuan mu hahdam tûrin a thlêm chiam a, a tâwpah chuan a thlêm thlu thei ta hrâm a. A tûk nilêng chuan a pa ruang chu a awmchilh reng ringawt mai a. Khua a lo vâw leh hma chuan, a chângin lehkhabu a chhiar a, a chângin a tap a; tin, a ţawngţai fo bawk a. Kuang chhinna an kith ngheh hma chuan Mari chuan a pa hmêl chu a’n en leh a, “A va pawî êm! Tûn hi i hmêl zahawm tak ka hmuh hnahnûn ber a ni dâwn ta mai maw? I hlim lai hmêl te kha, i chan tûr ropuina khân a rawn chhûn êng thîn a. Dam takin aw, dam takin, ka pa. Lalpa Vântirhkohten i thlarau chatuan chawlhna hmuda an hruai lai hian, i taksa pawh hi lei chhûng-rilah chuan thlamuang takin awm rawh se,” tîin ring takin a tap a, Rosemary pangpâr te, rangkachak ang maia eng mawî primrose pâr leh violet pâr dun pâwl

nalh deuh mai te chu a ɬaŋga thliakin a tɛl khawm a, a pa, a dam laia pangpâr tam tak mai lo chinga lo enkawl tawh ɬin ruang chungah chuan a dah a, “Hei, pangpâr, leiin rah a rawn chhuah hmasakte hi, nakina i thawh lehna tûr entîrna ni sela, tin, he rosemary, eng lai pawha hring reng hi, ka thinlungin, tûn hma lam thilte kha, a hriat chhuah fona tûr entîrna ni rawh se aw,” a ti a.

Tichuan Mari chuan, a mitthi vuina thawmhaw, chu khuua nula pakhatin a pêk chu hain, a pa ruang chu hnaih takah a zui a. Mitthi ang mai hian a dâŋ bâm mai a, fahrah, nu leh pa nei tawh lo a nih avâng chuan, mi chuan an khawngaih êm êm blawm a. Mari pa kha Erlenbrunn khuuah chuan mikhual mai a nih avângin, a thlân chu thlânmuat kil, a hungna bang hrûlah hian an lai a. He bang hrûlah hian, thlân chungah chuan pine thing buk tak tak pahnih hi a dîng a, thlân chu an zâr hliah duai mai a. Kohbran hotu pakhat chuan, an mitthi vui tân chuan, thu rilru khawih tak mai a han sawi a. A châng thlan chu, Lal Isua thu sawi, “Buhfang lei-ah a tlâk lohva a thih zet loh chuan amahin a awm reng ɬin; a thih erawh chuan tam takin a rah ɬin,” tih thu, Johana 12:24 thu hi a ni a. James-a chhel-zia leh, a vânduaina a uar thiamzia te, amah hre ɬangtute tâna a en tawn tiakzia te a sawi a. Mari chu a ɬawng thlamuan a. Tin, Mari te pafa chungah an thinlung tak zeta ngilneihna lo lantirtu, Lo neitute nupa chu, Mari pa hmingin lâwm thu a hrih a. Tin, Mari chu a lo fahrah tâk si avângin, an fa anga enkawl tûrin a ngensak baw k a.

Erlenbrunn-a Pathian biak inkhawmnaa a kal châng apiang leh, Chawlhni tlaia a hman remchân apiangin, Mari chu a pa thlânah chuan ɬap tûrin a

kal zia, thîn a. “Ka pa thlân chung a ka tawngtai tui ang hian, hmun dang khawiah mah ka la tawngtai tui ngai lo. Heta ka awm phawt hi chuan khawvêl hmun dang rêng rêng chu ka hre chang lo va. Khawvêl nuam zâwka mi kan ni tih inhre chhuakin, chu ram thlen châk chuan ka thlîlung hi a rûm a, tûna ka chênna khawvêl hi a sualin a bawlhhlawh si a,” a ti thîn a. Khawvêl nawmsakna mai mai hi engah maha ngai lo tûr leh, a Pathian hnên chauhva chêng tûra a intiam zet phawt loh chuan, thlân chu a kalsan thei ngai lo.

BUNG 12

MARIN HARSATNA THAR A TAWK

A pa thih achin chu Mari chu lungngai rêng rêngin a awm a. Pangpâr mawina meuh pawhin a mit an la zo tawh mawh lo va, huan kianga pine thingte pawh chuan ngui hmêl an pu nghuai hian a hria a. Nikhua a lo rei deuh tâk zêlah erawh chuan, a lungngaihna pawh chu a lo nêp ve deuh hret hret a; mahse harsatna thar khirbkhân tak mai a rawn tâwk leh ta a. A pa thih a tang khân, Lo neitute chhûngkaw chungchâng chu a lo danglam nasa ta khawp mai a. Lo neitupa chuan an huan chu a fapa mal, mi zaidam leh mi tha tak mai hnênah a pe a. A fapa chuan tûn hma lawk khân nupui a nei a; amah a fel tehlu nêl, a kawppui thlan sual aleiah hlim lo zet maiin a awm a. A nupui chu hmêl tha leh hausa tak. mahse mi inchhuang leh induh deuh mai, hlâwkna ringawt mai hlutsak mi hi a ni a. Chapo leh duhâm hmêl a put hliah hliah avâng chuan, hmêl tha

ringawt mah se a ngeiawm tel tlat a. Sakhua rêng rêng hi a haw riau mai a. Chanchin Tha zirtirnate hi engah mah a ngaih loh avângin a pasala nu leh pa lâwm loh zâwng ang ngat hian khawsak a tum mai a; an chaw ei tûr takngial pawh hi, a pêk vèk pawhin, khawpkham pawh tling lo hi, lainat lo fahran hian a pe chauh thîn a. Anniahni chu a hnuaia daha thu neih khalh leh lungngai rêng rênga siam a tum tlat a. Anni mi fel takte nupa khân, an in chhûngril lam kil khata pindan tê tak tê hi an luah a, thutna pindante phei chu tlawh ve enah pawh an en meuh lo va.

Lo neitute fapa chuan nuam hi a ti thei mawlh lo mai a, he hmeichhe suaksual tak mai hian a hau bawrh bawrh reng mai a. A pawisa rawn chhawm chu chhuangin hauh nân tak hian a hmang reng reng mai a, chu chu tuar hrehawm a ti êm êm mai thîn a. A nupui nêh chuan nilêng zaka an inhauh-a, an inhnial loh vèk pawhin, a rûkin hrehawm ti takin a vei reng mai thîn a. A hriat loh hlân chuan a nu leh a pa te kianga a kal pawh a nupui chuan a phalsak lo va, “Chuti lo zawng a rûkin thil i pe ang,” a ti tlat mai a. A losûl hâwng hi eng emaw châng chauh hian, a nu leh pa kiangah chuan a kal ngam tâwk chauh va. Anni chu thutthlêng in-tâwmin lungngai taka lo thu dînin a va hmu thîn a; tin, an kiangah a thu a, a chungchâng thu hrehawm a tihzia cau a nrilh thîn a. A pa chuan, “A ni ngawt mai. A hausakna leh a hmêl ringawt kha i thlîr a, kei lahîr ka lo remtihpui ta mai si che a; kan vai tuar ta zawng a nih hi le. Pu James-a thu mi râwn ang khân lo tih ngei tûr a ni na ale. A dam lai pawh khân neih kan rawt vêl pawh kha a remti ngai lo tawp a, amah thil chinchâng hre thiam tawh mi a lo ni bawh a. Hemi chungchanga a sawi

zawng zawngte kha ka la hre vek mai, vawi tam tak ka ngaihtuah nawn leh thîn a ni," a ti a. A nupuia hnênah chuan, "I la hre reng ang a, 'Chêng sîng-khat chu tam zawng a tam êm asin maw le,' kan tih khân, James-a chuan, 'A tam i ti maw? Ni lo ve, in huana pangpâr i bmuhte khu a lêt sângkhat laiin a mawi zâwk. 'A tamzia ringawt chu in ngaihtuah a ni ang e. Tam chu a tam na nieuh ngei mai. Chuti anga pawisa tam chu tlûkpui miah lova ak zo naih chu mi chak tak a ni ang a: mahse, miin a tlûkpui erawh chuan, rethei leh pachhe tak a lo nih hma chuan, a lu chuan vân lam a en leh thei tawh ngai lo. Chuti chu ni siin, engah nge chuti ang pawisa tam chu in lungkham le? Engmah pawh in tlachham ngai miah lo va, tlâkchham ahnêkin a 'churang a liamin in nei a. Sum ngah chu chapo leh mi hmusit mai pawh a awl a ni, ka tih hi ring rawh u. Ruahtui pawh hi thil pawimawh leh tangkai tak a ni chung hian, a sûr tam luattuk hlahh chuan, huan thlai duhawm tak tak hian a thih phah mai thîn zuk nia,' a tih thîn kha.

"Heng thute hi nî thî tak mai kan chên tâk khân a sawi a ni a, ka bengah a la châm reng mai. Tin, ka fapa, nang pawhin a hnênah khân, 'He nula hi zawng ngaihno a bei ngang mai si a, rose pâr ang maiin a mawiin a tharlâm siah mai asin maw le,' i tih khân, ani upa lungfing tawh khân, 'Pangpârte hi chu an mawi mai chauh a ni lo va, thatna leh duhawmna an nei kawp a ni. Kan tan hian an tangkai êm êm asin, anmahni a tang hian asin, khuai hian a hnûn thianghlim tak leh, a zû thlum tak mai hi a lâk ni. Pathian ngaihsakna tel lova pân lam mawina ringawt hi zawng, lehkhapuana rose pâr lem ziaak ang chauh a ni si. Engmahlo mai

mai, nunna pawh nei lo leh rim tuina pawh nei lo, khawihnûn leh pâ-r-zû pawh awm lohna a ni si a,' tjin a ngaih dân chu chiang takin min brih nghâl a nih kha. Mahse, a thurawn kha kan lo ngaitbha lo va, hei, tûnah chuan a thusawi dikzia chu kan hre ta ngei a nih hi. Khatih laia kan lâwmna êm êm tûr nia kan ngaih kha, kan lungngaihna tâwpkhaw a lo ni ta zâwk a nih hi. Kan vânduaina hi chhel taka tuar thiam tûrin, Pathianin A khawngaihna min pe ang chu," a ti a.

Chuti ang chuan an ti-tîho thîn a. Mari, mi khawngaihthlâk tak mai pawh khân, lungngaihna tuar tûr a ngah êm êm mai. Lo neitute nupa kha in kil pindana an awm a tûl tâk avângin, a awmna thîn pindan chu an tân a kian a, a chêtîr ta zâwk a. An monu khân pindan ruak pahnih chu a nei, reng chungin, Mari chu hmun hrehawm lai berah a chêtîr a, a ti duhdah êm êm mai a, a hau a hau ringawt mai thîn a. Eng lai pawh mai hian, Mari thil tih dik loh hlek hi hmuh chhuah tumin a châng reng a, sawisêlna ngawt a zawng a. Mari tân chuan thawh tam tâwk tih pawh a awm thei lo va, thil rêng rêng engti anga tih tûr nge tih pawh a tân chuan briat theih a ni lo. Mari chuan a chung a hmuhsitna nasa tak leh, chu in chhûng tân chuan buaina thlentu mai a ni tih chu chiang takin a inhria a. Lo neitute nupa lah kha lungngai rêng rênga awm kha an nih ve bawk si avângin, an tân chuan Mari chu han thlamuan ngaihna a awm bîk si lo. Mari chuan kal bosan mai te a han rilrûk that that thîn a, mahse kalna tûr chuang a hre si lo. Ti-chuan, Pastor kha a va râwn ta ringawt mai a. Tin, chu Pastor fîng tak mai chuan, "Ka nau duh tak, Mari, i chênna ngaia chên reng hi i tân thil

theih a ni lo a nih hi. I pa khân thingtlâng khua atâna in chhông vawn fel dân te na nâ nâ chu a hrilh Chiangin, a zirtîr nasa êm êm mai che a. Mah-se he mite hi zawngin chhiabhlawh mipa chak deuh mai hnathawh pawh an duh khawp lo vang. I tha tlin bâk, i zawh loh thawh tûr an pe che a, i tân a theih loh si a. Amaherawhchu, chuti thut maja kal-sana khawsakna dang han zawng mai tûr erawh chuan ka fujh lêm rih lo a che. Ka duhsak ber che chu, la awm rih phawt mai la, i tlin tâwkin thawk la, tûna lungngai êm êma rûmtîrtu che tîhduhdahna leh, hnuaichhihahna lak ata Lalpan A chhan chhuah hun tûr che chu dawh thei takin lo ngâk fan fan mai rawh, tih hi a ni. Chhandamtu, he laia awmtîrtu che hian A enkawl zêl thei che a ni. Kristian chhôngkaw tha tak leh rinawm tak, i chênna atâna hmuhsak tûr chein ka bei hram hrâm arg. Pathian ring chungin tawngtai thîn la, he harsatna hi phur hrâm hrâm phawt mai langin, Pathianin A la rêl fel vek mai dâwn nia,” a ti a. Mari chuan a hnênah, “Ka lâwm e. Tih dân tûr tha tak mi hrilh ang chuan awm ka tum ang,” a ti a. Lei chung a hmun khawi lai mah hi a pa thîan anga a lung tilêng leh a ngai-nat zâwk a awm miah lo va. Tûn hma lam khân a pa thîanah khên rose kûng a phun a. A phun pah chuan, “Aw, hetah hian awm reng thei dâwn la chuan, ka mittui hian ka châwm ang che’ng a, i lo chawr bukin i lo pâr vul thuai tûr,” a ti a.

Tûnah chuan rose kûng chu a lo chawr bukin, a kuhmûm te chu sen duk mawi tak takin an lo pâr chhuak têp tawh a. Mari chuan, “Ka pa’n rose kûng leh mibring nunna a lo tehkhin thîn kha a lo va han dik teh rêng êm. A châng chuan rose kûng

hian hnah tlâk kawlh lai te neiin, han en mai pawha a ɣang leh a hling ringawt an awm fur mai lai hun te a awm a. Mahse, rei lo têah, a hun a lo thlen meuh chuan a chawr ɣa lehin, pâr mawi ber berin arawn khuh leh ɣhin a. Kei ka tân pawh ɣîn lai hi hling chauh maia ka khah lai a nih hi, mahse, Pathian khawngaihna azârah ka chhiat phah êm lo vang a. Ka pa, pa azawnga duhawm ber, i thu bi dik ka va ti êm. ‘Chhelna hi mawi takin a pâr ɣhin,’ i tih kha a dikzia ka nunna hian han hamu teh rêng sela âw,” a ti a.

BUNG 13

ZÂN THLA ÊNGA ZINNA

Chuti anga Mari chu buai leh mangang rêng rênga a awm lai chuan, a pa pian champhaphâk July ni 25 chu a lo thleng leh ta a. Tûn hma lam zawng chuan, a tâna lâwmna nî a lo nih ɣhin vei nêh, tûn ɣumah hi chuan ni lo chhuak chho chuan a mittui arawn ko chhuak ve nghâl a. A pa pian cham atân hian a pa lâwm zâwng siamsak tûrin a lo inbuatsaih lâwk ziah ɣhin a. Mahse tûnah chuan a lo awm lo hman tawh si a. C ûng lai ram vêla mite chuan an mi duh tak thi tate thlân hi an pian champhaphâkah hian pangpâra chei mawi an ching ɣhin a. Chuti ang atân chuan Mari pawh kha pangpâr an dîl fo va, ɣin, ani khân lâwm takin a lo pe ɣhin a. Ani pawh chuan chuti ang chuan a pa thlân chu chei mawi ve a tum ta a. A bâwm mawi tak mai, a lungngaihnarawn inɣan chhuahna bul kha, almaira chungah a la kawh reng a. A han la thla a, pangpâr rawng chi

tinrêng leh thing hnah notein a rem khat a. Chu bâwm keng chuan, inkhâwm hun hma dârkâr khat vêlah hian, Erlenbrunn lamah chuan a kal a, tin, bâwm chu a pa thlânah chuan a dah ta a. “Aw, pa azawnga pa tha leh duhawm ber, ka nunna kal-kawng hi pangpârin i lo chei mawi tawh a. A phu tâwkin tihsak ve thei lo che mah ila, i thlân tal hi chu pangpârin ka chei mawi dâwn a ni e,” a ti a.

A tûk lehah chuan Lo neitute chhûng chuan an kiang ngaw piah lama phûl zau taka hnim ro te an va la khâwm a. Tin, an in aţanga hla vak lo, kawr-te kiang hnim chungah hian puan tha tak, hlai vak lo hi an pho va; chu an puan pho chu a lo bo ta daih mai a. Lo neitute monu kha chuan a bo tih chu tlaiah a hre चाह va. Mi rilru kawm tak mai, mi rinhlelh hnang hrim hrim a nih avângin, Mari lâkah a puh ta a. Mari pa khân zungbun chanchin kha Lo neitute chhûngkaw hnênah khân a sawi tawh a; tin, an tlangvâl pawh khân a nupui chu a lo hrilh ve hman dêr tawh bawk a. Tlaiah chuan Mari chu hnim ro hai khâwmna hmanrua pu-a tuibêl keng bawkin chhiahhlawh dangte rualin a lo hâwng a. Chutih lai tak chuan, kha hmeichhe sual tak mai kha choka aţangin a lo chhuak a, Mari chu a rawn hau bawrh bawrh nghâl ringawt mai a. Tin, puan chu rawn pe kîr leh thuai tûrin a vau bawk a. Mari chuan, “Engtin nge keiin ka lâk theih ang le? Nîlêng zakin phûlah ka awm ve reng a. Chokaa awm in awm loh lai takin emaw, mikhuâl pawhin awlsam takin an la mai thei ang asin,” tiin nêem takin a chhâng a.

Mari rin dân chu dik pawh a dik chiah mai rêng a. Mahse Lo neitute monu chuan, vîn deuh maiin

a hau ta nek mai a. "Rûkhmàng nu, zungbun i rûk thu leh harsa taka nghaisatu ngûnhnâm i pumpelth dân thu te hi hre lovin mi ring em ni? A rang thei ang berin tlân bo rawh. Nang ang phiangsen tân hian ka inah hmun a awm lo," a ti ta nek mai a. A pasal khân, "Tûna han inkaltûr nân êm chuan a tlai lutuk tawh alâwm maw le. Ni pawh a tla a ni tawh a. Chhûn khaw lum khati angah khân nilêng-in hna a thawk si a; zanriah ei ve leh sela, zânin, zan khat chauh tal chu riahtîr leh hrâm ta che maw le," a ti a. Mahse chu hmeichhe sual chuan, "Dâr-kâr khat pawh a awm thei lo vang," a ti tlat mai a. A pasal chuan a ngaih dân a han sawipui chu a nupaia thinrim tizualtu mai mai chauh a ni dâwn tih a hriatin, a ngawisan ta mai a.

Mari chu a ngawi dâk mai a, engmahin a chhâng ve miah lo va. Ngawi reingin a bungraw neih chhun thlî tlêm tê chu a diarin a têt ta malh malh a; tichuan a puantêl chu a zakzeh a, in neitute chbûng chu, a chung a an thâtna thîn avângin, lâwm thu a hrilh a; tin, puan chu a rûk lohzia a sawi nawn leh a. A chhuah dâwn chuan, "Ka kal ta'ng e" a ti a. An monu chuan, nuihsan deuh thaw chung hian, "Kal dah rawh. I ñuh phei chuan, hêng tar lu ñuak pahnihte pawh hi hrui ve nghâl la ka tingawt asin. Thi lawk mai âwm hmêl lah chu an la pu hrep si lo va," a han tizui a.

Chhûng tar mi thâ tak maite nupa chu, chu thâwm chu hriain an lo ñap dñn zawih zawlh mai a. Mari erawh chu an ñawng thlamuan a; kalkawnga a hman atân pawisa tlêm azâwng an pe bawk a. A hnênah chuan, "Aw, nula thâ tak, kal ta langin, Pathianin hrui che rawh se," an rawn ti a. Mari chu a

thil fûn tê kha zakzeh chungin, thimhlim vêl hian a kal chhuak ta a. Ngaw chhûnga kawng zîm tê hi zawhin, tlângah chuan a lâwn chho ta ringawt mai a. A pa thlân kha vawi khat tal va tlawh leh phawt a duh a. Ngaw a han kal pelh chuan dâr sarih a ri chiah a, thlânmuat a thlen hma chuan a lo thim dâwn ta mai a. Mahse thlân zînga zâna awm pawh chu a hlau lo va. A pa thlânah khân a va kal ta a, a mittui chu a sûr zung zung mai a. Thla chu a hleinga zân tak a ni a, a pa thlân chung a pine thing pahnih buk kârah chuan thla zung chu a kal tlang sung mai a, thlân chung a rose pâr te leh pangpâr bâwm kha mawi deuh main a chhun êng ruih mai a.

Tlai thlifîm chuan pine thing zârte chu a chhêm ri vang vang a, a châng chuan thlân chung a rose hnahte chu a chhêm che laih laih thîn a. Mari chuan, “Ka pa duh tak, ka lungawi lohna thu te hi mi rawn hriatpui phâk tawh tak si lo va maw? He tihduhdahna tuar ve tûa i dam ve ta lo hi a va tihzia em. Chu malsâwmna azârah chuan, Lalpa chu lâwm thu ka hrilh a ni. Tûnah chuan hlim takin lungngaihna khawih phâk lovah chuan i awm ta a. Aw, i kianga awm ve ka va châk êm. Tûn ang êm êm hian ka la chanhai ngai lo vang a. Ka tâna lung in chhûng thîr tlâwn kâra thlain a rawn chhun ên tum te khân chuan i la dam ve a. Aw ka pa duh tak, tûnah hei i thlân a rawn chhun êng leh ta e. Hmâna ka chênna ram, ka ngainat êm êm aţanga hnawh chhuaha ka awm tum kha chuan, nang, pa ţha tak mai, mi vêng himtu, thian rinawm tak mai kha ka hnênah i awm a. Tûn tumah hi chuan rethei takin, keimah tê chauh hian khawhar êm êmîn, thil sual tia puhin, hmêlhriat rêng nei lovin ka awm ta

a. Khawvêlah hian khawhar ngawih ngawihin ka awm a, ka lu nghahna tûr takngial pawh ka hre ta lo. He leiah hian ka neih chhun chu hmun kil khat tê chauh tak meuh kha a ni a, chuta țang pawh chuan hnawh chhuahin ka la awm leh ta zêl zuk nia. A châng châng tala i thlân chung a ıp tûra ka lo la kal thei kha ka lâwmna neih chhun a ni ıhın a; chu pawh chu ka tın thil theih loh a lo ni leh ta zêl sı ale,” a ti a.

BUNG 14

THLANMUALA INHMUHNA

Mari chu thlânmuall hungna bang bula lung chungah hian a ıhu a; tin, a chungah chuan pine ıhıng chu a zâr buk luai mai bawk a. Rawmawlin a hmai a hup a, a rawmawl pawh chu a mittuiin a tizawr hnêp tawh mai a. A rilru chu a thlaphâng êm êm tak meuh mai a. Tichuan thua sawi chhuah thiam theih rual loh khawpa thûkin, a thınlung chhûngril tak mai ațangin a han ıawngțai ta a. A ıawngțai chu a zo hman chiah tih hian, aw nê m tak mai hian, “Mari, Mari,” tia a hminga rawn ko hian a han hre ta a. Hlau leh khûr chungin a han hawi vêl a. Tichuan mi pakhat hmêl ıha tak mai, fel taka intbuam hi a han hmu ta a. Chu mi chuan, kawr fual, vûr ang maia vûr hi a ha a, thla êngah pheı chuan a vûr êm êm mai a. Chiang taka chu mi chu a han hmuh chuan Mari chu hlauvin a phâwk nasa khawp mai a.

Chu mi chuan aw nê m diai mai hian, “Duh tak Mari, thlaphâng ma ta che. Nangmah ang maia ıhi

thei mihring mai baw k ka ni e. Mahse, nangmah tanpui tûr chea lo kal ka ni e. Pathianin i tawng-taina A ngaithla a. Mi han en teh, engtia mi hre lo mai nge i nih le?" a ti a. Mak ti tak mai hian Mari chuan, "Lal fanu Amelia-i i ni maw? Aw, engtia heta lo kal nge i nih le? Zânah lehngghâl, he lai hmun râpthlâkah, in in aţanga a hlat tehlul vei nêh?" a ti a. Lal fanu chuan, Mari chu lei aţang chuan, dîm tein a han kai tho va, a âwm nghêngin a pawm a, a fâwp ta ngawih ngawih a. "Duh tak, Mari, i chungah thil kan lo ti dik lo nasa êm mai a, Pangpâr bâwm min pêka lâwmna min siamsakah khân a tha lo zâwngin kan thungrûl vak mai che a. Mahse e, a tâwpah zawng thil i tih sual lohzia a lang Chiang ta a. A! min ngaidam ang che aw? Ka nu leh pa leh, kei hi min ngaidam ang che aw? Hawh, lo kal rawh khai, kan theih ang ang talin thil engkim kha siam that leh vek kan tum a ni e. Min ngaidam phawt mai la, aw, duh tak Mari?" a ti a. Mari chuan, "Thil awmzia leh i tawng hman chuan mi tilâwm ngawt mai. Ngaihdamna thute chu sawi pawh a ngai hlei nêh. Eng lai mahin, tlêm tê pawhin ka haw rêng rêng lo che u asin. Ka chung a in ngilneihna khân mi tilâwm êm êm zâwk a ni. Nang leh i nu leh pa te hian lâwm nachâng hre lo leh mi sual luhlul takah mi ngai ang tih blauvin ka rilru a hrehawm êm êm thîn a. Zungbun ka rûk lohzia kha han hre chhuak thei blauh ula ka ti êm êm mai thîn rêng a; hei, tunah chu ka duhna chu Pathianin Arawn tihlawhtling ta a nih chu. A hming chu fakín awm rawh se," a ti a.

Lal fanu chuan Mari chu a pawm tlat a, a mit-tui chuan a hmaiah a far zawih zawih mai baw k a. Chumi hnuah chuan thlân chu a zuk en a, a kut

suihin, ƣah aw tak mai hian, “Aw nang mi ropui leh huan enkawltu rinawm, i awmna chu he lai lei chhûngrilah hian a lo ni ta mai a. Ka naupan têt tê aƣang khân, ka lo ngaina êm êm ƣhîn che a. I thu mi hrilhte pawh ka pawmin, tui tak maia i ƣawngƣaite pawh ka lo ngaithla ƣhîn a. I chungka kan tih dik lohna zawng zawnga ngaihdam dîl tûrin i hmêl ka hmu thei ta lo hi, a va han pawî tehlel êm. Aw! tûn hma khân lo fimkhur tâwkin, mi rinawm khati ang kha, lo ring tâwk che ni ilang chuan, i taksa hi he leia luang ral mai mai lo hian, kan hnênah nung damin a la awm reng zâwk tûr a le âw,” a ti vawng vawng a.

Mari chuan, “A ni teh tak e maw, Lal fanu ƣha, mahse ka pa pawh khân huatna rêng rêng chu u a nei hlek lo va. Eichbourg khuza kan awm lai ang bawkh khân, a tih dân pângngaiin zîngah leh tlaiah hian a ƣawngƣaisak ziah ƣhîn che u a. A ƣhih dân ngei pawhin in vaiin mal a sâwmsak che u asin. A ƣhih hma lawk chuan ka hnênah, ‘Mari, eng tikah emaw chuan, hêng kan pi leh pu te hian i ƣhil tih sual lohzia hi la rawn hmu chhuakin, hnawh chhuaha i awm hi an la ko kîr leh ngei ngei ang che tih ka ring tlat a ni. Chutih hunah chuan, Lal leh Lalnu leh Lal fanu Amelia-i, ka pawm ka pawm ƣhînte hnênah chuan, ka ƣhih dân dârkâr ngei pawha anmahni ka zahna te, ka hmangaihzia leh an chungka ka lâwm thu hi i la rawn sawi dân nia,’ a ti nghe nghe asin. Amelia, chûng chu ka pa thu hnahnûng berte chu a ni e,” a ti a. Lal fanu chu a mittui a luang zawih zawih mai a. Mari hnênah chuan, “Lo kal teh Mari, bawh, he lung chungah hian i ƣhu dân teh ang. He ƣhlân hi ka kalsan phal mawlh lo mai.

Hetah hian Lalpa chu A awm avângin thla a muang a. Chûng thil lo thlen dân mak tak mai chu ka han brilh ngêl vek ang che aw," a ti a.

BUNG 15

LAL NULA THU SAWI

Mari a kianga a lo thut hnu chuan, Lal fanu chuan, "Ka duh tak Mari, Pathian chuan A awmpui zêl che a, eng lai pawhin A vêng zêl che a nih hi. Nangmah tanpui tûr chea heta mi rawn hruai kher-tu pawh hi Amah bawk chu A ni a. Tûna ka brilh tûr che hi thil danglam tehchiam pawh a ni chuang lo va, mahse Pathianin dik taka thil awmzia A rawn rêl chhuah dân chu i hre thei mai ang. Thil i tih-sual lohzia ka han hriat aţang chuan, ka awm hle hle thei mawlh lo mai a. Ka rilruin nangmahni pafa ka han hre reng mai che u a. Nangmahni chung-chângah hian mittui pawh ka sêng hnem tawh ngei mai. Ka nu leh ka pa te lah chuan, in awmna pawh hre si lovin, an zawng nasa tawh khawp mai che u a. Nimin piah khân hemi khua aţanga hla vak lovah, ngawa Lal ramvâk a chawlhna thîin inah pawh kan pathumin kan lo kal a. A rei lo berah pawh he in hi kum sawmbnih zet chu tlawh tawh loh a ni a. Lal ramchhuahna hmun lo enkawltu chauh a awm thîn a. Ka pa chuan tih tûr pawimawh tak a neih avângin chumi hna ti tûra lo kal, hotu dang pahnih nêh ngawah chuan an buai nilêng zak mai a. Chûng mi pahnihte chuan an nupuite an hruai ve ve a; tin, pakhat chuan a fanu tlêirâwl a hruai bawk a. Vawjin

chhûnah khân khua a lum ngang mai a, tlaiah erawh
 chuan ni tla tûrin tlâng pang a han chhun êng sur
 mai a, ram lân dân rêng rêng chu a mawi êm êm
 a, rilru pawh a tiharh sawng sawng mai a. Tlâng
 pangte chu pine ngaw thing hian a bâwm vek a;
 tin, chûng ngaw kârah chuan lungpui leh khâm ràng
 te hi a lang ve zauh zauh bawk a. Chuti anga
 tlâng pang lân dân mawi tak mai chu hmuh pawh
 ka la hmu ngai lo va, hmuh leh pawh ka châk ngawt
 mai. Tichuan ramchhuahna hmuna in enkawltu fanu
 nên chuan kan lêng dôn a; tin, kan kal vênna lamah
 chuan thlân mual hungna kawngka inhawngah, ni tla
 tûrin thlân lung phunte mawi taka a chhun tlêt surte
 kan han hmu a. Thlân lung phuna thu ziaak chhiar
 te hi ka châk zâwng tak a ni a, thu tha tak mai
 ziaak ka chhiarte pheih hi chu ka hre reng thîn a.
 Tichuan, thlân mualah chuan kan lût ta a. Lung
 phun eng emaw zât lai ka han chhiar hnu chuan, ka
 thiannu chuan, 'Thil mak deuh mai i hmu duh em?
 Putar thlân a ni a. Thlân lung leh thil ziaak lam
 pheih chu a awm lo na a, mahse a fanu, mi fel tak
 maiin mawi deuh mai leh nalh deuh maiin a chei
 mawi a. Saw, pine kûng hnih buk nasa tak mai kâra
 rose buk mawi tak mai leh, thlân chung a pangpâr
 bâwm saw han en mah teh,' mi ti a. Ka va kal
 pheih a, Eichbourg khua in chhuabsan aţanga ka ril-
 rua thi thei lo, pangpâr bâwm kha ka hmuh aţang
 chuan, ka rilru chuan awm ngaihna a hre lo va.
 Chiang fê hian ka han en a, ka hming lam tawi leh
 kan chhûngkaw chhin chhiehn in ziaak te ka han hmuh
 chuan, rinblehn a rêng rêng ka nei miah lo va. In
 pafaa chanchin ka zâwt ta a. Ka thiannu chuan,
 Pine Huana in chên thu te, i pa dam loh thu te leh

a thih thu te, i lungngaihna zawng zawngte mi hrih vek a.

“Tichuan Pastor, mi sakhaw mi leh zahawn tak mai hnênah khân ka kal ta a. I chanchin chu mi lo hrih leh ve a; fel a ti êm êm mai nghe nghe che a. Pine Huan lamah chuan lo kal nghâl mai ka duh vei nê, kan inbiak vêl chhông chuan khua a lo thim dêr ta mai a. ‘Engtin nge maw ka tih dâwn le? Pine Huan lama kal nân chuan a tlai lutuk tawh si a, naktûk khawvâr veleh ka kal mai a ni ang chu,’ ka ti a. Pastor chuan, zirtîrtu pakhat hi rawn hruai vat tûr chein a chah ta a. Zirtîrtu chuan, ‘Mari chu zawn hlat vak pawh a ngai lo asin. Nichin deuh lawk khân a pa thlânah a va kal a, chutah chuan a pa ngaia tapin a la awm ta reng a ni. Aw, Mari khawngaihthlâkzia tak hi le! A lungngaihna hian a thilung ngaihtuahna lam hi khawih chhe lo phawt mai sela. Sana chabi pe tûra ka kalin, Biak in chbâwng sâng aţangin chuta a awm chu ka bmu a ni,’ a ti a. I pã thlâna ka lo kal hi Pastor chuan mi kalpui pawh a chhâk viau va, mahse lo kal ve lo tûrin ka ngên a. Keimah chauhva lo kala, tuma hmuh lohva han pawm che hi ka duh si a. Tichuan ani chu ka nu leh pa hnênah ka awmna hrih tûr leh nangmah lo lâwm tûra lo inbuatsaih tûra hrih tûrin ka ngên a, tin. a va kal ta a. Tichuan e, Mari, kei-in he hmun hi ka lo thleng ta a ni e.

“Tûnah hian Pathian remruatna azârah i pa, chhandamte chênna hmuna awm taa thlânah hian, he pangpâr bâwm ngei hian min inhmuhîr dôn ta a nih hi,” a ti a.

Mari chuan a kut a suih a, lâwm takin vân lam a en a, “Ni e, Pathian remruat a nih hi. Ka mit-

tui tlâkna leh hrehawmna tâwp khâwk ka tuarte chu mi tuarpui a. Aw, Pathian ðhatna duhawmzia hriat phâk rual loh hi a va lâwmawm tak êm," a ti a.

Lal fanu chuan, "Ngawi teh, Mari, thil pakhat hrilh tûr che ka la nei asin. Hêng chanchinah hian ka rilru khawih riau mai bîk a awm a, chu thil chuan kan hriat loh hlâna min lo hruai zêltu, Pathian felna chu mi ngaih ropuitîr ngawt bawk a ni. He khawvêla i hmêlma lian ber, Juliati duh thusâm chu hei hi a ni: Nangmah mi huattîr che leh, ka duhsakna che zawng zawng aman nei se, chu chauh chu a duh a ni. Chuti ang chu a duh dân a nih avângin, thil sual nasa deuh mai a lo ngaihtuahin, a rilru sual leh finna vervêk tak chu hlawhtling âwm tak khân a han inbre nghe nghe a. Mahsela, chu a dâwt sawi chu ama chhiatna tûr leh, keini tân pawh amah rinhlelbna a lo ni zo ta a; tin, nangmah min ngainat lehzualtîrtu a lo ni ta bawk a nih hi. Ka lak aţanga tihhran hlen daih che hi tumin a bei zêl a; hnawh chhuaha in han awm tâk pawh khân, tifuh a inti hle mai a. Huatna rilru leh suahsualna nasa taka a thinlung chu khatin, lâwm takin, hmusit êm êm leh nuihsan chung che khân, he pangpâr bâwm pawh hi i hmaah khân a rawn theh phei a nih kha. Mahse rin lâwk ngaihna pawh awm hauh lovin chu thil ngei chu kan pahniha kumkhuaa min zawm ðha lehtu a lo ni ta a nih hi. I awmna hmun hi mi rawn hmuhtîr khertu pawh he bâwm hi a ni lâwm ni? 'Pathian min hmangaihna azârah, kan hmêlmate lakah pawh engmah hlauh tûr a awm lo,' tîh hi a dik ngei mai. Mi suaksualten kan chung a thil ðha lo an tihte pawh, Pathian chuan kan tâna ðha tûra chantîr hlauh dân A hre êm êm si a; tichuan kan

hmêlma nun râwng ber berten min tihchhiat an tum-nate pawh dik tak chuan, kan lâwmna tûr a lo ni hlahuh thei a ni. Kan hmêlmate lak ațanga himna kan lo chan hlahuh theih dân chu, tûnah pawh hian a lang chiang ngawt mai. Khai le, i pa thlânah hian eng tiziaa a tlai a tlaia kal nge i nih leh, tûn lawka lungchhe taka i lo țahna chhante kha mi han hrilh ve tawh teh le," a ti a.

Mari chuan, Pine Bûktê ațanga an hnawh chhuah dân kha a han hrilh a. Lal fanu chuan, "A, ni e, manganna tâwp khâwkin a chîm buai lai che leh, lungngai êm êma țanpuina ngêna i biangahte mittui a luan zawih zawih hial lai taka i hnên ka lo thleng hi Pathian duh zâwng a ni e. Heta țang ngei pawh hian kan hmêlmaten min tihchhiat an tumna, Pathianin kan țahtna tûra A chantîr hlahuh dân chu i hmu chiang ngawtin ka ring. Lo neitute monu sual tak mai, an in chhûng ațanga hnawt chhuaktu che chuan, lungngai taka awmtîr che a tumna lamah, a hriat phâk hauh lovin, i tâna hlimna duhsak êm êmtu che, kei leh ka nu leh pa te hnênah a rawn hruai ta hlahuh zâwk che a nih hi. Mahse hawh, i kal tawh ang hmiang. Ka nu leh paten min lo nghâkhlel âwm êm mai. Hawh Mari, ka kalsan dâwn tawh miah lo che a nia," a ti a.

A pa thlân, mawi taka a chei chu hmuh leh kher a inrin tawh loh avângin, Mari chuan, "Dam takin aw," a ti a, han kalsan pawh chu harsa a ti êm êm a. Lal nula chuan a bânah a vuan a, "Hawh, Mari, lo kal mai rawh. I pa, mi zabawm tak mai-in a thil min pêk kha kan hriat rengna tûrin, he pangpâr bâwm pawh hi han keng langin— Lainat

taka i pa thlân i chei mawina zawng a ni na a, mahse a aia tlo zâwk lung kan la phun ang a, nang pawh i lâwmna zâwk a la nih ka ring. Hawh, i kal ang. Zungbun chanchin pawh chu hriat hlân i nghâkhlel ngawt lâwm ni? Kal pahin ka hrih ang che," a ti a. Mari bânah chuan a kai a, tichuan lal in lam panin zân thla êng ruhi maiah chuan an kal dôn ta a.

BUNG 16

ZUNGBUN CHHAR CHHUAH LEH DÂN

Thla chu a êng no tha hle mai a. Lal in lam panna kawng sîr vêlah chuan linden thing lian pui pui, sâng tak tak hi a dîng khup mai a. Eng emaw ti chhûng chu thil awm dân te an rilrua ngaihtuahin biak pawh inbe mang lovin an han kal dôn miah miah a. Nakinah chuan Lal fanu chuan, "Zungbun kan hmuh leh dân chu ka han hrih ang che aw. Ka pa tân Eichbourg khuaa awm a tûl tlat avângin, kumin chu kum dang aiin Eichbourg-ah kan kal hma deuh va. March thla tan tîr lamah kan kal a. Kan va thleng chaub tih chuan khaw awm dân chu a lo danglam thut mai a. Zan khat chu thlipui na deuh mai hi a lo tleh a. Eichbourg-a kan huana pêr (pear) thei kûng lian deuh mai kha i hria ang a, kha kha a tar tawh bawh a, rah pawh a rah mumal tawh lo va. Chumi zâna thli chuan a chhêm âwn nasa khawp mai a, a tlu mai dâwn emaw tih hial tûr hian a awm a. Ka pa chuan a kihtîr ta a. A kit tûr leh a tîuk zâwna thing dang vaw chhe lo tûra vêng tûrin chhiahlawh zawng zawng chu a

awm tîr vek a. Ka nu leh ka pa leh naupangte, â, kan ina mi zawng zawng mai chu huanah chuan kan awm vek a. A han tlûk veleh chuan ka naute mipa naupang pahnih kha a lêra magpies sava bu chu en tûrin an tlân thuai a, an unau chuan an lo inchuh-in an inhnial phah fo thîn rêng a. Ngun fêt hian an en a, Augusta chuan, 'En teh, Mâma, thingtanga englo tle ver ver saw, nge maw ni chu le? A va'n tle êm êm e!' a ti a. Albert a chuan, 'E, rangka-chak leh lungblu ang mai a ni, a tlêt dân chu â,' a ti a. Juliati chuan rang fê hian a han en thuai a, a au thawt a, 'Aw, zungbun kha a nih hi,' a ti a. A hmêl chu mitthi ang mai hian a lo dâng zo ta vek mai a. Ka naute chuan thingtanga mi chu an phelh a, lâwm deuh mai hian ka nu an va pe a. Ka nu chuan, 'E! A ni tak! Aw, James, mi tha leh rinawm, aw mi khawngaihthlâk Mari, in chungah kan lo va tidik lo nasa tehlul em ve le âw. He zungbun kan hmu leh hi ka lâwm ngei mai a, James-a leh Mari kha hmu leh pheih ilang chuan, ka lâwm lehzuâl tûr. An chungah kan tihdik lohna rûl tûr leh siam tha tûrin, he zungbun hi lâwm tak-in ka han pe tûr a,' a ti a. Kei chuan, 'Eng tiziaa zungbun hi thing lêra sava bua han awm daib thei nge maw ni teh rêng chu le?' ka han ti a. Ramchhuak mi Pu Anthony-a chuan, mittui luang zawih zawih hian, 'Chu chu ka han hrilh fiah ang che aw. James an emaw, a fanu Marin emaw he zungbun hi betah hian an han thukru thei hauh lo va. A sang lutuk rêng rêng a, lâwn theihna mi pawh a ni lo va. Chu lo rêngah pawh, an tan han lâwnna hman a awm miah loh kha. Mari kha a hâwng leh chauh tihin an pafain man an ni ta mai a nih kha. Mahse

magpies savate hi thil tlereuh ngaina' deuh mai an ni a, chuti ang thil an hmuh phawt chuan rang deuh maiin an bu-ah an pu thuai thin. Chuti ang sava chuan zungbun hi a ru a, a bu-ah a pu ta a lo nih hi. Chuti ang chu a lo ni ngei mai, kan buaipui vak mai kha. Sava rûk a ni ang tih rin ngaihna ka bre lawk lo hi erawh chu mak ka ti hle mai a,' a ti a. Ka nu chuan, 'Anthony, i tidik ngawt mai. He pêr lêr aţang hian hêng savate hi tukverhah hian an lo thlâwk fo rêng tak asin. Zungbun a lo bo tâk khân tukverh pawh kha a inhawng a; tin, ka dahna dawhkân pawh kha tukverh bul'lawka awm a ni a, kawngkapui ka khâr a, pindan dangah ka awmsan ta mai kha a ni si a. Sava pakhatin he thing lêr aţang hian zungbun chu a rawn hmu kiau ang a, pindan danga ka awmsan veleh khân, kan hmuh loh hlânin a lo pu bo ta hlah a ni ngei ang,' a ti a.

"Dik lo taka thiam loh chantira in awm thu kha a han ngaihtuahin, ka pa pawh a rilru a buaiin tih-ngaihna a bre lo viau mai a. 'Hêng mi tha tak maite nasa taka kan lo brem vak mai kha pawl tiin ka thin a puak keh dawn hial mai ka ti. Mahse huatna thinlung avâng ni lova, briat lohna leh thil hai palh avânga ti kan nih khân thin a tidam ve deuh chauh a nih hi,' a ti a. Tin, Juliati lam chu a hawi a, ani kha a sualna avânga dâng zo vekin khûr chungin a la ding ta reng a. A hnênah chuan, 'Mi sualnu, kan hnênah leh rorêlna hmaa dâwt i han sawi ngam kha i va han huai teh rêng ve maw le. I dâwt sawi avânga thil kan lo tihdik loh tâk kha, tûnah hian phuba lâk tûr a ni. Putar rinawm tak leh a fanu khawngaihthlâk tak, thil tisual haub si lote chungah khân, khati anga tuarna râpthlâk

kha engtin nge maw i thlentîr ngam le?' a ti a. Tichuan, thing kihnaa tel ve hotu pahnihte lam chu a hawi a, anni chu Juliati bulah chuan an ding a, ka pa chu ngun taka enin a thupêk anga ti mai tûrin an lo châng reng a. An hnênah chuan, 'Juliati hi man ula, khaidiatin hlîng rawh u. Amah avângang lungngai taka Mari kan tântîrna pindan ngeiah khân va khung ve ula. Marin tuar loh tawp tûr a lo tuar tâk ang zawng zawng kha a rawn tuar ve vek tûr a ni. Pawisa emaw, thuamhnaw emaw, a neih ang apiang chu Mari te pafa zângna dawm nân kan pe ang, chuti anga pêk theih tûr- a awm te an la nih hlauh phawt chuan. Ka ram chung aţanga Mari hruai chhuaktu hotu ngei khân, Juliati hi ramri thleng bawk chuan hruai ve rawh se,' a ti a.

"Ka pa thu sawi kan han hriat chuan, a vêla mite zawng zawng chu kan tirilah a khûr a, hlauvin kan ngawi thiap mai a. Chuti ang êma ka pa a thinrim nasat chu tuman an la hre lo va, chumi tum ang meuh chuan aw vîn pawh a la chhuah ngai zen zen lo. Tichuan eng emaw ti chhûng chu kan ngawi thiap mai a. Nakin deuhvah chuan, mahni rilrua ngaihtuah leh kan ngaih dân chu kan sawi ta nak nak a. Hotu pahnih hian Juliati chu, a bânah leh- lam leh-lamah an chelh a. Pakhat chuan, 'Mi tih chhiat a tumna lamah amahin a chhiat phat ta a nih hi,' a ti a. Pakhat chuan, 'Dâwt sawi chu a heti rêng a ni. Lazai rêng rêng hi ni ênga hmuh tham loh khawpa sîn a awm ngai lo rêng a ni,' a ti a. Tin kan ei siamtu pawh chuan, 'Kawr mawi tak mai Mari an pêk avâng khân, Juliati hi a lo thinrim ta a. Chutia a thinrim avâng chuan dâwt kha a sawi ta a. Dâwt a sawi a ni tih briat chhuah a nih hma si kha chuan, amah han inpuan mai ngaih-

na lah a awm bawk si lo a nih kha,' a ti a. Taw-lailir khalhtu pawh chuan, 'Tunah chuan sim pawh a sim tawh êm ang chu maw, thlarau khawvêla brehawm lehzuala awm a duh te a nih nghâl loh chuan, Thing tin rah thaa rah lo apiang an kit a, meiah an paih thîn a ni,' a ti a.

"Zungbun kan hmuh leh thu chu Eichbourg khua-ah chuan a thang chhuak thuai a, mi tin mai chu an lo tlan khâwm a, rei lo têah chuan mipui tam tak mai chu an lo awm khâwm ta tuau mai a. Kan ram rorêltu (thuchhe remtu) pawh huanah chuan a lo lût ve a. Zungbun kan chhar leh lai hmutu rêng rêng chuan hrilh hlân an nghâkhlel êm êm mai theuh va.

"Chumi thuin a rilru a khawih dân chu e Mari, i rin aian a nasa ang. I lakah khân a kauh hle nâ a, amah hi mi rinawm tak mai, dân ang zêlin thu dikah chuan awm tum tlat mi a ni a. 'Hetí ang a nih hi lo hre hlah ilang âw! An thil tuar kha a lo thien loh theihna leh, an pumpelh theihna tûr a nih phawt chuan ka sum zâtve hial pawh sên ka ui loh vei nê. Thil tusual si lo, thiam loh chantîr mai hi hlah pawh a hlahawm viau asin,' a ti a. A jawngka chuan kan rilru a khawih khawp mai a. Tin, a kiang vêla mipuiho chu a han en vêl a. Pathian chauh hi Rorêltu, thil tusual thei lo, tihder theih hauh loh chu A lo ni. Engkim A hre vek a. Zungbun bo dân pawh kha Amah chauhvin A hria a, tûn hma zawnga hmuh lohva a lo awm rengna lai pawh kha Amah chauh lo chu tuman kan hriatpui lo. Hê leia rorêltute hi zawngin thil hi an thlir thui phâk lo va, mahni leh mahni pawh an inbum thei a ni. Khawvêlah hian mi felin hrem an tuarna leh, mi sualte an dinchanna hi a awm zen zen lo asin. Ro-

rêltu, eng tik niah emawa thil tha titu lâwm man pea, thil sual tite hremtu tûr chuan he leiah pawh hian mi felte rei tak chbûng rinhlêlha an awm leh, sual zêp rûkte rei tak a inthup reng hi A remti hauh lo a ni. Hetia mak tak maia thil a lo kal zêl dân hi ka hmuhin, ropui ka ti hle mai. Nizâna thlipui, Lal in rawn sawi nghinga, kan vaia min tihlau êm êmtu khân, he pêr kûng hi a tlûk hlauhthâwnawm hial khawpa a rawn chhêm âwn kha a lo tûl ta a. Ruahpui vânâwn, thâwk khata a lo sûr thut mai pawh kha, he sava bu chhûng hi rawn nan faia, a ênna avânga kan lo hmuh hlauh theihna tûra zungbun kha rawn tlêng fai atân a lo pawimawh ta bawk a ni. Tin, zungbun kha va hmu hmasa ber tûrin, mahni thil chhar zêp rûk mai chîng lo mi, naupangte kha an lo pawimawh leh bawk a. Tin, Marin thil a lo tihsual lohzia rawn puang hmasa ber tûr pawhin dâwta min tihdertu, Juliati kher a lo nih kha a tûl leh bawk a. He chanchin mak tak mai hian, chu chauh pawh chu min hriattîr a ni mai lo va, mi-hring chung a rorêlna, nunna chhanhim leh lâksak thua rorêlna chu Pathian chuan Ama tân chauh A hauh va. Nimahsela Pathian chuan, a châng chuan, engkim mai hi chatuan rorêlna hnuaia an awmzia min hriat chiantîrtu, Rorêltu ropui lam chu kan thinlungin a hawi theihna tûrin, he khawvêl thilte hi kan chung a an lo thlen A remti bawk thîn rêng a ni, a ti a.

“A thu sawi chu mipuite chuan an ngaithla thup mai a; a sawi chu dik an tihpui theuh hlawm a, ril-rua ngaihtuah reng chungin an tîn darh ta hlawm a. Chuti ang chu a ni e Mari, zungbun kan hmuh chhuah leh dân chu ni,” a ti a.

BUNG 17

DIK LOHNA INPUANNA LEH
A THAWI DAMNA

Lal te nupa leh, lal ina chêng mi dangte chu, lal ina thutna pindanah an awm khâwm a. Pastor, mi fel tak pawh khân an hnên chu a lo thleng tawh a. James-a leh Mari chanchin a han sawi chuan, an vai chuan an ngaithla tui êm êm mai a. Mari pa, putar mi fel deuh mai chanchin "Pine Bûktê"-a an chên lai thu leh, lal leh a chhûngte chu a zaha a hmangaih êm êmzia te chu rilru phûr tak maiin a sawi siah siah mai a. Marin a pa chung a lainatra a ngahzia te, a thotheang thatzia te, a dawh theihna ngahzia leh a inngaihtlâwmzia te a sawi dan dan a. A thu sawi ngaithlatute chu an mittui a tla zawih zawih mai hlawm a. Chutih lai tak maja lal nula Amelia in a kut khing khata Mari rawn kaja, a khing leh-lama Pangpâr Bâwm kha rawn pawm chung a awm khâwmna pindan êng deuh maia an lo luh meuh chuan, an vai chuan Mari chu an lo chibai noh noh nrai a. Lal chuan, Mari chu a kuta chelhin, a hnênah, "Nau khawngaihthlâk, i dângin i va han chêr êm ve le. Biang ti sen mawina pawh nei lo khawp hial maia hetia i lo awm tâkna hi, keimahnî fîmkhur tâwk loh vâng a ni a, chu mawina chul hnu chu tivul leh tûrin theih tâwp kan chhuah ang. I pa in atang khân kan hnawt chhuak che a ni a, kha in kha nangma tan ngei i nei tawh zâwk ang. Eichbourg a in leh huan kha, i pa kha chuan a luah hawh chauh a ni a, mahse chu chu i ta ngei lo ni tawh zâwk rawh se," a ti a.

Lalnu chuan, Mari chu a han fâwp a, a âwm nghêngin a kuangkuaah a, a bnênah chuan, "Ka fanu," a ti a; tin, a kutzungtanga zungbun chu a han phawi a, "Ka nau duh tak, Pathian ngaihsakna rilru tha tak i neih hi, he zungbuna lunghlu tlang êng lian tak ai hian a ropui zâwk a. Chuti anga ro hlu zâwk chu nei ni mah langin, he zungbun hi la ang che aw, i tuar lêk loh tûr thil i lo tuar ták kha, tlêm tala i hrehawmna kan thawi dam nân leh, nasa taka ka hmangaihna che leh, nu lainatna thinslung i chung a ka putzia hi entîr nân hei hi ka pe a che," tiin tûn hmaa vânduaina nasa tak rawn thlentirtu zungbun kha a pe a, a kutah chuan a buntîr ta a. Tichuan, Mari biangah chuan, tûn hmaa lungngaihna mittui tam tak aiah khân, lâwmna mittui a lo luang ta zâwk a. A chung a an ngilneihna nasa tak mai avâng chuan awm ngaihna pawh a bre mang lo hial zâwk a, a vâneihna chuan a thinslung chu lâwmna-in a rawn tikhat ta a.

Mari chu ni inngaitlâwm thei tak mai a nih avangin, a zungbun han la chu a tîm hle a, mittui tla chungin Pastor lam chu a hawi a, engtia tih tûr nge ni ang tiin a mitin a râwn a. Ani chuan, "Aw, Mari, zungbun chu i nei tûr a ni. Pathian atanga i thu âwih theihna rilru tha avâng khân, Pathianin mal A sâwm che a ni e. Rinawm taka nu leh pa thu zâwmtu chu, Pathianin mal A sâwm duh a ni. Kha kha Pathian thu tiam sa rêng a ni a, tin, chu thu tiam chu rawn tithleng tûrin lal te nupa thilphalna hi A rawn hmang ta a nih hi. Zungbun kha lâwm takin la la, i manganna kha Pathianin A tibbosak ták che avângin, lâwm nachâng hriatna leh, thilphalna leh ngilneihna entîr nân, i vâneihna hi hmang ang che," a ti a.

Mari chuan zungbun chu a bun a, lâwmna a-vânga mittui tla chungin, harsa ti takin a lâwm thu a sawi a. A bulah chuan Amelia-i kha pangpâr bâwm kha la keng chungin a lo ding reng a, a nu leh a pa thilphalna avâng chuan a lâwm hle a. A mit mengah ngawt pawh Mari a hmangaih a, a duhsakzia chu a lang chhuak a. Chuti anga Amelia-in mi dangte tâna duhsakna rilru tha tak a put chuan, Pastor rilru chu a khawih riau mai a. Tichuan Pastor chuan, "Lalte nupa hi an thilphalna avângin, Paphianin lâwmnain thungrûl sela, tin, heti ang fabrah khawngaihthlâk chung a thiltihte zawng zawng hi, anmahni fanu ngeia chungah hian a lêt zaa vûrin awm rawh se," a ti a.

BUNG 18

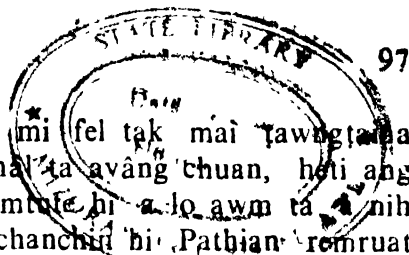
TLAIAH LAL INAH

Lalnu chuan zanriah ei a han siamtîr a, Mari chu Lalnu leh a fanu Amelia-i inkârah thu tûrin an sâwm a. Mahse amah tleirâwl tê leh inthlahrung thei tak mi a nih avângin, an duhsakna hmun chu a hnial a. Mahse, lalnu cnuan a thlêm lui a, an hmun ruatsakah chuan a kai thu ta a. An chaw ei chbûng chuan Mari chanchin ngat sawiin an ti-ti a. Ramchhuak mi, mi rinawm tak, putar Anthony-a pawh kha Lal khân a rawn hruai bawh a. He chbiahhlawh rinawm tak mai hian a tih tûr a nih avâng mai chauh pawh ni lovin, lâwm takin a pu chaw ei chu a lo ngbâk a. Mari hnungah chuan a lo ding reng a. Tawng buangtau khawpin

amah a upa tâwk ve tawh rêng rêng bawk a, a lo tawng vêl zung zung a. “A lo dik na meuh mai ti rawh Mari. Ngawa kan inhmuh tuma nang leh i pa hnêna ka sawi kha, hei, a dikzia chu kan bre ta ngei a ni lâwm ni? A ringtu chu Pathianin A hual him zêl thîn ka tih rêng kha. Kawng khatah erawh chuan kan lâwm a famkim hlel deuh a ni. I pa khân vawin hun lâwmawm hi ban hmu ve phâk ni selang, thil i tihsual lohzia hriat chhuaha a awnizia leh, nasa taka chawimawi i nih tâk avâng bian a lâwm dân tehlul vei nêh,” a ti a.

Pastor khân Pu Anthony a hnênah chuan, “Pu tha tak, i rilru khawih thil i han sawi chuan i thîn-lung thatna a tihlan avângin ka ngaisâng ngei mai. Kan khawvêl nunna rei loh thu ah bian kan inngaih-tuah buai tûr a ni lo va. He khawvêl hi chu khawvêl dang la awm tûr atâna a hmahruai chauh a ni a. Kan khawvêl nunna hi chu vân rama nun nuam taka kan nunna tûra inbuatsaih lâwkna chauh a ni a. He tleirâwl chung a vânduaina lo thleng zawng zawngte kha ropui taka vûr chhilh a ni ta a. A pa erawh kha chu, khatia a chung a dik lo taka rorêna leh, lungngaihna tlâkbuak reng chung a thì ta kha, Pa-thian remtih zâwng a ni chêk a ni ang chu le. Mah-se nunna tha zâwk dang a la awm a. Chênna hmun tûr vân in kan neih avângin, blim takin kan awm tûr a ni. Chumi hmunah chuan kha mi tha tak kha, a tuarnate zawng zawng chawlhsanin, a han awm ta a; zânina keinin he pindan ropui taka ruai kan kîl pawh hian, a lâwmna chan nê chauh pawh a ek zo lo. Chu lovah pawh ka hrilh fiah thiam lo na’ng a, mahse ka rilruah a awm tlat a, thînlung chhûngril tak aţanga ngaihtuahna lo kal chu rin dân

mai mai ai chuan kawng tam takah a dik dub zâwk nghe nghe a, kha pa fel tak, pa nih tling tak mai, vân rama awm tạ khân, kan rin aia nasain hêng lâwmna hi min rawn hriatpuiin zuk ring tlat ia le. Thil pakhat ka'n sawi ang e; ka lo theihngihlhi dâwn mai tawh nghe nghe a. Tûk khat chu a khum bulah ka va kal a, Pathian chung a rinna nghat mi a ni chung khân, a fanu a ngaihtuahnaa a rilru buaizia chu mi lo hrih a. Mahse amah chuan hlim hmêl hi a pu riau mai a, a hmêl chu thlamuang chiah hian a lang a. A kutin mi ban a, 'Tûnah chuan, ka pu, ka fanu ka ngaihtuahna avâng a ka thinglung phur rit zawng zawng chu hlih kianin a awm ta. Ni-zân khân ka han tawngtâi a, ka dam chhûngin chuti ang rêng a khûn leh thahnemngaiin ka la tawngtâi ngai lo. Tichuan, muanna duhawm tak leh Pathian thlamuanna ngei mai, ka la neih ngai hauh loh hi ka han nei ta a. Ka tawngtâina chu chhân a ni ngeiin ka ring tlat a ni. Ka fanuin thil a tihsual lohzia hi hriat chhuah hun a la awm ngei ang a; Lal tẹ nupa pawhin an fa angin a la enkawl dâwn a ni tih ka hriat avângin, tui tak maiin ka muhîl ta zuk nia,' tiin mi lo hrih a. Kha pa fel tak, mi sakhaw mi tak mai khân, chuti chuan a ti a ni. Tin, chumi zânah ngei chuan a ni thlipui khân Lal huan-a pēr kûng kha rawn chhêm âwna zungbun bo daih tawh hnu kha rawn hmangin, Mari felzia kha a rawn lanfir tâk kha tih waviin tlaiah khân kan han hre chhuak a, mak pawh ka ti kher mai. Chuti ang chuan thahnemngai taka tawngtâina chu a lo hlawh-tling ta a ni. Tûnah ani chu thlân piaah lamah chuan awm ta mah sela, a fanua hlimnate hi a la rawn hre phâk ve zêlin, kan lâwmnate hi min la rawn tawmpui ve zêla ka rin avângin ka thlamuang viau

a ni. Chumi zâna he mi fel tak mai tawngta chhâna lo awm zui ngah ta avâng chuan, heti ang thil min tilâwm êm êm tate hi a lo awm ta a nih hi. Chu chuan hêng chanchai hi Pathian remruat vek a nih a tirinawm tlat a ni. Hetah-hian a pâng a puiin kan inhmu khâwm ringawt mai a ni lo va, hêng thil lâwmna min rawn thlensaktu, thil mak takte hi mumal nei lova lo thleng mai a ni hek lo. Kei mikhual pawh he lâwmna ropui tak maia ka lo awm ve blauih mai hi, Pathianin A thatnaa mi hruai vâng a ni. Pathian chuan Amah hriatpuitu atân Mari pain a thih dân tēpa thurūk mi hrilh te rawn sawi chhâwng tûr hian mi duh a nih hi. Pathian-in khawvêl thil kal dân zawng zawng chungah hian thu A nei a ni tih hi kan hriat a pawimawh ngawt mai," a ti a.

BUNG 19

PINE HUANA TLAWH THU

Chuti ang chuan a lehpek awm chuang tawh lo hial khawpin, Mari chu an ngaihsakin an lâwm êm êm theuh mai a. Pine Huana an awm lai khân thuambnaw chu amah ngatin a inngaihtuah chawp a, puante chu a phawk leh tlo tûr ang apiang hi a neih theih tâwk a ni a; a inchei dânah pawh thingtlâng nula chiah hi a ni mai a. Mahse Lal fanu nula Amelia-i remruat leh thurâwnin Mari chu ama rual-pui chiah, thleirâwl ve bawh hian incheina famkim mawi tak leh nalh tak mai hi a pe a. Tichuan Lal ina chêng ni âwm rêngin a lo inthuan thei ta a. Tin, Amelia-i chuan a hnênah chuan, "Tûn aţang

chuan ka thian leh ka kawppui tûr, eng lai pawha ka hnêna chêng ve tûr i lo ni tawh si a, chuvângin i inthumna pawh thlâk ngâh tûr a ni," a ti a.

Tûkthuan ei kham chuan lai chuan tawhlailir khalhtu chu Pine Huan kal nâna inbuatsaih tûrin thu a pe a. Mari te pafa chung a nasa taka that lo chhuahtute kha va hmêlhriat a duh a ni a. An kal lam chuan chu mite chanchin chu Mari an zâwt a. Ani chuan hlim ni hmêl an hmuh ngai lohzia leh tar a lama lungngai rêng rêng a an awmzia chu a hrilh vek a. Pine Huanah chuan tûn hma lamin tawhlailir rêng rêng tûna mi anga nalh phei hi chu a la kal ngai lo a ni âwm a. An va thlen chuan an lo hmu duh hlawm khawp mai a. Kawngka bula tawhlailir ding a han hmuh chuan Lo neitute monu kha a lo chhuak thuai a. "Ka pu, eng nge in duh tâk le? Hêng nulate hi i fanute an ni âwm e maw?" a han ti a. Nulate chu chibai a han bûk dawn a, a pakhat zâwk kut chu a han vuan hman chauh tih hian Mari kha a ni tih a han hre ta a, a tê thawt a, khawih thiang lo khawih ang mai hian a kut chu a la leh thuai a; a hnung tawh a, a sen awp awp a; a zah avângin a lo dâng ta sâwp sâwp mai a. Lo neitupa kha an huanah a feh a. Chu mi tha tak mai hnênah chuan Lalte nupa leh Amelia-i chu an va kal ta vat a, a kut chu an vuan a, an theih ang tâwka Mari te pafa chung a that an lo chhuah avângin lâwm thu an hrilh a, Ani chuan, "A, kha mi tha tak mai kha ka tân lâwm thu hrilh a tûl zâwk asin maw le. A-mah kan awmpui avâng khân Pathian malsâwmna pawh kan dawn phah a. A thu min râwn te pawm ni phei ilang chuan, heti mai hi kan ni haub lo tûr asin maw le," a ti a.

Chutih lai chuan Mari chu lo neitunu pindan tē-ah khân a va kal a, tin, a kutah a chelh a, a rawn kai chhuak a.

An monu kha ral khatah hian a lo dīng a, “Erg tizia chu ni tak ang maw aw! Tūn hmaa kutdawh vâkvai mai mai kha a lo va ropui ta êm! Heti ang a nih tûr te chu han rin lâwk ngaihna pawh a awm loh tehlul nêh khân. Kan khuua mi rêng rêng chu min hauaichhiah zo ta vek mai a! Tu nge a nih lah chu briat huai a ni si a,” a lo ti rilru a.

Hmuhsitna leh thinur hmêl a putna chuan chu nu mize chhûngril chu a tihlan avângin, a ngaihtuahna thute chu Lal chuan hre chiah kher lo mah se, “Saw saw chu, nu sual tak a ni phawt mai,” a ti a. Ngaihtuah dīng tak chungin huan chu vawi hnih a han vêl chhuak a. Tin, Lo neitupa bulah chuan a han dīng a, “I e, ka pu, thu rawn tûr che ka nei a. Mari hnênah hian, a pa’n a lo enkawl thin huan zau vak lo ka pe a. Mahse, amah Mari chu mahnia han khawsa hrang mi a la ni si lo va. Chutah chuan in awm duh mai lâwm ni, ka ti a ni. Thlai leh pang-pârte in duh apiang in chīng ang a, in tân pawh hahdamna leh rilru nawmna pawh a ni mahna,” a ti a. Amelia-i te nufa leh Mari khân Lal thurawn chu pawm mai tûrin Lo neitute nupa chu an lo thlêm bawk a. Mahse anni pawh chu thlêm vak pawh an ngai lo va, an nun dân hrehawm tak kalsan chu an lo chhâk êm êm zâwk a.

Chutih lai chuan an fapa kha a feh a lo hâwng a. An huana tawlailir leh a hnûktu sakawr vâh pali, nah tak tak maite a han hmuh chuan, eng tizia nge ni ta ang tih briat hlân a ngâkhlel khawp mai a. An thu lo sawi mêk chu a han briat chuan, a

nu leh a pa mi tha tak maite han then vêl chu hu-phurh teh mah se, an kal chu a remti ve a. Anmah-ni monu ngei khân a tihduhdah êm avângin a lung-ngaihpuì êm êm thîn a; an tân hlimna zâwk kawng pawh a ni ang tih a rin avângin a lâwm hle a. Chûng thute avâng chuan, lo neitute monu kha a lâwm khawp mai a; tichuan Lal hnênah chuan, “Hêng tar pahnihte hi mìn lâk bosak dâwn a nih chuan thil lâwmawm tak mai mìn rawn thlensak zuk nia le,” a ti a. Lal chuan an inpeih fel vele, chûng lo neitute nupa chu rawn la vat tûrin a tiam a. Tichuan tawlaîlîrah an chuang a, an haw ta a.

BUNG 20

KHAWVÊL HMANGAIHNA RAHTE

Lal, mi ropui tak khân a thutiam kha a hlen ta ngei a. Favâng a lo thlen leh chuan, Lo neitute nupa hruai iur khân Eichbourg khua atângin tawlaîlîr a va thawn ta a. A nu leh pa te nêna an han in-then dâwn chuan, an fapa chu lungchhe takin a tap ta a. An monu erawh kha chuan an kal hun kha thleng thuai thuai se tia nghâkhlel taka lo thlîr reng thîn a nih avângin; an han kal dâwn ta chu a lâwm êm êm mai a. Tichuan an kal ta a, an fapa chuan mal sâwmsakin a thlah a, an monu erawh chuan ân-chhia a lawh zui zawrh bawrh mai a.

Khawngaihna nei lo mi leh tangka sum leh hau-sakna it miten an tuar fo ang rêngin, he hmeichhe suaksual tak mai chungah bian, a pasala nu leh pa te chung a sualna rab chu a lo thleng ta a. A

pawisa chu dâwrkai pakhat hnênah kum khata za zêl-
a chêng sâwm pung tûrin a dah a. A pung a lâk
pawhin a dah belh zêl a, kum tina a pung a lâk chu
chuti ang chuan a pung ûmin a dah belh zêl thîn a,
A ngaih dân chuan, hmeichhia azawnga nuamsa ber
niin a inring a; tûn hnu kum sâwm emaw, kum
sawmhni h emaw vêla a pawisa a lo pun hnem tawh
dân âwm han chhût vêl aia nuam tih zâwk rêng
rêng a nei lo va. Chutih taka a inngaihtuah blim lai
chuan, thil râpthlâk tak mai hi a chungah a lo thleng
ta phut mai a. Dâwrkai-pa kha a lo chesual ta a,
tin, a sumte chu lal thupêkin hralhsak a lo ni ta a.
Chu thil thleng chuan chu nu chu a barakhaib nasa
khawp mai a. Chumi thu lungngaihthlâk a han briat
a tang rêng rêng chuan mutmu pawh a tuah thei tawh
lo va. A tangka sâng tam fêt aiah khân za tlêm
tê lek mai a lo hmu lêt ta mai si a. Tichuan bei-
dawnnain a lo khat zo ta a, nun pawh thlahlel tawh
lovin, thih a lo duh ta hial zâwk mai a. A lung-
kham phurrit avâng chuan a lo chak lovin, a lo chaw
ta telh telh a; tin, sikserh a rawn vei leh ta nghâl
a, a dam chhûng zawngin chu natna chu a tuar ta
nghe nghe a ni. A tâwpeh chuan a dam lo chu a
lo na zual ta viau mai a, a pasal chuan Erlenbrunn
khaw Pastor kha amah rawn en tûrin a va sâwm ta
a. An chuan a dam loh chhûng chuan a rawn kan
fo va. A sual sima, nun dân thara nung tûr leh
khawvêl thilte hawisana, Pathian lam hawi tûrin aw
nêm tak hian a thlêm thîn a. Mahse, chutia Pastor-
in a thlêmna chu ani chuan a lo thinrim phah zâwk
a. Ngai thiam âwm lo fahran hian Pastor chu a
han en a, “Ka hnêna simna thu rawn bril tûra
Pastor-pa a lo kal hi ka ngai thiam miah lo mai.

Hêng thute chu Dâwrkai-pa, kan pawisa min rûk-saktu nnênah va bril zâwk ang bmiang, hmeh pawh a inhmeh ngawt zâwk ang chu.

“Kei zawngin han sim tûr tehchiam ka neih ka hre lo ve. Ka peih loh hma kha chuan, Pathianni apiangin ka inkhâwm zat zat zêl a; in lamah lah ni tinin jawngtaina thute ka sawi ziah bawk si a. Inthlahdah miah lovin pawisa ka tuak tâng tâng zêl a, mi tha leh inren dân tâwk thiam ber anga awm ka tum thin a. Tumah hi mi han dem thei tûr ka hre bîk lo ve. Mi rethei, ka ina kut rawn dawhte zîngah kutruaka ka kaltîr leh tâk sawi tûr hria pawh an awm lo vang. Chu aliama thain engtin nge kan nun chuan dâwn? Pastor hian a bial chhûnga mi, Pathian thu âwih leh, mi fel ber berte zînga mi angah mi ngai zâwk tûr a ni asin,” a han ti a.

Chu mi nun dân siam thattîr tûr chuan Pastor zahawm tak mai chuan Chiang lehzualin a han sawi leh ta a, “Khawvêl thil zawng zawng ai hian tangka i ngaina zâwk a, i sum ngainatna chu khawsak thiam-na angin i ngai nâ a, i tân milem biakna a ni zâwk a. I thinurnate pawh hi i sualna a ni ta zêl a ni; thatna kawnga duhawm ber, mahni nu leh pa te hmangaihna pawh i nei hauh lo va. I duhâmna a-vângin i pasal pawh hrehawm ti rêng rêngin i awm-tîr a. Fahrah rethei, Mari pawh khawngaih hauh lovin i hnawt chhuak a; tin, i pasala nu leh pa te, tar tawh tak mai te pawh kha i kaltîr bawk a. Khâng mite kha nangma nu leh pa te ngei anga ngai i enkawl leh i chawimawi tûr asin an nih. I hausak thin vei nêh, mi retheite chungah thilphalna te i nei lo lulaj êm mai a; kutdawhte pawh an kal leh

thuai nân tiin chhang them tê reuh tê emaw, pang-pârte emaw i lo pe ringawt a, Pathian hmangaihna dik tak anga tihtak zeta mite hmangaihna hi i hre phâk miab lo mai a; Kristianna awmzia ber chu, Pathian leh nihringte hmangaih hi asin ni. Biak inah te chuan inkhawm ngun intiin inchhuang viau mah la, inkhawm ringawtin a chhandam thei lo che a, that pawh i that phah hauh loh hi. Tin, a tâwp berah chuan, i tawngtainate zawng zawng kha thinlung chhûngril, hmangaihna atanga lo chhuak pawh a nih loh avângin, tawngtaina tak tak pawh a tling zo hlei nêh," a ti a.

Chu nu chu, dam lam pan chuang lovin zankhua khuain a khuh tlaivar zak zak mai thin a. A rilru kawm leh duhâmna avâng chuan, damdawi leh ei tûr thil tha pawh a inngaihtuah phal lo va. Rilrua ngaihtuahna eng ang mah hian a tuarna chu a tinêp zo tawh lo va, Pathian hnêna inpêk leh A duh zâwng anga awm tum te chu a duhin a duh dêr lo mai a. Pastor tha tak mai chuan a theih tâwkin a thinlung chu siam thatsak tumin a bei a, a thih dawn hnaih lamah chuan a rilru chu a lo nêh deuh hlek bawh thin nâ a, simna tak tak a nei ngai lo rêng rêng a. A tawpah chuan a vâng lai hun takah chuan a lo thi ta a. Tangka sum ngainatra leh thinchhiatra te, khawvêl hmangaihna te a that lohzia entirna tûr mai chauh a lo ni ta a ni.

BUNG 21

MARI NGAIHDAMNA THINLUNG

Hun eng chen emaw lai hnuah chuan, Mari chu Lal chhôngkuate nên chuan khawpui lamah an kal leh ta a, chutah chuan thla eng emaw zât lai chu an han awm rih a. Chuta an awm lai chuan, tûk khat chu an hnênah chuan Pastor pakhat, mi zabawm tak mai hi a lo kal a, Mari chu dam lo en tûrin a rawn sâwm a. A hnênah chuan, "mi pakhat dam lo, na tak mai, rei pawh dam dâwn tawh âwm lo tak mai hian, a thih hmaa biak che a duh a, chuti lo chu thlamuangin a awm thei lo rêng rêng a. Nang lo chu tu dang mah a be duh a ni hek lo," a rawn ti a. Chu sâwmna thu a han hriat chuan, Mari chuan mak a ti viau mai a. Engtia tih tûr nge ni ang tih thuah Lalnu kha a han râwn a. Ani chuan a rawn kotu kha zui mai tûrin a hrih a. Khawpui dai hmun kilkhâwr deuh mai lamah hian an kal dûn ta a; nakînah chuan kawttblêr zîm tê pakhat sîrah hian in tawp deuh mai kawngkâ hi an va thleng ta hlawl mai a. Kailâwn chhâwng nga lai a awm a, a chhâwng chungnung ber pahnihte chu chhe tawh tak tak mai zîm tê tê, thim tak mai hi a ni a. Kawngkhâr hlui tak mai pakhat, thingphel kilh khâwm deuh jêt tûta siam hi an han thleng a, a hruaitu chuan, "Hetah hian a nia, lo ngawi lawk rawh aw," tûn a chhôngah chuan a va lût zawk a, a lo chhuak leh thuai a.

Tichuan chu pindan chhe deuh majah chuan an inhruai lût ta a. Chuta a tukverhte chu zîm tê tê, bâl tak mai, a dârtihlang kehte lehkha phêka thawm têng têng tawh hi a ni a. Bungraw dang pawh a

awm lo va, khum tawlailîr chungai'inghat leh, chair chhe tawh tak mai leh, lung tui bêl chauh hi a awm a. Khumah chuan dam lo, hmêl râp thlâk deuh mai pu hi a lo mu a. A aw chu thi têp tawh aw ang mai hi a ni a, a kutte chu ruh leh vun ringawt hi a ni mai tawh a. Mari chu a tha a khûr zawih zawih mai a. A nakinah chuan, chu dam lo tawng fiab lo tak mai a tang chuan, chu mi khawngaihthlâk tak mai chu Eichbourg lal ina mi, a manganna tin-rêng tuartîrtu, Juliati kha a lo ni reng mai tih a han hre ta a. Pastor hnên a tang khân Mari kha khaw-puih lal chhûng zînga a chên ve thu a lo hre tawh a ni a. Tin, tûna amah rawn tlawh tûra Mari a han chahna chban hi chu, zungbun chungchângah khân a ngaihdamna dîl a duh a lo ni a. Pastor hnênah khân, Mari chu a hming hrilh lo tûrin a ngên a ni a, chuti lo chu ani kha a thinrimin a lo kal duh lo mai ang tih a hlau va. Mari hi Kristianna rilru tha tak mai nei nghet tlat mi a ni a; chu hmeichhe khawngaihthlâk tak mai hnênah chuan, hun rei tak ata tawh kha a lo ngaihdam tawh daihzia leh, a thinlung chhûngrîl taka amah chu a khawngaiha, a lainatzia chu Chiang takin a hrith vek a. Juliati chuan, "A pawî teh zawng a nih hi. Ka lo sual nasa êm mai a, hêng hi ka chan tâwk a ni chauh rêng e. Pathian chu ka ngaihsak loh avâng te leh, thu tha ka pawm duh lohna te, incheina leh fak der-na te, hlimhlawp mai mai ka hlutsakna te kha ka retheihna bul a lo nih hi. Ka âtna ka thih phah dâwn a ni e. Â!" tiin lungchhe tak maiin a tap ta zawih zawih a. "Khawvêl lo la awm tûrah chuan lungngaihna nasa zâwkin mi hmuak ang tih ka hlau a ni. Nunrâwng tak maja ka lo tihrehawm tawh hnu, nang chuan mi ngaidam ta chu a ni a, mahse

Pathian thjnurna ka thlarau chung a awm chuan mi la tilungngai êm êm a ni," a ti a.

Mari chuan rei fê chhông a ti-tipui a, a sualna a sim chuan amah lo la lâwm duhtu Chhandamtu duhawm tak hrien lamah chuan' hruai a tum hrâm hrâm a. Mahse a tum ang chu hlawhtling lovin a hawsan ta a. Juliati, a sualna avanga beiseina pawh awm lova lo boral tûr chu a han ngaihtuahin a khawngaihjin a tuarpui êm êm thîn a. A rilru chuan, "Kha mi hmêl râpthlâk deuh mai kha, mi hmêl tha tak thîn, Juliati kha lo ni rengin le," tiin a ngaituah neuh neuh thîn a. Kan Chhandamtu chu sawi hi a thilung chuan a bre reng bawk a: "A hawtute che u chungah chuan thil tha ti ula, a tihduhdahtute che u chu jawngtaisak rawh u," A tib thu hi. Chûng thu chu a rilruin a ngaihtuah a, tichuan Juliati chu a mangannaa va tanpui tûrin, Lalnu hnênah chuan a ngensak ta a.

Tin, Lalnu, mi ngilnei leh thilphal tak mai khân Juliati tân chuan damdawi té, ei tûr leh a mamawh zâwnng thil engkim mai chu a va thawh ta a. Mahse a lo tlai lutuk hman tawh a.

Kum sawmhnih pathum mi niin, Juliati kha a thi a; awm lo lutuk thleng thlenga mahni nawmsakna leh hlâwkna ngaihtuah avanga mi dangte hrehawm tuartîr hi thil âthlâk leh, sualna nasa tak a nîhzia tiblanna tûr chauh a lo ni ta mai a. Pathian tel lovin leh, beiseina pawh nei hek lovin, a nun dân pângngai kha simna pawh nei miah lovin a thi ta a ni.

BUNG 22

MARI, MI HLIM THEI LEH TANGKAI

A kum leha tuifûr a lo tlâk leha, thingte an lo chawr buka, pangpârte an lo pâr leh chuan, lal te nupa leh an fanu Amelia-i chu Eichbourg khuua an in lamah khân an kal leh ta a, an hnênah chuan Mari pawh a kal ve a. Tlaiah chuan Eichbourg an va thlen dâwn lai vêl hian, Mari chuan Biak In te, lal in te leh a pa nêna an chênna thin in te kha a han hmuhin a insûm zo mawlh lo va, a mittui a lo luang ta zawih zawih a. “Aw! hmâna Eichbourg ka chhuahsan nî kha chuan, hmuh leh nî pawh awm-a ka rin loh vei nên khân le. Pathian hi a va tha-in, A mi kaihhruai dân hi a va mak tehlul êm!” a ti a. Lal hnuaia mi lianho leh, a hnathawktu dang zawng zawng chuan lal chu an lo hmuak a. Mari an lo hmuh leh tâk avâng chuan an lâwm a, lâwm thu an hrih noh noh mai a. Tin, rorêltu putar, hmâna rorêlsaka thiam loh chantîtu pawh khân, nêm takin a kutah a han vuan a; amah tanpuitu a hnuaia thawkte zawng zawng hmaah chuan, Mari hnênah ngaihdam a dîl a. Mari te hrehawin tuarna zawng zawng kha a mawhphurtu ber a nihzia leh, a theih ang ang a thiam lohna kha siam that a peihzia te a puang ta a.

A tûkah chuan Mari chu zîng fêah a tho va. A pa nêna a chênna hmun leh, huan te kha en tûr-in a va kal ta vat a. A kal paha a mi hmuhte chuan, amah lo lâwmin, hlim hmêl an pu siah vek mai a. Lo neitute nupa khata lo khawsa tate kha, amah chu hmuak tûrin an lo chhuak thuai a. Hilim tak leh nuamsa taka an khawsak tâkzia chu an lo

hrilh var a. Lo neitupa-kha lâwmin a mittui a lo tla zawih zawih mai a. Mari hnênah chuan, "Chên-na tûr in nei lova in awm lai khân, kan inah khân kan chên-tîr che u a, tûna hetia keimahni in ngei aţanga hnawb chhuahna kan lo tawh hian he chên-na hmun nuam tak mai hi nangin min pe ve ta thung a nih hi," a ti a. A nupui chuan, "Ni e, eng lai pawhin ngilneihna leh mikhual chung a ţatna entîr hi thil duhawm tak a ni fo a ni. Keini pawh hian heti lawk hian a lâwm man kan hmu lêt mai ang tîb ngaihna kan hre ngai miah lo asin," a ti a.

Lo neitupa chuan, "Ni tchlul e le! Khatih lai kha chuan, a hetih tûr hi kan dâwn phâk awzâwng nê; kan tîhchhan pawh a ni na hek lo. Eng pawh ni sela, he thufing: 'Mi chungah thil ţha ti la, ti-chuan i chungah mi'n thil ţha an ti ve dâwn zuk nia' tih hi a lo dik na meuh mai a nih hi," a ti a. Mari chu in chhûngah chuan a va lût a. Pindan leh a pa ţhutna ţhin lai hmun te a han hmuh chuan a lung a lêng êm êm mai a. Huan te chu a han fang vêl a. A pa thing phunte khân a pa hmêl chu a mitthlain a hmuhtîr avângin a fâwp zêl a. Apple thei kûng kiang a lo thlen chuan a dinchilh a, chutîh lai chuan a pâr vul chûk mai a. An huan inah chuan a han châwl a, hlim tak maia a pa nêna an lo khawsak dun ţhinna hmun a han hmuh chuan a mittui chu a lo sûr zung zung mai a. Huan chu a han thîr vêl chuan, a pa kha hmu ve reng hian a inngai tlat a. Mahse tûnah chuan hmun nuam zâwk-ah a chêng ta a, hemi khawvêla a chi theh rahte kha a seng ta a ni tia a han ngaihtuah chuan, a tblamuangin a rilru a nuam huai a.

BUNG 23

HUN HLIMAWM

Kum tin hian lal chhôngkuain Eichbourg khuaa an ina chawlhkâr eng emaw zât lai nipui chawlh an hmannaah te Mari chu a tel ve thîn a. Chuti ang hunah chuan lal nula Amelia-i nêna inkâwmin, dai vêl hmun nuam tak maiahte lêngin ni lum te an ai dôn thîn a. Mi tin mai duhsakna leh chawimawina a hlawh a, a theih ang tâwka thil tha tiin Pathian rawng a hawl thîn. Chu khuaa naupanghote zînga awma, an hnêna an Chhandamtu chanchin sawi te hi a châk zâwng tak a ni a; tin, chuti anga anmahni a zirtirna avâng chuan, an zînga mi tam takin Pathian hnênah an thînlung an la rawn hlân ang tih a ringin a lâwm êm êm thîn.

Tûk khat chu chûng nula pahnih, Amelia-i leh Mari te chuan dâwhkânah puan an thui dôn malh malh a. Chutih lai tak chuan roreltu (thu buai remtu) kha an rin lâwk hauh lohvin a lo kal ve thut mai a. Thutna pindanah chuan lo lûtin lal nula leh Mari chu zah taka kûnin chibai a han bûk a. Kawr fual tûn lai deuh mai leh sam lem, nalh taka chei nêna rawn induang a ni bawk a, a lo kal dân chu a narân lo deuh riauvin a lang a. Nulate pahnih chuan a ngaihna an hre lo dôn kher mai a. “Han biak lawk che ka duh mang e, Mari,” a han ti a. Mari chuan a ngaihna a hre lo ang reng khawp mai a; thui lo tê a han zui a, “Eng tak chu sawi a duh ni ang maw,” ti rilruin, dîng chungin a ngaichâng ta ran mai a.

Rorêltu chuan, "Ka fapa Frederick-a chunghâng thuah a nia. Ani hi Khawpui Komiti Hotu chhang-dâwl atân leh tûna ka dinhmunah bian ka ai la rawn awh tûrin lalin a ruat tih pawh i bria a. Nîmîn khân a thurûk mi hrilh a. Fapa tlangvâl tha tih dân awm rêngin, i laka a rilru putzia, a thimlung taka a duh êm êmzia che a la tihlan hma haubvin kermah mi hrilh rû a. I nungchang ngaihsânawm tak te, i selna leh i nun ngainatawm tak te bian a thimlung a hneh êm êm a, han nei duh hlahh lang chuan a lâwm ngawt ang," a han ti a. Hetih lai bian Mari chu rose pâr vul tîr ang mai bian a lo sen deuh tân tân a.

Rorêltu chuan a rilrua a veizia a aw-ah pawh lang chhuak hialin a han sawi chhonzawm leh a, "Ka fapa hi han nei duh lang ka va'n ti êm. I lak-a ka thil tihdik loh kha ka han ngaihtuah bian a siam that dân awm se ka ti thei êm êm a. Ka fapa hi dam chhûng kawppui atân han nei duh hlahh mai lang chuan, kha thubuai vânduaithlâk tak maia dik lo deuh maia thu remna ka lo siam tâk chung-chângah khân, a tha zâwnga thil han tihlehna kawng ka tâna a rawn inhawna remchâng a nih ka beisei that a nî," a ti a.

A thu sawi duhte a han zawh hnu chuan, Mari chhânna ngăkhlei taka ngaichângin a han ngawi vang vang a. Mari chu a hamhaihin a inngaihtuah buai deuh va, sawi tûr ahleih pawh a hre mai lo va. Rorêltu fapa chu, mi dinhmun sâng deuh lam tân pawha han jai phal chi loh tak mai hi a ni a. University tha bera thiam taka lo zir chhuak tawh, tûn hnu hnu zêl tûr hmabâk thu pawha dinhmun ngêl-nghet taka awm tawh sa a ni a. Nun dân thuah

mize tha leh nungchang mawi kawng tinrênga sawi-sêl bova ngaih hi a ni a, mi nunnêm, ngilnei, pa tak leh huaisen tak mai a ni. Taksa pian phung nalh leh inphut tâwk tak a nih avângin hmeichhe tân pawh ngaihno bei, nite pawhin mâkpa atâna an duh thusâm ang chi hi a ni a.

Frederick-an amah a han hmuh phat ațanga a rilru a pêk leh a hmangaih zêl-zia chu Mari chuan a hre nain, chu tlangvâl chu mi mal dinhmunâ phû phâk lo hlea a inhriat avâng leh, amah nula lêr lo leh nungchang tha tak a nih avângin, rilru suangtuahna mawi lo leh âthlâk lakah a invêng tlat t̄hin a; Frederick-a chu a thinlung taka duh ve êm êm chungin a hîpna laka a rilru inpêk chu dang nghâl tlat a tum t̄hin a. Chawfâk khama huana a kal leh, a khawlai lēnnahte pawh hian amah chu pumpelh a tum lui hrâm hrâm t̄hin a.

Chutih hun laia a tihdân t̄hin anga Frederick-a pa hnên ațanga an inneihna tûra rawtna a lo awm tâkah chuan, lâwm taka han remtih nghâl rap mai hi a châk a; mahse nula fîng tak ngang kha a ni a, a rilru chu a tilang nghâl mai hauh lo va. A lo rin lâwk phâk hauh lohva chuti anga inneih rawtna lâwmawm tak mai a han dawng phut mai chu, inngaihtlâwmna rilru nê, zak hmêl takin, phâwk deuh hrâ hian mak pawh a tih zâwkzia a han sawi a; amah pawhin han inngaihtuah chian ve tê tê te pawh a duh thu sawiin, lal te nupa chu a nu leh pa anga a chungâ mawhphura amah enkawltu an nih tawh avângin anmahni be zâwk tûrin a ngên ta a.

Chu tak chu rorêltu pawh chuan a lo beisei dân a ni rêng a, amah a lo ngaihsânna pawh a nghet

sawt mai nghe nghe a. Lalte nupa hnênah chuan palaiin a kal nghâl ta chung chung a. Anni nupa pawh chu chuti ang thu lâwmawm an han hriat chuan an lâwm ve khawp mai a.

Lal chuan, "Rorêltu duh tak, chu, thu lâwmawm ber mai min rawn thlensak zuk nia le. Mi va han tilâwm êm. Kan nu nên hian Frederick-a leh Mari hi inhmeh hle hian kan lo hre dên thîn asin; mahse i rilrem zâwng ni chiah si lova kan ngaih dâna kalpui che kan blaithhâwn avângin, kan duh thusâm chu kan tilang ngai lo zâwk thîn a. Mi dangte chungchânga inrawlh emaw, kan dinhmun avânga mi ngaih dân chal delh te hi kan duh ngai hauh lo va. Chuti ang chuan i thu han thlen hi a lâwmawm bâkah nangma rilru ngei ațanga lo chhuak a ni bawh nên, kan lâwmna a thua hnhî ta nghe nghe a nih chu le," tih pahin a nui hawk hawk a.

Lalnô chuan rorêltupa hnênah chuan, "In lâwm-puiawm khawp mai. Mari tluka mo tha i hmu ngai ngûl lo vang. Mihring nunna atâna zirtîrna sikul tha ber, tuarna leh harsatna nasa tak kâra blawh-thing leh fakawm taka lo kal tlang tawh a nia; Mari hi chu thinlunga inngaitlâwm, mi tha, mi pawh sawi lo, thilpal leh taima deuh mai hi a nia. A pa kha a lo fel kher bawh a, kawng tinrêngin a tha zâwngin a lo kaihruai puitling a ni ber mai." Chhûngkaw nun leh in chhûng khawsak kawngah a felzia chu thu khat, kum sâwmpanga pawh a la tlin hma apangin chhûngkaw khawsak a rêlin a vawng fel thlip thlep mai thîn a, chu bâkah, huan enkawl lam hna te hi a tlin teh asin. In tlangvâl tân chuan nu-pui duh thusâm tling, a nun tiblimtu a ni ngei ang ka tingam zân mai," a han ti ve a.

Chuti anga inneihna lam han rawt vêlah chuan lalnu chu a phûr khawp mai a, Mari pawhin rem a ti ve ngei ang tih hre sa ang hrimin, rem te a ruatin, inbuatsaihna te a nei nghâl ta chung chung a. Hmêl hlim leh lungawi tak mai hian, "He inneihna hi a ropui thei ang ber tûrin ka ti dâwn a ni. Biak Inah inneihna urhsûn leh ropui taka buatsaih a ni ang a, tin, kan ina pindan zauvah lal chhûngkaw ruai pawh pui tham takin theh a ni ang. An inneih nî atâna Mari ka han chei mawi tûrzia mai chu, in la hmu mai ang. Zungbun pawh kha a bun theihna remchâng a lo awm dâwn ta a nih chu. Chuti ang zâwnga lo tintuah ngaihna pawh neih thiam a har tehlul nên khân maw," a han ti a.

Eichbourg Pastor remtihna in Erlenbrunn Pastor fel tak mai kha a inneih tîrtu atân sâwmna siamin an va chah ta nghâl a.

Lalnu chuan chumi khuaa inneihna leh mo lawmnaa la ropui leh hlimawm berin, khu a han tih hlim dân tûr te rilrua lo suangtuah hlim vêl chungin "Hei hian Mari pawh a tilâwm khawp ang; a lungngaihna te lo tawmpui zêk tawhtu an Pastor fel tak mai khân a lâwmna pawh a rawn tawmpui chu a inhme h dâwn teh e," a han tizui a.

An lo nghahhle h êm êm inneih nî chu a lo thleng ta a; khuain a zir a, ni chhuak pawh a mawi kher mai a, pangpârte an vul mawiin thing leh thlai hmahte pawh an hring nâl h êm êm mai a. Hlim leh lâwmna rilruin khawtlâng boruak a luah khat a. Naupangte hlim takin an au chiah chiah a, savate pawh mawi takin an hrâm nauh nauh bawk a. Khaw mipuite chu an thawmbnaw tha ber ber rawn

inbelin, chumi kum chhūnga aṇ khuaa thil thleng
ropui her mai lāwm tūr chuan Biak In aṇ rawn pan
tə nguah nguah mai a.

Meau chu a hmēl a hlim sārḥ mai a, lukhum
sen-dāng a khum a, a inkhuhna pawh lei thleng hnaih
khawpa sei leh, puan āwag deuh sīr siar naih taka
thui mawi kawr hain a inthum a, chu chu lai chuan
Biak Ina a hmun tōrah chuan a rawn hrui lūt a.
Chuti anga Marin maichām lam a rawn pan phei
lai chuan mawi takin hla an lo sa mēk a. Tichuan
dār a lo ri a. Mi tīn mai chuan Mari chu an en
thup mai a, amah pawh chuan mīt a lain en chet a
dāwl kher lah tak a, a incheina leh a ruangām naih-
na bākah, nula thimlung thianghlim, inngaitlāwm leh
ngaihpo hei duhawn tak a ni pawk a. Chutih lai
chuan mo chu lo ngākin mo neitp chu maichām
bulah chuan a lo ding zān mai a, Amah chu dār
pharḥ tha dērh dāwrh, pian hmang naih thlerh
thlāwrh, chhūngkaw dīnhmun sāng zia nun phunga
nei phāk tih hrjat tak mai hi a ni a. An inhmeh
dūn kber mai.

A iansihfir hma chuan Erlabrunn Pastor chuan
inkhāwmpo hāenah chuan thuhma tēm azāwng a
han sawi phawt a. Mari pain pa nib tling tak maia
a fanu a lo enkawl hlawhtlin thu-ah Mari pa a han
fak phawt a. Mari chanchin pawh, a nungchang
thaṭna chhuapawm tak leh tūna dīnhmun lāwnawm
taka a lo awm tākna atāna Pathian khawngajhna
avānga lāwmna thute tawī fel takin a han sawi a.
Harsatna leh buaina tawk te pawh tanpui zēl thintu
Pathian chu ngheet taka ring tlat tūrio a thu ngaitla-
tute chu a fulh a. Tin, a bikin pu leh pa te chu

đuôngchang tba leh nun dân dika an fate zirtira kai-hruai tûrin a ngên baw k a.

Inneihna ruai ropui tak mai chuan lalnu thil-phalna rilru leh a rem ruat thiamzia a lantîr ble a. Chûng lai vêla an lo tih thîn dâna chuti ang ruai thehnaa a laia tangkaraw nova thei an lo chhawpna thîn aihh chuan, pangpâr bâwm, chanchin ngah tak mai kha, pangpâr tharlâm rim tui tak taka rem khabin an hûng zâwk a. Chuta han hûn chu lai nula Amelia-i ngaih dâna tih a ni a, mi tin mai chuan âwm leh inhmeh an ti êm êm theuh mai a. Erlenbrunn Pastor chuan, "Nula Amelia, mo chung-chânga awmze nei deuh mai he pangpâr bâwm bi i va han dah langsar thiam teh blaub kher ve le," tiin a han fak a. Nupa tuak thar te lam chu hawin an hnênah, "He pangpâr bâwm hian Pathian khawngaihna, enkawlina te, A thil siamte A ngaihsak zêlna duhawm leh Amaba inngahna nun kha a entîr a. In chhûngkaw nunah pawh blimna duhawm lo thlêng zêl sela, nangmahni ngei pawh, he bâwm atig baw k hian nunna pâr mawi duhawm ber berin tibkhabin lo awm zêl ang che u," tiin duhsakna thuin mal a sâwm a.

BUNG 24

MARI PA THLÂN LUNG

Mari hnênah Amelia-in a tiam ang ngei khân James-a thlân lung chu an phun ta a. A lung phuna chu sailungvâr vâr chi a ni a, chutah chuan rangkachak hawrawpin a thu chu an ziak a. A lung

phun ziaakah chuan a hming leh a kum te, huan en-kawl leh, thiamhnăng lama ei zawng mi a nihna bâk chu engmah ziaak tel lovin, Lal Isua tawngkam, "Kei hi thawh lehna leh nunna chu ka ni; tupawh mi ring chu thi mah sela, a nung reng ang," A tih thu hi an chuantîr zâwk a.

Tin, chu thu ziaak hnuaiah chuan, Mari, a pa thlân chung a awm lai ngeia a manganna zawng zawng lak atanga chhan chhuah nân Lalpan A hman Pangpâr Bâwm kha a lem mawi takin mitiri thiam tak mai hi Amelia-i chuan a kertîr a.

Chumi bâwm hnua lehah chuan, he Pathian thu châng thianghlim hi an ziaak a: "Mi zawn gzawng hlobet ang an ni a, an ropuina zawng zawng pawh phûl pangpâr ang a ni. Hlobet chu a vuai a, a pâr chu a tla a, Lalpa thu erawh chu chatuanin a awm reng a ni," tih thu hi.

Marin a lo kawm nêl êm êm thîn, Erlenbrunn Pastor, mi tha tak mai khân, amah ngeina he lung phun hi a han tungding chu a lâwm êm êm a. Thlân chungah chuan pine kûng bukthe chu daiblim nuam takah a inzâr ruih mai a; tin, rose kûngte kha an lo pâr vul a, a kuhmûm lo pâr dâwn lai mêkte leh, a pâr parh Chiang tawhte nêl, sailungvâr lung chung a han vul chhak mai chu, a aia mawi hi a awm chuang lo vang. Chu lungphun chu, chu thlân-mual timawitu ber leh, a khua pawh tîlartu ber a ni a. Pastor fel tak mai khân chu thlân en tûr chuan mikhualte hi a sâwm zêl thîn a. Mite rêng rêng pawh chuan huan pu leh thiamhnănga ei zawng mi thlân lunga pangpâr bâwm thla han chuantîr chu inhmeah an tîhlâwm khawp mai a.

Pastor chuan mite hnênah chuan, "A! a inhmeh mai bâkah pawh, in rin aia nasain, he pangpâr bâwm hian chanchin a nei ngah ang, a chanchin hi kan khuuaa mite pawh hian ngaihnaawm an tiin an ril-ru a khawih teh asin. Hêng lai hmun te pawh hi a lei tihnâwng hial khawpa mittui far tawhna hmun a nih nghe nghe hi," a ti thîn a ni.

Chuti ang chuan mikhualten an ngaihthlâk châk phawt chuan, chu PANGPÂR BÂWM chanchin chu a brilh zêl thîn a. Tin, chutia a sawi apiang chuan he thawnthu pum puina kawhhmuh a tum ber: **PA-THIAN NGAIHSÂK LEH MIHRING LAKA RIN-AWM MI CHU HMÊLMA HLAUHAWM BERTE HUATNA PAWHIN A TICHHE ZO NGAI LO VANG,**" tih thu dik ropui tak hi a thu tâwp nân a hmang ziah thîn a.

Chutichuan, eng pawh lo ni sela, Mari anga Pathian tih mi, dâwt sawi ngai lo, Pathian chung a rin-na ngat tlat mi, Lal Isua hnêna thjnlung hlân phal-a, chatuan ropuina chang ngei tûr mi ni ve tûrin, chhiartu zawng zawng te chu kan ngên a ni.

A TAWP TA